

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
 *Fresh Vegetables Every Thursday
 *Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
 Like our Facebook page:
 BigBazaarIndianGrocery
 5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
 ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

You dont marry the person you can live with
 You marry the person you can't live without

ROK USA
Coming Soon

Buying/Selling in
 All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.

Raj S. Shergill
 Broker
 5820 N Canton Center Rd, Suite 145
 734-751-4455 (Cell)
 Rajshergill@yahoo.com

CANTON REALTY

Twenty-Fourth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email:punjabtimes1@gmail.com
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 25, Issue 03; January 20, 2024 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਖੁਲਾਸੇ 'ਆਪ' ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਵੀ ਲੈ ਰਹੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਜ਼ੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਨਿਕਾਰਗੁਆ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਡੇ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਸਮੇਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੱਸਣ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਦੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦੇ ਗਏ 12 ਪੀੜਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਬਾਕੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਕੰਵਰਮਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਿੰਡ ਬੁੱਟਰ ਸਿਵੀਆਂ ਦੇ ਦਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉਤੇ ਬਾਣਾ ਅਜਨਾਲਾ ਤੇ ਮਹਿਤਾ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੰਵਰਮਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੁਬਈ ਲਈ ਟਿਕਟਾਂ ਲਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਨੇ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ 5000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਲਏ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਕਾਰਗੁਆ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜੇਗਾ। ਨਿਕਾਰਗੁਆ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਨਿਕਾਰਗੁਆ ਲਈ ਹਵਾਈ ਉਡਾਣ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਭਾਰਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ 'ਇੰਡੀਆ' ਤਹਿਤ 'ਆਪ' ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੇਅਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟਲ ਇਨਕਲੂਸਿਵ ਅਲਾਇੰਸ (ਇੰਡੀਆ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ 'ਆਪ' ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ 'ਆਪ' ਮੇਅਰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ।

ਨਿਕਾਰਗੁਆ ਡੰਕੀ ਰੁਟ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦਿਹਾਤੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਚੋਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਲਗਭਗ 200 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਰੋਮਾਨੀਆ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਲੀਜੈਂਡ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦਾ ਹੈ; ਕੰਪਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਉਡਾਣ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਚਾਰਟਰਡ ਉਡਾਣ (ਭਾਵ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਹਾਜ਼) ਵਜੋਂ ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਵੀ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਕਾਰਗੁਆ ਠਹਿਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਪਠਾਨਕੋਟ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਲਾਪਤਾ
ਪਠਾਨਕੋਟ: ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ।

ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਵਿਚ ਨਾ ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਰਹੱਦ ਉਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੱਸਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਗੁਜਰਾਤ 'ਚੋਂ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ

ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਕੇਂਦਰਤ ਸੀ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਏਜੰਟ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਮੁਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 20 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਲਈ ਖੁਦ

ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਵੱਸਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਜ਼ੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ 2023 ਤੱਕ 96917 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਇਹ ਗਠਜੋੜ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਇੰਡੀਆ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਭਾਈਵਾਲ 'ਆਪ' ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਉਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ 14 ਕੌਂਸਲਰ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਾਲੀ ਵੋਟ ਵੀ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੇ 13 ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 7 ਕੌਂਸਲਰ ਹਨ; ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ਕੌਂਸਲਰ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 2022 ਅਤੇ 2023 ਵਿਚ ਵੋਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਸੀ।

India Palace Restaurant
 And Banquet Hall
Restaurant-Fine Indian Cuisine
 (Ph: 317-298-0773)
 Banquet Hall Available Up to 550 People
 Amber Carmel Ph: 317-580-0828
 Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400
 Royal, Indianapolis, 317-893-2633
 Desi Bazar Grocery Store
 Restaurant, Ph: 317-888-2040
 Desi Bazar Indianapolis,
 Ph: 317-709-7800
 Best Price Wholesale
 Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
 Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group
 3983 ST RD 38E
 Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
 www.singhautosgroup.com

Best Buy Motors
 1805 Elmwood, Lafayette, IN 47904
Ph: 765-449-0490
 Www.bestbuymotorsin.com

University Motors
 3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
 www.universitymotors1.com
 Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
 ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

ਵਧੀਆ ਸਥਾਪਿਤ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ
 ਬੁਫੇਲੋ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੈਸਟਰਨ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਹਾਈਵੇਅ 60 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਸਥਾਪਿਤ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ/ਸਟੋਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਰਾਜ: 346-391-6000

Gas Station for sale near Buffalo, NY
 Well Established Neighborhood Store which
 * Includes Property & 3.75 Acres Land
 * Laundromat, Bank, Pizza, Deli & Hardware
 On a busy Highway 7 miles off I-90
 45 Miles West of Buffalo, NY.
EB-5 Investors welcome!
Hunt Commercial
Phone: Raj 346-391-6000

RAJVEER GILL
 847-907-1525
 Regal Jewels

NEW SPECIALS EVERY MONTH
22KT GOLD & DIAMONDS

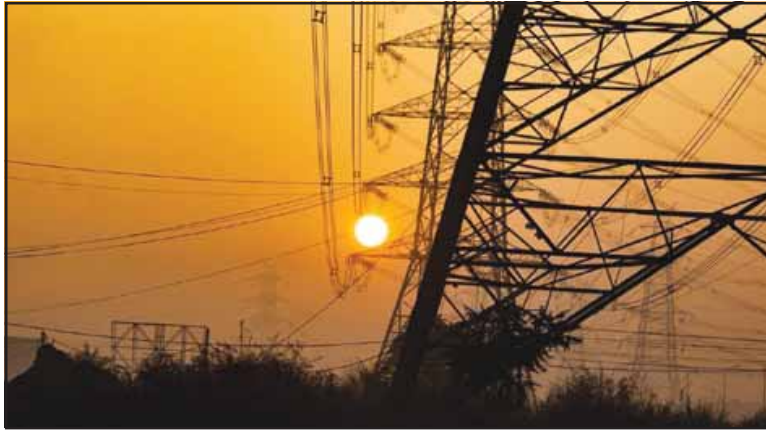
MIFA COLLECTION
KARAJ COLLECTION

ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਗ, ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਆਪਣਾ ਸਟੋਰ
 2625 W. DEVON AVE. CHICAGO, IL 60659
 773-262-4377 773-517-0574
 www.RegalJewels.com

ਜ਼ੀਰੋ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਪੰਡ ਹੋਈ ਭਾਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਠੰਢ ਕਾਰਨ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਵਾਲੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਗਰਾਫ ਵਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਪੰਡ ਵੀ ਭਾਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸੰਬਰ 2023 ਵਿਚ 36.65 ਲੱਖ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 2022 ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 33.16 ਲੱਖ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2022 ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ 2.89 ਲੱਖ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਵੱਧ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਦਸੰਬਰ 2023 ਵਿੱਚ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬਿੱਲ 540.59 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦਸੰਬਰ 2022 ਵਿਚ ਇਹੋ ਬਿੱਲ 388.28 ਕਰੋੜ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਬਸਿਡੀ ਬਿੱਲ 152.31 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਧ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਨਵੰਬਰ 2023 ਵਿਚ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬਸਿਡੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 100.25 ਕਰੋੜ ਦਾ ਵਾਧਾ

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਮਾਹਿਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਮੀਟਰ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਦੋ ਮੀਟਰ ਲਗਵਾ ਲਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ

ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਸਬਸਿਡੀ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਜ ਤਾਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਠੰਢ ਵਿਚ ਖਪਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲੋਕ

ਸਾਰੇ ਮੁਫਤ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਬਿਜਲੀ ਬਾਲਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਗਸਤ 2023 ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਅਜਿਹਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 823.33 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ 2022 ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ 2023 ਤੱਕ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲਾਂ ਤਹਿਤ 10196.90 ਕਰੋੜ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 300 ਯੂਨਿਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਜੁਲਾਈ 2022 ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਨੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ 7 ਕਿਲੋਵਾਟ ਲੋਡ ਤੱਕ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਯੂਨਿਟ ਸਬਸਿਡੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ 97.64 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮਤਲਬ

ਇਹ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ 2.36 ਫੀਸਦੀ ਖਪਤਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਬਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਬਸਿਡੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਐਸ.ਸੀ. ਬੀ.ਸੀ. ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ. ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 200 ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਮੁਆਫੀ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2024-25 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੀ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬਿੱਲ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਨੁਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦਾ 9000 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬਿੱਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮੋਟਰਾਂ ਵਾਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਵੀ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਨਅਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਵੀ ਵਧ ਕੇ 3000 ਕਰੋੜ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਗਲੇ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਸਬਸਿਡੀ ਅਨੁਮਾਨੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਐਸਤਨ 60.27 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਤਾਰਨੇ ਪੈਣਗੇ।

ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਟੈਂਕੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡਰ

ਸੰਗਰੂਰ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਖੁਰਾਣਾ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਉੱਤੇ 215 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਡਟੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੇਲੂਆਣਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਮਗਰੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਟੈਂਕੀ ਹੇਠਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਵੀ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 8736 ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਵਫ਼ਦ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਾਂ

ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ 7 ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਜਿਉਂ ਹੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੇਲੂਆਣਾ ਟੈਂਕੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੇ ਤਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਗਾ ਅਤੇ ਆਈ.ਈ.ਵੀ. ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ

ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਕੱਚੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਾਂਗੇ: ਭੁੱਲਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪਨਬੱਸ ਦੇ ਠੋਕਾ ਆਧਾਰਿਤ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਪਨਬੱਸ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਪਨਬੱਸ ਵਿਚ ਠੋਕਾ ਆਧਾਰਿਤ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੋਸ਼ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕੋਮਿਟੀ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਹੜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਜ਼ਰੂਰ

ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੇਲੂਆਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ

‘ਤੇ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ 7 ਮਹੀਨੇ ਟੈਂਕੀ ਉਪਰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਬਿਤਾ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕੱਚੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਿਊਂਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਿਹਾ, “ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ‘ਚ ਰੈਗੂਲਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।”

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਉਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁੱਧ 2021 ‘ਚ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ‘ਫਰਜ਼ੀ’ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ‘ਐਪੀਡੈਮਿਕ ਡਿਸੀਜ਼ ਐਕਟ’, 1897 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਿਆਸ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ, ਧਮਕਾਇਆ ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ ਓਕਾ ਤੇ ਉੱਜਲ ਭੁਆਨ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਕੇਸ ਫਰਜ਼ੀ ਹੈ’। ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ

ਕਿਹਾ, ‘ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਹੈ, ਤੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਰਨ ਗਿਆ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੇਸ

ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਜਸਟਿਸ ਓਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ

ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ?’ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 4 ਅਗਸਤ, 2023 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ 2021 ਵਿਚ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਡਰੱਗ ਮਾਮਲਾ: ਮਜੀਠੀਆ ਕੋਲੋਂ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ‘ਸਿਟ’ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ

ਪਟਿਆਲਾ: ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ‘ਸਿਟ’ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੁਲਿਸ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਿਟੀ-2 ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਸਮੇਤ ਸਟੇਟ ਕਰਾਈਮ ਵਿੰਗ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਿੰਗ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉੱਜ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਮੁਖਵਿੰਦਰ ਡੀਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ

ਹੇਠਲੀ ਟੀਮ ‘ਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਵੀਂ ‘ਸਿਟ’ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮੁਖਵਿੰਦਰ ਡੀਨਾ 31 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ‘ਸਿਟ’ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਵਿਖਾਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 11 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ

ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ 18 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ‘ਚ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ 27 ਦਸੰਬਰ ਲਈ ਮੁੜ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਮਜੀਠੀਆ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਏ ਜਿਸ ਤਹਿਤ 27 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਮਜੀਠੀਆ 30 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਤਾਂ ਡੀਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਟੀਮ ਨੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ।

ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ.ਆਈ.ਏ.) ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜੁੜੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ, ਮੁਹਾਲੀ, ਬਠਿੰਡਾ, ਰੋਪੜ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਬਾਵਾਂ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਦੋ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ 2, ਬਠਿੰਡਾ 2, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 3, ਲੁਧਿਆਣਾ 2, ਰੋਪੜ ਅਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਚ 5 ਬਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ‘ਤੇ ਦਿਨ ਭਰ ਤਲਾਸ਼ੀ

ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ਕੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤ ਵਿਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 2 ਪਿਸਤੌਲ, 2 ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਤੇ ਗੋਲੀਸਿੱਕਾ, 4.60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਉਪਕਰਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਛਾਪਾਮਾਰ ਟੀਮਾਂ ਨੇ

ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ

ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 10 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਰਿੰਦਾ ਅਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਉਰਫ ਲੰਡਾ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੁਤਾਬਕ

ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਮ.ਟੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਵੀ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਸੰਗਠਨ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਤਿਵਾਦੀ-ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਬਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ‘ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਖਰੀਦੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਥਰਮਲ ਨੂੰ ਭਖਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਖਰੀਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ' ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਝੋਨੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸੀਜ਼ਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 1080 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 'ਚ ਖਰੀਦੇ 540 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੇ ਇਸ ਤਾਪਘਰ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਪਾਵਰਕੌਮ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਲਵੇਗਾ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਲਿਮਿਟਿਡ' ਨਾਮ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨਵੇਂ ਖਰੀਦੇ ਤਾਪਘਰ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਹਿਰਾ ਮੁਹੱਬਤ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਐੱਮ.ਆਰ. ਬਾਂਸਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾ ਥਰਮਲ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਫਿਊਲ) ਕੇਕੇ ਬਾਂਸਲ, ਰੋਪੜ ਥਰਮਲ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ,

ਚੀਫ ਆਡੀਟਰ ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ, ਲਹਿਰਾ ਥਰਮਲ ਦੇ ਇੰਜ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰੋਪੜ ਥਰਮਲ ਦੇ ਇੰਜ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤਾਪਘਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੁਰੰਮਤ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਇਸ ਦਾ ਚਾਰਜ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਪਘਰ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਭ ਕਮੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਥਰਮਲ 34 ਫੀਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਸਮਰੱਥਾ ਉੱਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਪਛਵਾੜਾ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਕੋਲਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਾਪਘਰ ਦੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਥਰਮਲ ਸਾਈਟ ਲਾਗੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨਗੇ।

Matrimonials

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

California settled Grewal Jatt Sikh family seeking compatible match for their US born, Kesdhariboy 27,5'9" son, well versed in both cultures. The boy is Bachelors degree holder and currently working in IT. Please call us at:
E-mail- kamk1837@gmail.com or Whatsapp: 1-209-302-4376

03-06

US Based well educated Khatri Gursikh family is seeking a match for their Son, 31 Years, 5'7", Non-Vegetarian, Does not Drink. He wears a Turban. He has earned a Masters in Computer Science Degree from the US. He works for a reputed large Information Technology company in the Bay Area as a Technical Lead & Software Engineer. Looking for an educated and well settled US Citizen or Green Card match living in the US. Beyond education, girl must be with a family-oriented mindset and should have good moral family values. Caste no bar. Please contact Ph: 425-305-0114 or
Email: issuri@gmail.com

02-05

Well educated Jatt Sikh Bay area family is seeking a suitable match for their July 2000 US born Son, height 5' 10". He has a BS in Computer Science from UCLA and a MS in CS BioMedical Imaging from UCSF. He does not drink. He wears a turban and keeps his hair. He is now working for a Software Company. Beyond education (BDS, DDS preferred), girl must be with a family-oriented mindset and should have good moral family values.
Please contact ph:5108616491 or email: pgrrealty@gmail.com

52-03

Jat Sikh Mann parents seeks a SMF for their son, 34 years old, 5'-6" tall, Ph.D. Chemistry, working as scientist in USA, very shortly divorced. Girl should be American or Canadian. Upper caste welcome. Marriage bureau excuse. Call/text +1 572 273 4588.

52-03

Looking for suitable Ramgarhia Sikh Dhiman match in USA/Canada/Punjab for our well settled boy (US citizen), 30 years old, 5' 11", residing in Chicago. Please contact: manpreetrupal24@gmail.com

52-03

Verma family looking for a suitable match for their son. Age 31, Ht 5' 10", USA citizen, divorced (No Kid), well settled. Caste no bar. Please send biodata/pictures at Whatsapp: (224) 595-9926 or E-Mail: inderjeetverma08@gmail.com

51-54

Arora Sikh family looking for a suitable match in USA or Canada for clean-shaven highly placed Sikh Surgeon in New York, USA, age 53, height 6' 1", recently divorced, with Gursikh values no drinking, no smoking, vegetarian. Caste no bar, but the girl also should have Gursikh values, and no drinking, at least a graduate, and preferably working. Contact: E-Mail: jawa222@gmail.com or Call. 785-304-6280

50-53

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jat Sikh family seeks a suitable match for their daughter born and raised in US, 29 years. MD doctor in residency in the US. Looking for a US/Canada born or raised Amritdhari boy doctor or higher education. Send biodata and pictures to gurkirpa224@gmail.com.

02-05

Jatt Sikh parents invite matrimonial alliance for their US born daughter 38, 5'9" beautiful, family oriented, never married. Master's in Bioengineering Management- executive position in Bay Area, California. The boy must be from the USA, professionally qualified; good-natured and well settled, with family values. Serious enquiries only. Please respond with latest photo and biodata to kaurprincess11@yahoo.com or whatsapp 669-946-5891

41-44

Jatt Sikh family seeks suitable match for their daughter who has her MD and is currently working in the Bay Area (California) as a Doctor. 38 yrs old (never married). 5' -5". The boy should be settled in the Bay Area (California) with a University degree and professionally employed.
Please contact 408-763-3949

39-42

WINTRUST
MORTGAGE

QUALIFIED MEDICAL PROFESSIONALS
COULD BECOME HOMEOWNERS FOR NO MONEY DOWN

The Wintrust Physician Mortgage program makes it easier for eligible medical professionals* to become homeowners, with no down payment required for loans up to \$850,000 for a single-family residence.

CONTACT ME TODAY TO SEE WHAT'S POSSIBLE!

*Available to MD, DO, DPM, DDS, DMD, pharmacists, chiropractors, veterinarians, dentists completing fellowships, and dentists who have less than 6 months of residency remaining.

URVISH PUNATAR

Loan Originator
NMLS # 576046
DIRECT: 847.852.2892
CELL: 224.595.9129
upunatar@wintrustmortgage.com

Property must be a primary residence purchase or rate-term refinance in AZ, CA, FL, IA, IL, IN, MN, MT, ND, or WI. Minimum FICO score of 740 required. Other eligibility restrictions of funds may apply. Program, rates, terms and conditions are subject to change at any time and without notice. All approvals are subject to underwriting guidelines. Wintrust Mortgage is a division of Barrington Bank & Trust Company, N.A., a Wintrust Community Bank NMLS #449042. © 2023 Wintrust Mortgage

UMA TRAVELS

2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad,
Hydrabad-Madras

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

ਰਾਜੋਆਣਾ ਮਾਮਲਾ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਭਰਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੋਆਣਾ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਬੰਧੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇ ਵਾਰ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਕ ਪੱਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਪੱਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਸਣੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਲਮ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜੋਆਣਾ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਸਬੰਧੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਉਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਥਾਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੋਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ

ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਿਫਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਹੁਣ 27 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਮੇਲਾ ਮਾਘੀ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 103 ਸਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ 70 ਸਾਲ ਦਲ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ 'ਆਪ' ਨੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਲੁੱਟਿਆ ਹੀ ਹੈ।

ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼
ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਮਾਘੀ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਡੇਰਾ ਭਾਈ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 'ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ' ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਭੇਜਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੰਡਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੱਸਦੇ ਰਹੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਨਾ ਪੁੱਜਿਆ। ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ ਤੇ ਖੁੰਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਚਾਲੀ ਮੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੇ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ 'ਬਾਗੀਆਂ' ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੇਵੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਮੰਬਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 'ਜਿੱਤੋਗਾ ਪੰਜਾਬ, ਜਿੱਤੋਗੀ ਕਾਂਗਰਸ' ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘੂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਦਫ਼ਾ ਸਖ਼ਤ ਲਹਿਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਪੈਂਤੜਾ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘੂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ (ਸਿੰਘੂ) ਰੰਗ ਵਿਚ ਭੰਗ ਨਾ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਭੰਗ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਖ਼ਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਐਸਾ ਵੱਡਾ ਟੀਕਾ

ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਲੱਭਿਆ ਨਹੀਂ ਬਿਆਉਂਦਾ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘੂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਰੈਲੀਆਂ ਉਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਉਗਲ ਧਰੀ ਸੀ, ਜੋ ਮਗਰੋਂ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਸੀ। ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੁਖ਼ ਨਰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਵੜਿੰਗ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਈ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ਫ਼ਾ ਹੋ ਗਏ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ ਦੇਵੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਵੜਿੰਗ ਸਖ਼ਤ ਹੋਏ ਜਾਪੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਠੰਢ ਅਤੇ ਸੰਘਣੀ ਖੁੰਦ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਰੋਕੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਣੇ ਉਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੀ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ ਤੇ ਸੰਘਣੀ ਖੁੰਦ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਬੰਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਰਾਤ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢੀ ਰਾਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਸਿਫਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਮਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢਾ ਰਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਤਾਪਮਾਨ 2 ਡਿਗਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਅਜੇ ਹੋਰ ਸੰਘਣੀ ਖੁੰਦ ਤੇ ਠੰਢ ਸਬੰਧੀ ਰੈੱਡ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸੀਜ਼ਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢਾ ਦਿਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ 3.5 ਡਿਗਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਮਨਫੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਘਣੀ ਖੁੰਦ ਕਾਰਨ ਦਿਖਣ ਹੋਂਦ ਘਟਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਰ ਸੁਖਨਾ ਚੌਅ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ

ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰੇ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ 3.2 ਡਿਗਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 4.1 ਡਿਗਰੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ 2.5, ਪਟਿਆਲਾ 3.4, ਪਠਾਨਕੋਟ 6.2, ਬਠਿੰਡਾ 4.2, ਫਰੀਦਕੋਟ 4, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 4.5, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 3 ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ 5 ਡਿਗਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਚ 4.4 ਡਿਗਰੀ, ਹਿਸਾਰ 3.9, ਕਰਨਾਲ 4, ਰੋਹਤਕ

ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੰਜਵੀਂ ਤੱਕ ਛੁੱਟੀਆਂ 21 ਤੱਕ ਵਧਾਈਆਂ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੀਤ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਸੰਘਣੀ ਖੁੰਦ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ 21 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰੀ, ਏਡਿਡ, ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ 15 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ 21 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਸਵੇਰ 10 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲੱਗਣਗੀਆਂ।

5, ਭਿਵਾਨੀ 3.4, ਸਿਰਸਾ 6, ਫਰੀਦਾਬਾਦ 4.6, ਜੀਂਦ 3.5, ਮੇਵਾਤ 4.8 ਡਿਗਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਦਰਜ ਫਤਿਹਾਬਾਦ 3.7, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ 3.1, ਝੱਜਰ 4.4, ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫਸਲੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 50 ਫੀਸਦ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਗਾਮੀ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਫਸਲੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ 50 ਫੀਸਦ ਕਮੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਗਸੀਪਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰਿਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ ਸੈਂਟਰ (ਪੀ.ਆਰ.ਐੱਸ.ਸੀ.) ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ 'ਐਗਰੋ-ਜੀਓਇਨਫੋਰਮੈਟਿਕਸ ਅਧੀਨ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਪੁਲਾੜ ਆਧਾਰਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀ' ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਕਰਵਾਈ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ-ਕਮ-ਟਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ, ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ

ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੱਲ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 23,000 ਫਸਲੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐੱਮ.) ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਲ 2022 ਦੇ 49,922 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 2023

ਵਿਚ 36,623 ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਜੋ 26 ਫੀਸਦ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਵਾਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 100 ਫੀਸਦ ਯੋਗਦਾਨ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਇਹ 60 ਫੀਸਦ ਕੇਂਦਰ ਤੇ 40 ਫੀਸਦ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਜੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਵਿਕਾਸ) ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਏ.ਪੀ. ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਫਸਲੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਸਾੜਨ

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਲ ਜਲ ਮਿੱਤਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਲਦੀ: ਜਿੱਧਾ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰੀ ਬੁਮਸ਼ੰਕਰ ਜਿੱਧਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਲਦ ਹੀ 'ਨਲ ਜਲ ਮਿੱਤਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਲਟੀਸਕਿਲ ਕੋਰਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾ ਸਕਣ। ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਮੁਰੰਮਤ ਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਰਸ 510 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਹੈ।

ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸਾਲ ਫਸਲੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਫਸਲਾਂ (ਕਣਕ-ਝੋਨੇ) ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਉਂਕੇ ਮਾਮਲਾ: ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

ਜਗਰਾਉਂ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ ਨੇ ਜਗਰਾਉਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੌਂਪੀ ਹੈ।

ਸੱਤ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ 16 ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਵਫ਼ਦ, ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਐਸ.ਆਰ. ਕਲੇਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਜਗਰਾਉਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਕਾਉਂਕੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਦਰਜ

ਹਨ। ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ 'ਤੇ

ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ: ਸੰਧਵਾਂ
ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਂਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਲਟਕਾਉਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਰਹੇ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਨਕੋਦਰ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੈ।

ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟਿਸ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 20 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰ ਸੈਕਟਰੀ ਸੁਮਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਪੈਨਲ ਗਠਿਤ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਮਰਹੂਮ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ ਦੀ 31ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਕਾਉਂਕੇ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ-ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਛਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਕਾਲਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਪੰਥਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਕਾਉਂਕੇ ਦੇ ਕਾਤਲ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਕੁਤਾਹੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਭਾਰੀ ਜਰਮਾਨੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਅਮਲੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਣੇ ਅੱਠ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਕੁਤਾਹੀ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਭਾਰੀ ਮਾਇਕ ਜਰਮਾਨੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤਹਿਤ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 25-25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਾਇਕ ਜਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਦੀ ਛੇਤ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਫਸੀਲ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਰਮਾਨੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਉੱਚ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੀ ਛੇਤ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਫਸੀਲ ਉੱਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉੱਥੇ ਰੱਖੇ ਮਾਇਕ 'ਤੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਫਸੀਲ ਤੋਂ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁੜ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਬੰਧੀ ਨੋਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਗਸ਼ਤ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ

ਪਠਾਨਕੋਟ: ਪਿੰਡ ਭੈਣੀ ਖਾਦਰ ਦਾ 24 ਸਾਲਾ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅੰਦਰ ਗਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਲੜਕਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵੀਨਾਗੁਤੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ 45 ਦਿਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਉੱਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਛੁੱਟੀ ਕੱਟਣ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਿੱਧਾ 18 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਦੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਗੁਲਮਰਗ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਲਮਰਗ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਗਸ਼ਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੈਰ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਤਿਲਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਖਾਈ ਵਿਚ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੈਨਿਕ ਪਰਿਵਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੁੰਵਰ ਰਾਵਿੰਦਰ ਵਿੱਕੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫੌਜ ਦੀ 73 ਫੀਲਡ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਸੀ ਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਦਾ 450 ਸਾਲਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਦਿਵਸ ਮਨਾਏਗੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਦਿਵਸ ਦੀ 450 ਸਾਲਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਆਲਮਗੀਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਗਠਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਹਿਰ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਥੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਨਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਐਕਸਕਲੂਸਿਵ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਪੰਕਜ ਖਟਵਾਨੀ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਬਾਵਾਨੀ ਨੇ ਇਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਫਤਰ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਖਿੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰਿਕਰਮਾ ਤੇ ਵਰਾਂਡਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਰਿਕਰਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੇ ਬਣੇ ਗੇਟਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਚਾਹ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਟ ਵਿਛਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈ ਰਹੀ ਹੱਡ-ਚੀਰਵੀਂ ਠੰਢ ਤੋਂ ਪੁੰਦ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਤਾਰ ਪੁਸ਼ਾਦ ਲਈ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਕੁਇੰਟਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਥੇਰਵਾਲ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧੰਗੋੜਾ ਨੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਪੰਕਜ ਖਟਵਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। **ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਐਕਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ**
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਐਕਸ (ਪਹਿਲਾਂ ਟਵਿੱਟਰ) ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਕ ਫਰਜ਼ੀ ਐਕਸ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਐਕਸ, ਟਵਿੱਟਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 20 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਸ ਜਿਹੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੈਰੋਡੀ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫਰਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੈਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ 2001 ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਿਯਮਾਂ 2021 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਠੰਢ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਧੰਗੋੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂਘਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂਘਰ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਧੋਣ ਲਈ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਮੈਟ ਵਿਛਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਸਮੇਂ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੁਲ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਵੇਂ ਮੋਟੇ ਗਲੀਚੇ

ਵਿਛਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਬਣੀਆਂ

Punjab Times

Established in 2000
24th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Corrpondents
California
Ashok Bhaura
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 115 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 475 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ 'ਚ ਦੁਬਿਧਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 17 ਜਨਵਰੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਿਨ-ਤਿਉਹਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਭਗ 2010 ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 5 ਜਨਵਰੀ 2023 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 29 ਦਸੰਬਰ 2022 ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੂਪਨਗਰ 'ਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਖਣਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ, ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਖਣਨ ਰੁਕਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਮਗਰੋਂ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ੀਵਾਸਤਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੇਸੀ ਮਿੱਤਲ ਤੇ ਅਭਿਮਨਿਊ ਵਾਲੀਆ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਮਗਰੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਏਕੇ ਦਾ ਅਮਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਏਕੇ ਦਾ ਅਮਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਪੰਜ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਰਾਜੇਵਾਲ, ਭਾਰਤੀ ਨੋਬਲ ਜੇਤੂ ਨਰਗਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ

ਦੁਬਈ: ਇਰਾਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਤੇ ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਨਰਗਿਸ ਮੁਹੰਮਦੀ ਨੂੰ 15 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਨਰਗਿਸ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਗਣਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਹੰਮਦੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸਜ਼ਾ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨਰਗਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਨਰਗਿਸ ਵਿਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇਗੀ।

ਵਖਰੇਵਾਂ ਸਿਰਫ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ 2003 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੈਲੰਡਰ 2009 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ ਪਰ 2010 ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁੜ 2015 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਖ ਰਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀ.ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ

ਭੁਲੱਥ: ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਰਾਉਣ ਧਮਕਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭੁਲੱਥ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ (ਪਹਿਲਾ ਦਰਜਾ) ਸੁਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਚੱਲਕਾ ਭਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਪੂਰਥਲਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ ਖਹਿਰਾ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 195ਏ ਤੇ 506 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ 2015 ਦੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਕੇਸ ਵਿਚ 4 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ

ਅਕਾਲੀ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਅਕਾਲੀ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਡਰ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਮੁੜ ਸਾਂਝ ਨਾ ਪਈ ਤੇ ਕਿਤੇ ਬਸਪਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝ ਨਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ।

ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਸਪਾ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਆਗਾਮੀ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਜਾਂ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1996 ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਬਸਪਾ ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਤਹਿਤ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲਈ ਸੀ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਾਂਝ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਾਲ 2021 ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਸਿਆਸੀ ਕੁਤੱਤਣ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ ਸੰਮੇਲਨ ਮੁਲਤਵੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 18 ਤੋਂ 24 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਸਮਿਟ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਥਾਨਿਕ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਸਮਿਟ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਫਿਲਹਾਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਪਾਰ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਟੀਮ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਅਨਮੋਲ ਗਗਨ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਵਫਦ 24 ਤੋਂ 28 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਪਾਰ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਸਪੇਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਪੇਨ ਦੇ ਮੈਡਰਿਡ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਪਾਰ ਮੇਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਫਦ ਵਿਚ ਚਾਰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਟੀਮ 23 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ ਸੰਮੇਲਨ ਹੁਣ 5 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਖੁਲਾਸੇ

(ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 41,770 ਅਮਰੀਕਾ-ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 30,010 ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ 7,25,000 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਇਕੁਆਡਰ, ਅਲ ਸਲਵਾਡੋਰ, ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ, ਹਾਂਡੂਰਸ, ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਆਦਿ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲ ਸਲਵਾਡੋਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਤੋਂ 1000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਟੈਕਸ/ਫੀਸ ਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਵਿਚ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ (ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹੈਤੀ) ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚਾਰਟਰ ਉਡਾਣਾਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ

ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਟੂਰਿਸਟ ਵੀਜ਼ਾ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਗਰੋਹ (ਸਿੰਡੀਕੇਟ) ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਇਹ ਚਾਰਵਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ, ਕੋਲੰਬੀਆ, ਇਕੁਆਡਰ, ਪਨਾਮਾ ਆਦਿ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਫਿਰ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਰਾਹੀਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟਰੈਫਲ ਏਜੰਟਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਈ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ ਧਰਮਸੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਜਲੰਧਰ: ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਥਿਤ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਧਰਮਸੇਤ ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੁਪਹਿਰੇ ਦੁਜੀ ਵਾਰ ਈ.ਡੀ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ

ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਧਰਮਸੇਤ ਜੰਗਲਾਤ ਘੁਟਾਲੇ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਠੋਸ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ 64 ਸਾਲਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ (ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ.) ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ

ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਈ.ਡੀ. ਨੇ ਨਵੰਬਰ 2023 'ਚ ਧਰਮਸੇਤ, ਸਾਬਕਾ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ, ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਸਨ। ਈਡੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੋਸਟਿੰਗ/ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ 'ਵੱਢੀ' ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਕਾਰੇ

ਦਿ ਹੋਗ: ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਹ ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ ਜੰਗ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਹਮਾਸ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਖੰਡ ਕਰਦਿਆਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਕੇਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ 'ਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਵਧ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਦੋਸ਼ ਸਾਇਦ ਹੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ

ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜ ਰਿਹੈ ਹਮਾਸ: ਇਜ਼ਰਾਈਲ

ਤਲ ਅਵੀਵ: ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹਮਾਸ ਮੱਧ ਪੂਰਬ, ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪ 'ਚ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਮੋਸਾਦ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਡਿਫੈਂਸ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਮਾਸ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਡੈਨਿਸ਼ ਅਤੇ ਜਰਮਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੱਤ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਹਮਾਸ ਤਰਫੋਂ ਯੂਰਪ 'ਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਘੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਇਰਾਨ ਦੀਆਂ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਜੰਗ ਫੌਰੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ।

ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ 'ਚ ਕਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੰਗ ਰੋਕਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ

ਉਹ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀਟੋ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਨੇਤਾ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ।

ਇਮਰਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰੱਦ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 8 ਫਰਵਰੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ (ਪੀ.ਟੀ.ਆਈ.) ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਪੀ.ਟੀ.ਆਈ. 'ਬੈਟ' ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਤੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕੇਗੀ। ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਮੁਤਾਬਕ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮਗਰੋਂ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੀ.ਟੀ.ਆਈ. ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬੈਟ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੋਵਿਡ: ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਜਨੇਵਾ: ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਏਜੰਸੀ ਡਬਲਿਊ.ਐਚ.ਓ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਟੈਡਰੋਸ ਅਧਾਨੋਮ ਗੈਬ੍ਰਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਹੋਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਕਰੀਬ 50 ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 42 ਫੀਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੇਸ ਯੂਰਪ

ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਹਨ। ਗੈਬ੍ਰਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਮਾਰੀ ਜਦੋਂ ਸਿਖਰ ਸੀ ਤਾਂ

ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਮੌਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋਰ ਬਾਵਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਤੇ ਵੈਕਸੀਨ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇ। ਟੈਡਰੋਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਐੱਨ.1 ਵੇਰੀਐਂਟ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਓਮੀਕ੍ਰੋਨ ਕਿਸਮ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਵੈਕਸੀਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਡਬਲਿਊ.ਐਚ.ਓ. ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਹਿਰ ਮਾਰੀਆ ਵਾਨ ਕੋਰਖੋਜ

ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫਲੂ ਅਤੇ ਨਿਮੋਨੀਆ ਨਾਲ ਸਾਹ ਦੇ ਰੋਗਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੰਘ, ਜੁਕਾਮ, ਬੁਖਾਰ ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਸਰਦੀਆਂ 'ਚ ਹੋਣਾ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੀਕੇ ਲਗਵਾਉਣ ਅਤੇ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਉਡਾਣ 'ਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਯਾਤਰੀ ਨੇ ਪਾਇਲਟ ਕੁੱਟਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਤੇ ਉਡਾਣ 'ਚ ਦੇਰ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਇੰਡੀਗੋ ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਉਤੇ ਯਾਤਰੀ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਕਥਿਤ ਵੀਡੀਓ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।' ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪ 'ਚ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਇਲਟ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੀਡੀਓ 'ਚ ਸਾਹਿਲ ਕਟਾਰੀਆ ਨਾਂ ਦਾ ਯਾਤਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਕਰ ਰਹੇ ਪਾਇਲਟ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪ 'ਚ ਕਟਾਰੀਆ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਸੰਪਰਕ ਸਹੂਲਤ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ

ਕਾਠਮੰਡੂ: ਭਾਰਤ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਵਣਜ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੰਗਾਂ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸੰਪਰਕ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਪਹਿਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਵਪਾਰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਪਾਰ, ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ-ਨੇਪਾਲ ਅੰਤਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਉਪ ਕਮੇਟੀ (ਆਈ.ਜੀ.ਐਸ.ਸੀ.) ਨੇ 12-13 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕਾਠਮੰਡੂ 'ਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ

ਨੇ ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਮਝ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਧਿਰ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ (ਐਫ.ਡੀ.ਆਈ.) ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਰਿਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਤਹਿਤ ਆਈ.ਪੀ.ਆਰ. ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਲੋੜ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਣਜ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਵਿਪੁਲ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਕਾਠਮੰਡੂ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਸੇਵਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਪਹਿਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨੇਪਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ, ਵਣਜ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੇਪਾਲੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਤੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਇਸ ਵਫ਼ਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਚੌਕੀਆਂ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਲਿੰਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚਾਲੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਨਿਰਵਿਘਨ

ਭਾਰਤ 15 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮਾਲਦੀਵ 'ਚੋਂ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਵਾਪਸ ਸੱਦੇ: ਮੁਇਜ਼ੂ

ਮਾਲੇ: ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਇਜ਼ੂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 15 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸ ਸੱਦਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਲੇ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਬੰਧੀ ਰਸਮੀ ਮੰਗ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਲਦੀਵ ਵਿਚ 88 ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। 'ਸਨ' ਆਨਲਾਈਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਪਬਲਿਕ ਪਾਲਿਸੀ ਸਕੱਤਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨਜ਼ੀਮ ਇਬਰਾਹਿਮ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਇਜ਼ੂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 15 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਮਾਲਦੀਵ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸ ਸੱਦਣ ਬਾਰੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਬਰਾਹਿਮ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਅਮਲਾ

'ਮਾਲਦੀਵ ਨੂੰ ਕੋਈ ਧਮਕਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ'
ਮਾਲੇ: ਚੀਨ ਦੇ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਮਗਰੋਂ ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਇਜ਼ੂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੂਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ।' ਮੁਇਜ਼ੂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚਾਲੇ ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਮਾਲਦੀਵ 'ਚ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਂਗੇ: ਚੀਨ
ਪੇਈਚਿੰਗ: ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਇਜ਼ੂ ਦੀ ਚੀਨ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਟਾਪੂਨੁਮਾ ਮੁਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਹਮਾਇਤ ਕਰੇਗਾ। ਚੀਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੁਇਜ਼ੂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮਗਰੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, 'ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤੇ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।'

15 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਫੌਜ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲ ਇਸ (ਬੈਠਕ) ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਸੀ। ਉੱਧਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਬਿਲੇਗੌਰ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 17 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਮੁਇਜ਼ੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਮਾਲਦੀਵ ਵਿਚੋਂ

ਹਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਰਸਮੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੁਇਜ਼ੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਵੱਡਾ ਫ਼ਤਵਾ' ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਇਜ਼ੂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀਆਂ 'ਅਪਮਾਨਜਨਕ' ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਕੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਹੈ।

ਮਾਲਦੀਵ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ.ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਇਜ਼ੂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ।' ਮਾਲਦੀਵ ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਮਾਲੇ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੁਨੂ ਮਹਾਵਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਨਜ਼ੀਮ ਨੇ ਬੈਠਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਏ.ਐਫ.ਟੀ.) ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪੰਗਤਾ ਲਾਭਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਰਿਤੂ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਮਨ ਚੌਧਰੀ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਕ ਉਤੇ ਅਰਜ਼ੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ

ਅਪੰਗਤਾ ਲਾਭ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ

ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਏ.ਐਫ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ

ਉਪਰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਕੀਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਗੇ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖ਼ਲ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਤੇ ਬੈਂਚ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੰਗਤਾ

ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਏ.ਐਫ.ਟੀ. ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਉਤੇ ਭਾਰੀ

ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 2014 ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਲਗਭਗ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਿਵਿਆਂਗ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

GoldenKey LENDING

Grow your business with our Strategic **COMERCIAL LOAN SOLUTIONS**

Partner with us for expert guidance and support

Contact Us at **317-620-4100**
www.goldenkeylending.com

We speak your Language
English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو

325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

NMLS 147421

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

Services: Individual & Small Businesses Tax Filing, Tax Planning, Set up of new Businesses, IRS Audit representation & Amended Tax Returns

Ph: 248-982-2036

Mohan Singh
Master in Taxation,
IRS Enrolled agent,
Notary Public

Office Locations
Michigan:
36167 Ford Rd. Westland, MI 48185
Minnesota:
6043 Hudson Rd, Suite#399A
Woodbury, Minnesota 55125

Email : STS2021@SinghTaxServices.com;
www.SinghTaxServices.com

AVEER TRAVEL SOLUTIONS LLC

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

- US Passport Services
- Indian Passport Renewal
- US Citizenship Application
- Green Card Renewal
- OCI & Renunciation
- Airport Pick-up & Drop-Off Services
- EAD Renewal
- Flight Tickets
- Visa Services
- Notary Services
- Power of Attorney

Contact: Aman Kaur Ph: 847-338-2141
(Consular Expert with more than 10 years of experience)

E-mail: Aveertravel@gmail.com

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

For Airport Drop-Off and Pickup Indy to Chicago Please Contact AVI at:

847-226-2323

Located in INDIANAPOLIS (IN)

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Corporate NMLS# 68434
AZ License# BK-0945946

Balbir (Bill) Grewal
MORTGAGE LOAN OFFICER
NMLS# 353442

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
Available In Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
https://www.nmlsconsumeraccess.org

Davenport Family Funeral Homes and Crematory

Lake Zurich
(847) 550-4221

Crystal Lake
(815) 459-3411

SERVICES

- On Site Crematory
- viewing Room Available
- Large, Beautiful Chapels
- Competitive Prices

Serving the Sikh Community with Dignity and Care

Davenport
FAMILY FUNERAL HOMES
And Crematory
Serving Families As We Would Want Ours Served
Barrington/Crystal Lake/Lake Zurich

Please call or visit our website at www.davenportfamily.com

ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੌਤੇ: ਤਤਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ 'ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ' ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਸਾਲ 2007-17 ਦੌਰਾਨ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ

ਇਹ ਬਰਮਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਹੁਣ ਸਿਰਫ 1980 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ 1400 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਬਰਮਲ ਨਾਲ ਹੋਏ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸੋਲਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਉਂਗਲ ਧਰੀ ਸੀ। ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ 17 ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਹੁਣ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਹੁਣ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਚੋਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਚੰਨੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਵੀ 11 ਨਵੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੁੱਖ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾਇਰਡ) ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 3

ਦਸੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਜਸਟਿਸ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤੱਥ ਵੀ ਵੇਖੇਗੀ। ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ

17 ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਹੁਣ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੋਲਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹਨ

ਸੋਲਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਉਂਗਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸੋਲਰ ਊਰਜਾ ਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਉਂਗਲ ਧਰੀ ਸੀ। ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ 17 ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਹੁਣ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕੁੱਲ 884 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੇ 91 ਸੋਲਰ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦਰ 3.01 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 8.74 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਦਰਮਿਆਨ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ 2020-21 ਦੌਰਾਨ ਚਾਰ ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੌਤੇ 767 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦਰ 2.63 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 4.50 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਦਰਮਿਆਨ ਰਹੀ। ਗੱਠਜੋੜ

ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ 17.91 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ 14.91 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਸੌਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ 22 ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਖਰੀਦ ਸਮਝੌਤੇ ਅੱਠ ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 35 ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ 7 ਤੋਂ 8 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਵੱਲੋਂ ਭਗਵੰਤ ਖਿਲਾਫ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਾਇਰ

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਖਿਲਾਫ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਉਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਉਤੇ ਧੱਬਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 19 ਫਰਵਰੀ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹੀ ਸਨ, ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਮਗਰੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਥਿਤ ਬਾਲਾਸਰ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਕੱਸੀ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਕੱਚੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੱਸੀ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਖੇਤ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਝੂਠ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਰਮਿਟ 'ਐਕਸਟੈਂਡ' ਕਰਵਾ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ: ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ
ਸੰਗਰੂਰ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਤੜੇ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਧਾਏ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਣਗੇ।

ਦੇ ਕਰਵਾ ਲਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਰਜਾਨੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ 17 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜ ਕੇ

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕਾਂਗੜ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ

ਭਗਤਾ ਭਾਈ: ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਕਾਂਗੜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਠੀ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗੜ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਟੀਮ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਏ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਕਾਂਗੜ ਪਹੁੰਚੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਥੇ ਪਏ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ। ਟੀਮ ਕਰੀਬ 4 ਘੰਟੇ ਕਾਂਗੜ ਦੇ ਘਰ ਰਹੀ। ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਕਾਂਗੜ ਦੀਆਂ

ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦਫ਼ਤਰ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ ਘਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਰਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੈਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਤਹਿਤ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਠੱਗੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪਰਤੀ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਰਾਏਕੋਟ: ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਰਾਏਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪਰਤੀ ਜੈਸਵੀਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਤੇ ਉਤਰਨ ਮਗਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਰਾਏਕੋਟ ਦੇ ਉਪ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੈਸਵੀਨ ਖਿਲਾਫ 28 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਦਾ ਕੇਸ ਜੁਲਾਈ 2021 ਵਿਚ ਮਹੇਰਨਾ ਕਲਾਂ ਵਾਸੀ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੈਸਵੀਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਦਾਜ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਤਤਕਾਲੀ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੁਖਨਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ

ਕਰਦਿਆਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਰਾਏਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜੈਸਵੀਨ ਖਿਲਾਫ ਲੁਕਾਊਟ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਸਵੀਨ ਕੌਰ 4 ਨਵੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ 12 ਦਸੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਜਗਰੂਪ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਪੁੱਜ ਕੇ ਜੈਸਵੀਨ ਨੇ ਜਗਰੂਪ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਉਤੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਫਾਈਲ ਲਗਾਈ ਤਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਜੈਸਵੀਨ ਨੇ ਜਗਰੂਪ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਦੱਸਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਸਮਾਗਮ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਗੁੰਮਰਾਹਕੂਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾ ਕਰੇ। ਹਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਬਾਪੂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ, ਮਹਾਂਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਆਦਿ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ 'ਚ 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮੁਰਤੀ ਸਥਾਪਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਆ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਥਕ ਹਿੰਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ ਵੱਲੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਬਚਾਓ' ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ: ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਸਤਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਨੌਜਵਾਨ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ ਨੇ ਮਾਘੀ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੋਵੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਈ ਆਮ ਆਦਮੀ

ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਵੱਡੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ, ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਪਾਣੀ

ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਜਾਂ ਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਾਇਰ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਦਾ ਲਾਹੌਰ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਮੁਲਤਾਨ, ਫੈਸਲਾਬਾਦ (ਲਾਇਲਪੁਰ) ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਅਤੇ ਕਰਾਚੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਚਾਰ ਰੋਜ਼ਾ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਉਰਦੂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ 'ਇਸ਼ਕਬਾਦ' ਵਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਜਸ਼ਨ-ਏ-ਇਫ਼ਤਖ਼ਾਰ ਆਰਿਫ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ।

ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਅਦਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਬੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਖੁੰਡ ਚੁਕਾਈ ਦੀ ਰਸਮ ਵੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸੰਜੀਦਾ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਾਇਰ ਇਫ਼ਤਖ਼ਾਰ ਆਰਿਫ਼, ਜਨਾਬ ਅੱਬਾਸ ਤਾਬਿਸ, ਜਨਾਬ ਪੀਰਜ਼ਾਦਾ ਕਾਸਿਮ, ਜਨਾਬ ਖ਼ਾਲਿਦ ਸ਼ਰੀਫ਼, ਜਨਾਬ ਰਿਆਜ਼ ਮਜੀਦ ਅਤੇ ਜਨਾਬ ਮਹਿਬੂਬ ਜ਼ਫ਼ਰ ਆਦਿ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਦਬੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਇਕ ਅਹਿਦ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਖਨਵਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਹਰੀਮ ਏ

ਨਾਤ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਦੀ ਅਦਬੀ ਸੰਸਥਾ ਸੁਖਨਵਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਬੀ ਐਫ਼ ਸੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੁਸ਼ਾਇਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਬਿਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ

ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜ, ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਪੰਜ, ਫੈਸਲਾਬਾਦ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਦੋ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਖੇ ਦੋ ਅਤੇ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇਕ- ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੁਸ਼ਾਇਰਿਆਂ

ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ਼ ਲੈਟਰ, ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਮਜਲਿਸ ਤਰੱਕੀ ਅਦਬ ਅਤੇ ਕਰਾਚੀ ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਅਕੈਡਮੀ ਅਦਬੀਆਤ ਵਿਚ ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਖੁੰਡ ਚੁਕਾਈ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨੂੰ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਾਦ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾ ਇਸ਼ਕਬਾਦ ਵਲੋਂ ਸ਼ਾਹੀ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਜਸ਼ਨ ਏ ਇਫ਼ਤਖ਼ਾਰ ਆਰਿਫ਼ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਮਾਗਮ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਫ਼ਤਖ਼ਾਰ ਆਰਿਫ਼ ਉਤੇ ਇਕ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਆਬਿਦ ਰਸ਼ੀਦ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ

ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਬਿਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚਾਰ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਯਾਦਗਾਰੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪਲ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੁਮਾਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਸਫਰ ਸਾਹਿਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਥਕ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਦਿਲੋਂ ਦੁਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਕੇਂਦਰ ਖਿਲਾਫ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਜੁਟੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਲੱਖੋਵਾਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਵੱਲੋਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਪਰਚੇ ਰੱਦ ਕਰਨ, ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹਿਦ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ, ਫਸਲ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੱਟ ਐਂਡ ਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਖਿਲਾਫ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ

ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਤੁਰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇ।

Dhillon Travel Plaza

Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 571-606-0829, 317-242-9936

ਜਰਮਨ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਰਾਏਕੋਟ: ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਉੱਪਰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਘਟਾਉਣ, ਤੇਲ ਪਦਾਰਥ ਮਹਿੰਗੇ ਕਰਨ, ਖੇਤੀ ਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਾਹਤ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਜਰਮਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਉੱਤਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਕਿਯੂ ਏਕਤਾ (ਡਕੋਂਦਾ) ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੋਰ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕੀ ਘੋਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਅਰਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਐਵਾਰਡ

ਮੁਹਾਲੀ: ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਨਿਵੇਕਲਾ ਸਥਾਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਐਵਾਰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ. ਸ਼ਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇਸੂਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਵੀ ਸਿਰੀ ਰਾਮ ਅਰਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਐਂਡ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਸੈਕਟਰ-10 ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

Domestic fares
available

ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਓਟਾਵਾ: ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਧਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਵਾਸ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਮਿਲਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਕਾਫੀ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਨਿਊਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਵਾਸ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਕਿਹੜੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ

ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸੂਬੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਿਰੋਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਮ ਕੱਸਣ। ਮਿਲਰ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਵਰਤਮਾਨ ਗਿਣਤੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ'। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।' ਮਿਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਾਊਸਿੰਗ ਦੀ ਮੰਗ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਢਾਂਚਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇ,

ਫੈਡਰਲ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਬੋਰਡ' ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇ,

ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਲਈ ਆਫਰ ਲੈਟਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਗਿਣਤੀ ਉੱਤੇ ਚੁਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚਲੇ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੰਕਟ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣਾ ਹੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਿਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਦ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਊਸਿੰਗ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਟੀਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਮਕਾਜੀ ਵਰਗ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪੰਨੂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਡਟੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਡਟ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪੰਨੂ ਉੱਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਾਨਾਹੀ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਉੱਗਲ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਬੁਲਾਰੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਪੰਨੂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਲਚਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਿਚਮੰਡਹਿਲ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਇਕੱਠ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਰੱਦ
ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਜੱਜ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵਿਕਟਰ ਮੈਰੇਰੋ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 52 ਸਾਲਾ ਗੁਪਤਾ 'ਤੇ ਸੰਘੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੋ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਤਸੱਦਦ ਰਾਹੀਂ ਕਬਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਈ ਕਾਉਂਕੋ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਐਲਾਨੇ ਅਤੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪੜਤਾਲ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 20 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 20 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਐੱਸ.ਪੀ. (ਡਿਟੈਕਟਿਵ) ਰਣਧੀਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਤਰਨ

ਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਐੱਸ.ਪੀ. (ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ) ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਅਜੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਦੱਸ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਿਹੜੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਕਿੱਠੀਆਂ ਕਿੱਠੀਆਂ ਮੱਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਬਟੋਰੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 20 ਜਣਿਆਂ ਤੋਂ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਝਬਾਲ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਵਨ ਕੁਮਾਰ ਖੁੱਲਰ ਉਰਫ ਸੋਨੂੰ ਚੀਮਾ ਦੀ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੋਨੂੰ ਚੀਮਾ ਹੋਅਰ ਸੈਲੂਨ ਤੋਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਟਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਲੈਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੈਲੂਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਅਸ਼ਵਨੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਸੈਲੂਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੈਲੂਨ ਵਿੱਚ ਸੋਨੂੰ ਚੀਮਾ ਨਾਲ ਆਏ ਸਰਪੰਚ ਮਲਕੀਅਤ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਅਮਨਦੀਪ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਥੇ ਉਹ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਸਹਾਰਦਿਆਂ ਡੇਢ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਾਰਦਾਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ। ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਅਸ਼ਵਨੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਪਿੱਛੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੀਆਂਪੁਰ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਬਿਤ ਹੱਥ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲਾਂ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ 18 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ।

ਪਨਾਮਾ 'ਚ ਲਾਪਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੱਡਾ ਖੁਲਾਸਾ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਥਾਂ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਜੋੜਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਅਲੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਡੰਕੀ ਰੂਟ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਕਾ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਣ ਕੁਝ ਬਹੁ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੇ ਔਖੇ ਪੈਂਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਉਡਾਣ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਣਗੇ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ 'ਡੰਕੀ ਰੂਟ'

ਰਾਹੀਂ ਪਨਾਮਾ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ

ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 'ਡੰਕੀ ਰੂਟ' ਫਲਾਈਟ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਦਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਖੁਦ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਜਗਮੀਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਜਗਮੀਤ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਡਿਜੀਟਲ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਤਕਨੀਕ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ 26 ਸਾਲਾ ਲੜਕੇ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ

ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਜੋੜੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 45 ਲੱਖ ਰੁਪਏ 'ਚ ਸੌਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਐਡਵਾਂਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਗਮੀਤ ਗੁਆਚਾ ਲਈ ਉਡਾਣ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪਨਾਮਾ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫਲਾਈਟ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਆਰੰਭ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਜੋੜੇ ਨੇ ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ ਦਾ ਪਤਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਾਰ ਦੀ ਟੱਕਰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਕੈਦ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵੈਸਟ ਮਿਡਲੈਂਡਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 2022 ਵਿੱਚ 81 ਸਾਲਾ ਸਿੱਖ ਔਰਤ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸਮੇਤ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। 13 ਨਵੰਬਰ 2022 ਨੂੰ ਵੈਸਟ ਮਿਡਲੈਂਡਜ਼ ਦੇ ਰੋਲੋ ਰੇਗਿਸ ਵਿੱਚ ਓਲਡਬਰੀ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਵਾਹਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਰਜ਼ੁਨ ਦੁਸਾਂਝ (26) ਅਤੇ ਜੈਸੋਕ ਵਾਇਤਰੋਵਸਕੀ (51) ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਵੁਲਵਰਹੈਪਟਨ ਕਰਾਊਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦੁਸਾਂਝ ਅਤੇ ਵਾਇਤਰੋਵਸਕੀ, ਜੋ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਸ 'ਚ ਕਾਰ ਰੋਸ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੈਸੋਕ ਨੇ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਬਰੇਕ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਦੁਸਾਂਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 20 ਜਨਵਰੀ, 2024

ਗੁਣ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਭਗਵਾਂਕਰਨ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਨੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮਸਲਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦਘਾਟਨ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਮਕਸਦ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਵੱਖ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ-ਕਸਬਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਲਈ ਸ਼ਿਗਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਲਈ ਫੰਡ ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਲੋਕ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਤੱਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਸਮਝ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੇ ਇਸੇ ਰਣਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। 2014 ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਲਈ ਚਰਚਿਤ ਰਹੇ ਪਰ 2013 ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਕੇ ਉਭਾਰ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2019 ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੁਲਵਾਮਾ ਹਮਲੇ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਦਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੁੱਦੇ ਖੁਦ ਉਭਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਪਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਈ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਖੱਬੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਂਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੁਣ ਦੋ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਉਹ ਠੁੱਕ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕੀ ਜਿਸ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਤਵੱਕੋ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਇਕ ਧੜਾ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਪਰ ਅੱਜ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਉਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਫਿਰਕੂ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਵਕਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਲਾ-ਪਾ ਕੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਆਸ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਉਹ ਵੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੀਆਂ ਹਾਲੀਆ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਉੱਤੇ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਨਿਆਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਜੋ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਕੁਝ ਕੁਝ ਜੱਜ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਝ ਅਜਿਹੇ ਜੱਜ ਆਟੋ ਵਿਚ ਲੂਣ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਕੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜੇਤੂ ਰੱਥ ਡੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਉਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ੀਬਤਾਂ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਐਤਕੀਂ ਡੱਕਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਝ, ਕੁਝ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਲੀਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅੰਤ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋੜਾ ਕਦੋਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਸਸਪੈਂਡ ਬਨਾਮ ਨਵੇਂ

ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਧਰਮ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਕੁਰਸੀ' ਵੱਲ ਨੂੰ ਲਾਉ ਉਠਾਰੀਆਂ ਜੀ। ਖਤਰਾ ਮਜ਼ਬੂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਬਹੁਤੇ ਭੁੱਲਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਜੀ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਲੜਾਈ ਜੋ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਲੋਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਜੀ। ਵੋਟਾਂ ਮਾਂਠ ਕੇ ਲੀਡਰ ਹਨ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ 'ਵੋਟਰ' ਝੱਲਦੇ ਫਿਰਨ ਖੁਆਰੀਆਂ ਜੀ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ 'ਇੰਡੀਆ' ਇੱਕ ਹੋਇਆ ਪੇਸ਼ ਆਉਣੀਆਂ ਫੇਰ ਲਾਚਾਰੀਆਂ ਜੀ। 'ਪਹਿਲੇ' ਖੋਕ ਦੇ ਭਾਅ 'ਸਸਪੈਂਡ' ਕਰ 'ਤੇ' ਨਵੇਂ ਚੁਣਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਜੀ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਏਕਤਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲੋਂ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲੋਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਮੁੜ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੜੇ ਗਏ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਫਤੀ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇੱਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਨਹੀਂ। 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤਕ) ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੁਲ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ ਆਦਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ 18 ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੜਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੱਗਭੱਗ ਸਾਰੀਆਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ 16 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਵੱਖਰਾ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਉਹ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ।

26 ਨਵੰਬਰ 2020 ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰਡਰਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਸਾਨ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਸਨ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਚੱਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਬਨਿਆਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪੈਰ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਰਾਇ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ 'ਸਾਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਮੋਰਚਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਕਾਹਲ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 9 ਦਸੰਬਰ 2021 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਭਰੋਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਲਿਖਤੀ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ. ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ, ਬਿਜਲੀ ਸੌਖ ਬਿਲ-2020 ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ

ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਲੇਕਿਨ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ, ਉਲਟਾ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਪਿਆਂ, ਹਵਾਈ ਔਡਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਅਤੇ ਸੰਮਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹਕੂਮਤੀ ਹੱਲਾ ਅਜੇ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਲ, ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਲੁਟਾਉਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੈ। ਅੰਬਾਨੀਆਂ,

ਅਡਾਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸਾਂਝੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਏਕਾ ਹੀ ਮੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਲੰਮੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਮਤਭੇਦ ਆਉਣੇ ਸੁਭਾਵਕ ਹਨ। ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਉਣ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬੈਠ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਮੰਥਨ ਕਰਦੇ, ਖੁੱਲ੍ਹਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਤੇ ਸਵੈ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁੱਲ ਉਲਟ ਕਿ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਰਾਹੀਂ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ ਤੱਤਮਤਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੱਤਭੇਦ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਫੁੱਟ ਦੇ ਮੂੰਹ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਟਣ ਦਾ ਫੌਰੀ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਘਾਟਾਂ-ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਹੱਕਾਂ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਵੱਲੋਂ ਹਲ ਵਾਹਗਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਲੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਸਨ। ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਲਹਿਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਚੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਚੱਲੀ 'ਪੱਗਤੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾਂ' ਲਹਿਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਸਰ ਛੋਟੂ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੀ ਪੈਪਸੂ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਲਗਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਜੁਝਾਰੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਅੰਦਰ ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੁਖਲਾਹਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮੀ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰੇ 'ਨਿਊਜ਼ ਕਲਿੱਕ' ਖਿਲਾਫ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤਹਿਤ

ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰਾਹੀਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਕੁਹਾਤਾ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਲੋਕ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਵੱਲੋਂ 26 ਤੋਂ 28 ਨਵੰਬਰ 2023 ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ 22 ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਮੋਕੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਅਤੇ ਮਿਲਿਆ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਇਸ ਦੀ ਸਾਹਦੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤਕ) ਅਤੇ 18 ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਤਰਤਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੀ 16 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਰਹੀ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ 26 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਮਿਸਾਲ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਬੰਦਕ ਦਾਇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਟਰੈਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ/ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ/ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਮੱਚਾਂ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਤਹਿਤ 21 ਨੁਕਾਤੀ ਮੰਗਾਂ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਸਨਅਤੀ ਕਾਮੇ ਇੱਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਣ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਛਿੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ 735 ਕਿਸਾਨ ਸਾਂਝੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ/ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਮੰਚ ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਡੱਲੇਵਾਲ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾ ਇਕੱਠ ਕਰ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲੇ ਉਛਾਲੇ ਗਏ, ਉਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਂਝੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੁੱਤੜ ਅਤੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਵਧਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੁੜ ਉਭਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਕਰੇਗੀ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਾਂਝੇ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਮੰਚ ਉਸਾਰੇ ਬਗੈਰ ਦਿੱਲੀ ਕੂਚ ਵਰਗੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਤਾਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਝੁਕਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿੰਗ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਾਤੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇ। ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਪਰ ਉਸਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਸੁੱਧਤਾਵਾਦੀ ਸਮਝਣ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੁੱਦਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸਾਂਝਾ ਮੰਚ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਜੁਟਾਉਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਗ ਹੈ।

ਮੰਦਰ ਦੀ ਤਾਮੀਰ ਅਜੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਡੇਢ-ਦੋ ਸਾਲ ਲੱਗਣਗੇ ਪਰ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਮਹੂਰਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾ ਕੇ ਅਧੂਰੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਹੂਰਤ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਆਗਾਜ਼ ਦਾ ਮੰਚ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਸਨਾਤਨੀ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆਂ - ਉਤਰਾਖੰਡ 'ਚ ਜੋਸ਼ੀ ਮੱਠ, ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਦਵਾਰਕਾ, ਉੜੀਸਾ 'ਚ ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਸ਼੍ਰੀਗੋਰੀ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਠ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧੂਰੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਮਹੂਰਤ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੈ ਪਰ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਪਰ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਇਨੇ

2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਯੁੱਧਿਆ 'ਚ ਅਧੂਰੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਹੂਰਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਦੀ 'ਪੂਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਨੂੰ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਹੂਰਤ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਭੂਮੀ ਪੂਜਨ' ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਹੂਰਤ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਆਪੇ ਬਣੇ ਰਖਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਭਰਿਆ/ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦਾ '500 ਸਾਲ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਹੈ'। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ 31000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 'ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ', ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਨਵਾਂ ਹਵਾਈ

ਫਿਰ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ 2014 'ਚ 282 ਸੀਟਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਹੁੰਝਾਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ।

2014 ਤੋਂ 2024 ਤੱਕ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਦੱਸਣਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਅਗੇਤੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ 'ਪ੍ਰਪਤੀ' ਸਿਰਜਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਿੰਦੂ ਆਸਥਾ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪੂਰੇ

ਗਈ। ਮਹੰਤ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੇ ਜੰਗੀ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਮੰਦਰ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ 'ਚ ਟਰਸਟ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

'ਭੂਮੀ ਪੂਜਨ' ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ 30 ਸਤੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹਣ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦੂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋ ਸਾਰੇ 32 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ

ਕੱਟਤਪੁਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਜਸਟਿਸ ਜੋਸਫ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਨਾਗਾਰਾਥਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਉਪਾਧਿਆਇ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਉੱਪਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਗਏ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ 'ਰੀਨੋਮਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੁਗਤ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਗਵਾ

ਦਵਾਰਕਾ ਅਤੇ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਉੱਪਰ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਗ਼ੋਬਾਗ਼ ਹੋਏ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ, 'ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਦਵਾਰਕਾਧੀਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਧਵੱਜ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਇਆ ਜੋ ਉਸ ਧਵੱਜ ਵਰਗਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਸਰਵਵਿਆਪਕਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਵੱਜ ਦਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ ਹੈ; ਤੇ ਜੋ ਅਰਥ ਧਵੱਜ ਸਾਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ - ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ, ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਹੈ; ਤੇ ਉਹ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਸਾਡੀ ਮਾਨਵਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।... 'ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੋਮਨਾਥ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਰ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਦਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ੀਰੋ-ਵੋਸਟ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਆਓ ਆਪਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਹਰ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ-ਵੋਸਟ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲਈਏ। ਫਿਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਹਕੀਕਤ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਵਾਂਗੇ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਲੈਂਡਮਾਰਕ ਹਨ...'

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਹਿਟਲਰ ਰਾਜ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਹਿੰਸਕ ਹਜ਼ੂਮ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤ, ਡਰ ਅਤੇ ਸਹਿਮ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਭਗਵਾ ਗਰੋਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ ਘੁਸ ਕੇ ਉੱਥੇ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਲਗਾ ਕੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਿਰਕੇ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਨਮਾਜ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਅਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਥੋਪ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਦਾ 'ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ' ਰੂਪ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜਿਸ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਨਸਲੀ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਲਈ ਜ਼ੀਰੋ-ਵੋਸਟ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਬਣੇ?

ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਗਵਾ ਚੰਗ 'ਚ ਰੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ' (ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ) ਨੂੰ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਲਿਖਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ, 'ਸਾਡੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਰਾਜਕੋਟ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤੀ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਯਤਨ ਹੈ...'

ਕੀ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਝੁਕਾਅ ਨਵਾਂ ਹੈ? ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਉਸ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵਾਰਾਨਸੀ ਦੀ ਗਿਆਨਵਾਪੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਚ ਆਸਥਾ ਦੀ ਪੇਪਤੀ ਲਹਿ ਕੇ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ 'ਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ ਹੈ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
ਫ਼ੋਨ: +91-9463474342

ਅੱਡਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੇਲਵੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਇਹੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਕਿੰਨੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ।

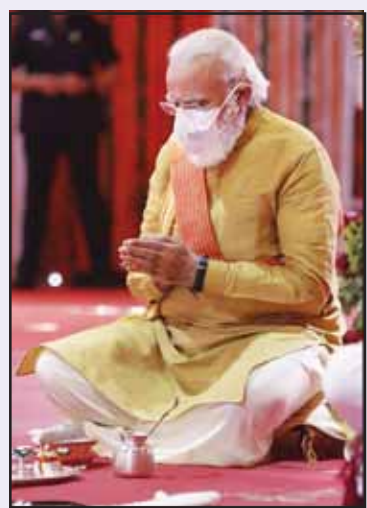
ਮੰਦਰ ਦੀ ਤਾਮੀਰ ਅਜੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਡੇਢ-ਦੋ ਸਾਲ ਲੱਗਣਗੇ ਪਰ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਮਹੂਰਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾ ਕੇ ਅਧੂਰੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਹੂਰਤ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਆਗਾਜ਼ ਦਾ ਮੰਚ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਸਨਾਤਨੀ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆਂ - ਉਤਰਾਖੰਡ 'ਚ ਜੋਸ਼ੀ ਮੱਠ, ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਦਵਾਰਕਾ, ਉੜੀਸਾ 'ਚ ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਸ਼੍ਰੀਗੋਰੀ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਠ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧੂਰੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਮਹੂਰਤ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੈ ਪਰ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਪਰ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਸੰਘੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 'ਸੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ' ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੋਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਲਾਹਾ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੇ ਦੇਖੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹਿੰਦੂਤਵ ਵਿਰੁੱਧ ਦ੍ਰਿੜ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸਥਾ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਬਾਅ 'ਚੋਂ ਚੱਢਿਆ ਅੱਕ ਹੈ।

ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ-ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਹਿੰਦੂ ਅਵਾਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਧਾਰ 'ਚ ਬਦਲਣ 'ਚ ਬੇਹੱਦ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਸ਼ੀਆਗ੍ਰਸਤ ਤੋਂ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਗਈ। 1984 'ਚ ਇਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ 2 ਸੀਟਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪੱਤਾ ਖੇਡ ਕੇ 1989 'ਚ ਇਸ ਨੇ 85 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ। ਫਿਰ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਲਹਿਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ 1996 'ਚ 161 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਹ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਬਣ ਗਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੁਗਤ ਭਗਵੇਂ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਇਕ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਿਆਸਤ ਚਲਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ।

ਮੁਲਕ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ 8000 ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ, ਜਲ ਆਦਿ ਅਯੁੱਧਿਆ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੰਦਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਖੋਦ ਕੇ ਕੱਢੀ ਮਿੱਟੀ 'ਰਜਕਣ' ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਸਾਦ' ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ।

ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਰਤੱਤਵ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 2019 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇ ਕੇ ਸੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹਣਾ 'ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ-ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਗਿਣਿਆ-ਮਿੱਥਿਆ ਕਾਰਾ' ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ' ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। 5 ਅਗਸਤ 2020 ਨੂੰ ਲੋਕਭਾਈਨ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਉੱਪਰ ਰੋਕਾਂ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾ ਕੇ ਮੌਦੀ, ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਆਦਿ ਨੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ 'ਭੂਮੀ ਪੂਜਨ' ਦਾ ਮਹੂਰਤ ਕੀਤਾ। ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ 'ਚ 'ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਮ ਮੰਦਰ' ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਕੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਰੀਦੀ

ਕਹਿ ਕੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨਿਰਣਾਇਕ ਰੂਪ 'ਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹਣਾ ਸਹਿਜ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਾਲੀ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਿੰਦੂਤਵ ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਨੌਬਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੰਦ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਕੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲਾਉਣ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪਸ਼ਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਜ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਭਗਵਾ ਰਾਜ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਐਨ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਗਈ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 2023 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਨਾਗਾਰਾਥਨ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤਰਜ਼ੇ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਚ ਸਮੋਇਆ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ।' ਯਾਨੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ

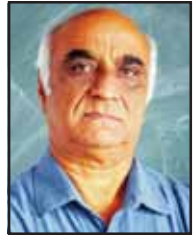
ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਦੱਸਿਆ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਰਾਜਕੋਟ (ਗੁਜਰਾਤ) ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਦੋ ਦਿਨਾ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਏ। ਭਗਵਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾ ਕੇ ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ 2014 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਤਹਿਤ ਜੋ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਧੌਸ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਭਗਵਾ ਕੁਤਤਾ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਭਗਵਾ ਦੁਪੱਟਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਕਰਨਾ ਸੁਧਾ ਸਿਆਸੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨਿੱਜੀ ਹੋਸ਼ੀਅਤ 'ਚ ਆਪਣੀ ਆਸਥਾ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਖਾਸ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਲਾਲ ਗਲੀਚੇ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਮ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਚਿੰਨ੍ਹਾਤਮਕ ਭਗਵਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਖਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੈ-ਜੈਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤੀ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰ ਕੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਹਿਟਲਰ ਰਾਜ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਹਿੰਸਕ ਹਜ਼ੂਮ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤ, ਡਰ ਅਤੇ ਸਹਿਮ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਭਗਵਾ ਗਰੋਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿਚ ਘੁਸ ਕੇ ਉੱਥੇ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਲਗਾ ਕੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਿਰਕੇ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਨਮਾਜ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਅਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਥੋਪ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭਗਵਾ ਧਵੱਜ ਦਾ 'ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ' ਰੂਪ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜਿਸ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਨਸਲੀ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਲਈ ਜ਼ੀਰੋ-ਵੋਸਟ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਬਣੇ?

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਕਟ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਗਿਆਨ ਸਿਰਜਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬੀਅ ਪੁੰਗਰਦੇ, ਮੌਲਦੇ ਅਤੇ ਬਿਰਖ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਤਸਵੀਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਮੁੱਕ ਅਤੇ ਬੇਖੋਫ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਮੁਕਤ ਸੰਵਾਦ ਹੈ।

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਪੁਰੀ
ਫੋਨ: +91-98729-44552

ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੌਧਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਇਹ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਆਪਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਚਿਣਗ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਹਿਜੀਬ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਦੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਅਮਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣਦੇ ਹਨ।

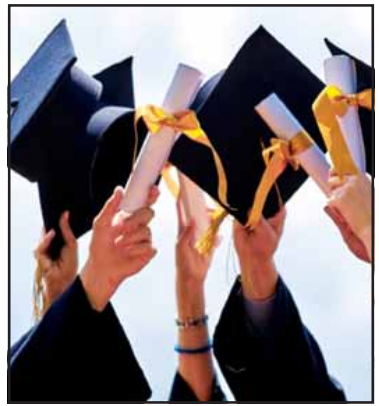
ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰਖ-ਪਰਖ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਰਖ ਆਪਣੀ ਅਧਿਐਨ ਧਾਰਾ ਵੱਲੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਤੈਅ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਕੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਵੈ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸੱਚ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਉੱਤੇ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤਰਜੀਹਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਵਸੀਲੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੁਢਾਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਿਬ ਦਬਾਅ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਘੁਟਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਮਾਮ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹੇ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਣੀ ਰਾਇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਮਝ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋਣ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਾ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੀ ਸਦਾਰਤ ਵਿਚ ਬਣੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ (1948-49) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ— “ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਯਕੀਨਨ ਸਟੇਟ (ਸਰਕਾਰ) ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਕਾਦਮਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।” ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ— “ਇਹ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਾਂਗ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ।”

ਕੋਠਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ (1964-66) ਅਧਿਐਨ-ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਦਿਅਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਆਪ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੋਲ ਹੋਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ— “ਸਥਾਪਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਕਤ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲਾਂ ਜਾਂ ਸੱਤਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਸੰਸਥਾ ਹੀ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਸਚਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁਤੰਤਰ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਉਭਾਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੇੜੇ ਤੇ ਤਤਕਾਲ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾ ਕੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।” ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਵੱਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ

ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਸਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ 'ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ' ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਲੋਕਪ੍ਰਿਆ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਘੋਖੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬੌਧਿਕ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ

ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ “ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਸੰਗਤ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ” ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਯਸ਼ਪਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ 2009 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੱਕ ਅਸਹਿਮਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਖੁਰਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਉੱਪਰ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। “ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੰਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਰਸਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਮਨ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸੰਕੇਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਬਲਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੀਆਂ

ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।” ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਅਮਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਲੰਮੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਧੱਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਅਕਾਦਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੌਧਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਅਮਲ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ 28 ਜੁਲਾਈ 2020 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟਰ ਡੇਵਿਡ ਕਾਏ ਵੱਲੋਂ ‘ਰਾਇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪਸਾਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ’ ਬਾਰੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਥਾਈਂ “ਜਨਤਕ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੋਜਾਂ, ਜਾਂਚੇ ਜਾਂਚੇ ਸਵਾਲਾਂ, ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਦਮਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ‘ਸਕੌਲਰਸ਼ ਐਂਡ ਰਿਸਕ’ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਨਵੰਬਰ 2023 ਦੀ ‘ਫ੍ਰੀ ਟੂ ਥਿੰਕ’ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜੁਲਾਈ 2022 ਤੋਂ ਜੂਨ 2023 ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ 66 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ 409 ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ 41 ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ 2022 ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੰਡੈਕਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਮਾਰ ਹੇਠਲੇ ਤੀਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸੀ।

ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਬੌਧਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿਚਲੀ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਸੰਚਾਰ ਨੇ ਗਿਆਨ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ

ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸੰਗਤਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਬੇਮੋਲ ਅਤੇ ਬੇਹੱਦ ਦਖਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਇਨੇ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਦਿਅਕ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ-ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਸੂਖਮ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਲਈ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਉਚੇਰੀਆਂ ਦਰਜਾਬੰਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਪਾਰਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਨਾਫੇ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵੀ ਘੜ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖਪਤਕਾਰ, ਅਧਿਆਪਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮੂਲੀ ਕਾਮਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਖਰੀਦਣ-ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚ ਅਧੀਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ‘ਚੁੱਪ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ’ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗੀਨ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬੇਬਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧੁਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਖੋਜੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੁੱਖ-ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਉੱਚੇ ਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਨਕ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਚੰਦ ਅਹੁਦਿਆਂ ਜਾਂ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੁਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਸਦਾਕਤ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਚਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਾ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਗਹਿਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਚਿੰਤਨਾਂ ਤੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕੌਸੀ ਰਹੀ, ਕੀ ਕੀਤਾ, ਕੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਮੁੱਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਜਨਤਕ ਰੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਉਟੀਆਂ

ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਫੋਨ: +91-98728-71033

(ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਸੁਗਾਤਾਂ, ਛੋਟਾਂ, ਰਿਆਇਤਾਂ) ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਅਦੇ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਐਸੇ ਵਾਅਦੇ ਜੁਮਲੇ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ, ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਲੋਕ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਤੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਜਦੋਂ ਹਾਰਨ ਦਾ ਡਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਅਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਵੇਂ ਵੱਡੇ ਗੱਫੇ ਵੀ ਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ (1) ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ

ਹੋਵੇ; (2) ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ; (3) ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਬੋਲ-ਚਾਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਬੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੋਚ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਵਾਰ ‘ਪੱਨੌਤੀ’, ‘ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ’ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਲਫਜ਼ ਵਰਤੇ ਗਏ। ਰੈਲੀਆਂ ਛੱਡੋ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ (2022) ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਦੇ ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਟਵਿਟਰ 'ਤੇ ਬੜੀ ਅਣਸੁਖਾਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ। ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ‘ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ‘ਸੁਣੋ ਜੀ’ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਣ ਕੇ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਸੋਚੀਦਾ ਹੈ: ਕੀ ਇਹ ਸਾਡਾ ਸੰਭਿਆਚਾਰ ਹੈ! ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇੰਨੇ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨਹੀਂ।

ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਡਾ. ਸਰਵਪਾਲੀ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਵਿਨੋਬਾ ਭਾਵੇ ਅਤੇ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਹ-ਦਸੇਰੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਤ ਖਬਰਾਂ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ

ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਾਂ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੇਧ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਹ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਹਰ ਗੀਲਾ-ਵਸੀਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਹੱਥ-ਕੰਡੇ ਵੀ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ, ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਬੇਤੁਕੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧਰਮ, ਜਾਤੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ/ਹਲਕੇ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਕਾਸ! ਅਸੀਂ ਸਮਝੀਏ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼/ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਵੀ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨਾ ਕਰਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਤੀ, ਧਰਮ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ/ਹਲਕੇ ਦਾ ਹੀ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੇਸ਼/ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਟੋਟਕਾ ‘ਦੋਹਰਾ ਇੰਜਨ’ ਨਿਝੱਕ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਭਾਵ, ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ

ਰੰਗ ਦੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਉਹ ਫੋਟੋ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ: “ਕੀ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ (ਭਾਵ ਮੇਰੀ) ਫੋਟੋ ਹੈ?” ਮੈਂ ਖਿੜ-ਖਿੜਾਉਂਦੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਜੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਹੈ।” ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ: “ਕੀ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?” ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ, “ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ।” ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕਿ ਕਿਹਾ: “ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹੈ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਭਾਰਤ ਕਿੰਨਾ ਮਹਾਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹੈ ਪਰ 2004 ਤੋਂ 2007 ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਮਨ-ਕੈਥੋਲਿਕ (ਇਸਾਈ) ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਇੰਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ, ਉਹ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਈ.ਵੀ.ਐੱਮ. ਬਾਬਤ ਵੀ: (1) ਸਾਈਬਰ ਜੁਰਮ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; (2) ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਬਾਅਦ ਸਦਾ ਹੀ ਦੂਸਰੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਇਸ ਵਿਚ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਮਾਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਹੋ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕੁਰਾਹੇ? ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਉੱਪਰ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਵਾਕਿਆ 2010 ਦਾ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸਟੁਟਗਾਰਟ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮਰਸੀਡੀਜ਼ ਬੈਂਜ਼ ਦਾ ਅਜਾਇਬਘਰ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ; ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਆਖਿਰੀ ਫੋਟੋ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਏਂਜਲ ਮਰਕਲ ਅਤੇ ਬਾਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਸੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਗ ਸਲੇਟੀ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸੇ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਤੋੜਿਆ ਹੈ। ਰੁਟੀਨ ਤੌਰ ਤੇ ਪਿਛੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਸੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ
ਫੋਨ: +91-98158-08506

ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੱਖ ਹੈ ਪਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮੱਸਿਆ ਸਿਰਫ ਬਣੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੌਰ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਸੇ ਦਾ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ। ਕਿਵੇਂ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਤੱਕ, ਹੁਣ ਆਮ ਖੇਡ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜੁਰਮ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਵੋ, ਨਸ਼ਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਨੌਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਾਣੇ ਤੱਕ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹੁੰਦੇ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਛੁਡਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸਤ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨੋਤਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਹੋਵੇ, ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਮ ਮਿੱਟੇ-ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਲੋਕ ਨੋਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜੇ

ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਰਨਗੇ ਵੀ; ਜੇ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹਨ- ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਮਨ ਬਣਾਇਆ, ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨਸ਼ੇ ਭਲਾ ਕਿੱਡੀ ਕੁ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਗੋਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ? ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੈਡੀਕਲ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ? ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਦਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਜ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੱਖ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਸ਼ੇ ਕਰਨੇ ਹੋਣ, ਛੱਡਣੇ ਹੋਣ, ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਨਸ਼ੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਣਾ ਹੋਣ, ਪਰਿਵਾਰ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਇਕਾਈ ਹੈ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਮਝਣ ਦਾ ਸੰਕਟ ਵੀ ਹੈ। ਮਨੋਰੋਗ ਵਿਭਾਗ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਸੰਸਾਰ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਮੱਸਿਆ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਬਿਮਾਰੀ ਵਾਂਗ ਬਿਮਾਰੀ ਲੱਗ ਗਈ, ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਏ, ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲਗ ਹੈ। ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਦਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਸੌ ਫੀਸਦੀ। 85% ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿਚ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਕੌਂਸਲਿੰਗ

ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੱਧ ਹੈ; ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਵੀ ਇਕੱਲੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਹੀ ਆਖਿਰਕਾਰ ਅਸਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਉਭਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਸੀਮਾ ਵਾਲੇ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਗਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 75 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਣ ਦੀ

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਕਿਸ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਆਏ ਤੇ ਉਹ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਕੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਧਾਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਨਸ਼ਾ ਕੀਤਾ? ਜਵਾਬ ਹਾਂ/ਨਾ ਵਿਚ ਸੀ; ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਣਣ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਸੀ: ਸ਼ਰਾਬ, ਸਿਗਰੇਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ, ਕਦੇ ਨੀਂਦ ਲਈ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਵਰਤੀ ਆਦਿ। ਇਉਂ ਇਹ ਤਕਰੀਬਨ 75 ਤੋਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਬਣੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਆਬਾਦੀ ਨਸ਼ੇ ਨਿਕਲੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਭਾਰੀ ਗਈ। ਤੁਸੀਂ ਸੋਚੋ, ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ ਆਬਾਦੀ (ਪੰਜਾਹ ਫੀਸਦੀ) ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ/ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸ਼ਰਾਬ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਾਲਾ ਨਸ਼ਾ ਹੈ। ਭੰਗ ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਦੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ੇ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਇਸ ਦੀ

ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਕ ਅਤੇ ਹੈਰੋਇਨ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਨਸ਼ੇ ਘਾਤਕ ਨਸ਼ੇ ਹਨ, ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਨ। ਇਹ ਆਮ ਰਵਾਇਤੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ 3 ਗ੍ਰਾਮ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਵੀ ਜੁਰਮ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਤੈਅ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਰਵਾਇਤੀ ਨਸ਼ੇ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਫੀਮ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਲਗਾਤਾਰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਵਰਤਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਆਦਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਆਦੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ/ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਕਿਸੇਰ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਮੇਕ, ਹੈਰੋਇਨ ਆਦਿ ਨਵੇਂ ਨਸ਼ੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਫਸਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਮਾਪੇ, ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਹਸਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਿੱਜੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਵੀ ਇੰਨੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਮਨਣ/ਕਬੂਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਚੁਣਾਵੀ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿੱਤਦੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੀ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਸੱਚੀ ਹੀ ਵਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ? ਅਨੇਕ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕਿਵੇਂ? ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਜਾਂ ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਕੌਣ ਵਧਾਵੇਗਾ? ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੀ ਮਾਪੇ ਪਰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮਾਹੌਲ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਮਨੋਬਲ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਾਰਗਰ ਕਦਮ ਹਨ ਪਰ ਗੱਲ ਨੀਅਤ ਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਾਪੇ ਵੀ ਦੁਖੀ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਜੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ:

-ਕੀ ਨਸ਼ੇ ਜੋ ਆਦੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਤਾਂ ਖੁਦ-ਖੁਦ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

-ਜੇ ਲੋਕ ਨਸ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹਨ; ਭਾਵ, ਕਿਸੇਰ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਨਾ ਕਰਨ। ਇੱਥੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਂਝਣ।

-ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਝੇਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਜੇ ਇਸ ਉਮਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਸਵੈ-ਸੇਵੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁਝਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਸਕਾਊਟ ਤੇ ਗਾਈਡ, ਐਨਐੱਸਐੱਸ ਵਰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਹਾਰਤਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ; ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਆਤਮ-ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਤੇ ਉਭਰਨ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ।

-ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਹੱਲਾ/ਪਿੰਡ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ। ਲੋੜ ਪਏ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

-ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਿੱਧੇ-ਅਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋਣਗੇ।

ਨਸ਼ੇ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ, ਬਹੁ-ਪਸਾਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਛਾਣਨੀ ਅਤੇ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਨਰੋਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਆਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹੀ ਲੋਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਲੋਕ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਨੋਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਫਲਸਤੀਨ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਬੰਦ ਹੋਣ

ਹਮਾਸ ਵੱਲੋਂ 7 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ 1200 ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਹਮਾਸ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫੌਜ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਸਮੇਤ ਨਾਗਰਿਕ ਨਿਵਾਸਾਂ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ 85 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯੁੱਧ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਮਾਸ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦਕਿ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਪ੍ਰੋ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-94642-25655

ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 21,978 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 56,967 ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਹਮਾਸ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸਲਾਮੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਖਿੱਤੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਫਲਸਤੀਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ, ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ, ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਨੈਵਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਬੇਹਿਮੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬੇਹਿਮੀ ਨਾਲ ਫਲਸਤੀਨੀ ਖਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕੱਚ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 9 ਅਕਤੂਬਰ

ਨੂੰ 1200 ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮਾਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਣ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਫਲਸਤੀਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਮਾਸ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ। ਉਹ ਮਨ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਾਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਂ, ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦਾ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਹਮਾਸ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਮਾਸ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਯੁੱਧ ਰੋਕਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ: "ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 56 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾਗ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੜਤਪ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਠੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਉਜਾੜੇ ਅਤੇ ਘਰ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹੱਲ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਹੋਵੇ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਣਇੱਛਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਹਮਾਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਫੌਜ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਦਬਾਅ ਹੋਣ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਤਰੀ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਹਮਾਸ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਬਲਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਗਾਜ਼ਾ ਵੱਲ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ, ਆਸਰਾ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਬਾਰੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫੌਜ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਬਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਹੈ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਟਰੱਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਲਸਤੀਨੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਾਲੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭੋਜਨ, ਪਾਣੀ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਹਾਇਤਾ ਟੀਮ ਨੂੰ 'ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ' ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਰਾਹਤ ਟੀਮਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮਿਲੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਫਲਸਤੀਨੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਸਮਰਥਨ

ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਉੱਤੇ 'ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਫਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਸਲਕ੍ਰਮੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ' ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: "ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਫੌਜੀ ਹਮਲਿਆਂ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਮਰ ਜਾਣਗੇ।" ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਛੱਡ ਕੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਕ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਨੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕਾਂਗੇ। ਜੰਗ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।"

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਅਸਲੇ ਦੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਪੂਰੇ ਰੋਹ ਵਿਚ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਫੌਰੀ ਜੰਗਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਵੀਟੋ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ 9 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਟੈਕ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ 106 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਫਿਰ 30 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ 155 ਐਮ.ਐੱਮ. ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ 147.5 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਖਾਇਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ: "ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਨੀਤੀ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਵੇਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਰਥਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸ ਦੇ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵੱਲ ਸੇਧਤ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਲਸਤੀਨੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਅਥਿਤਿਆਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫਲਸਤੀਨ ਸਬੰਧੀ ਐਲਾਨੀ ਪਹੁੰਚ ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲਿਬਨਾਨ, ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਬਹੁ-ਮੁਹਾਜ਼ੀ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗ ਛਿੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਜੰਗਬੰਦੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੋ-ਮੁਲਕੀ ਹੱਲ ਨੂੰ 'ਟਿਕਾਉ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਾਰਗ' ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਰਕੇ ਖਿਲਰੇ ਤੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ: ਬਾਬਾ ਭਕਨਾ ਦੀ ਕਮਾਈ

ਉਹ ਲੜੇ
ਕਿ ਕੁਝ ਤਾਂ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ
ਖੇਤਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਿਲਣ
ਹਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹਿੱਕਾਂ 'ਚ
ਸਰਘੀਆਂ ਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਬਣ ਫੈਲਦਾ ਰਹੇ।
ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਬ-ਪੋਟਿਆਂ 'ਚ
ਮਚਲਦੇ ਰਹਿਣ
ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਅੱਖਰ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਆਤਾਂ ਤੇ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ
ਨਵਾਂ ਤਾਅ ਦਿੱਤਾ
ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
ਨੇਹੂੰ ਦੀਆਂ ਲੁੱਡਣ-ਬੋੜੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ

ਸਵਰਾਜਬੀਰ

ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਜੋ ਲੜੇ

ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦਮਨ ਤੇ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਰਲੀ ਸਫ ਵਿਚ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੌਣ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੋਇੰ ਵੱਲ ਮੁਾਰਾਂ ਮੋੜੇ ਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੇ ਪਰ ਇਸ ਮਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਉਹ ਲੜਾਈ ਲੜੀ, ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਹੇ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਨ ਵਤਨ ਪਰਤੇ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਫਾਂਸੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟੀਆਂ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਕੁਰਕ ਕਰਵਾਈਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ।

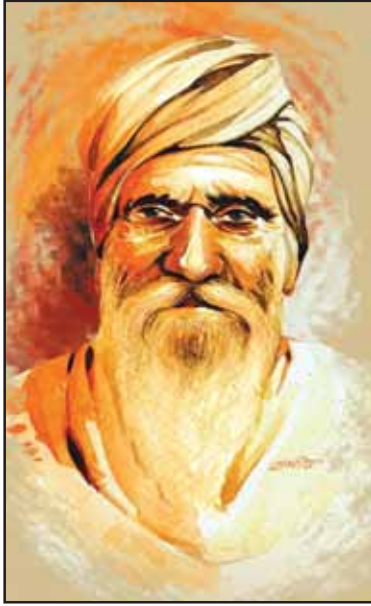
ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਮਾਰਚ 1913 ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ (ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹਿੰਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸੀ) ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਇਹ ਸਨ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਠੱਠਗੜ੍ਹ, ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ, ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਕਰੀਮ ਬਖਸ਼ ਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਪੰਡਤ ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਨਾਇਬ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੁੰਡੀਲਾਟ। ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ 1913 ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਅਖਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੇ ਲਈ, ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬਦੇ 'ਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਹੈ- "ਇਹ ਕਾਗ਼ਦ ਨਹੀਂ ਲੜਾਈ ਦਾ ਝੰਡਾ ਹੈ।" ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਗ਼ਦਰ/ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਗ਼ਦਰ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ

'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਬੇਹੱਦ ਚਰਚਿਤ ਰਿਹਾ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਨਿੱਬੜੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਵਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਤਬਕੇ ਵਿਚ ਖੂਬ ਹਲਚਲ ਮਚਾਈ ਰੱਖੀ। ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਹੋ ਗਿਆ।
ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦਾ ਜਨਮ 4 ਜਨਵਰੀ 1870 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਉਹ 1909 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤਕ ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਮਾਲੀਏ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਕਰ ਕੇ ਨਿਹਾਇਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਵਾਹਕ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਸੀ, ਬਹੁਤੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਾਹੁਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਮਹਿਦੂਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਲ-ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲਣ ਲਈ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੜਕਾਉਣ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹਾਲੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਲਿਕ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਭਾੜਾ 'ਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਮਲਾਇਆ, ਚੀਨ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਗ਼ੈਰਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸੈਂਕੜੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਇਹ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਸੰਘਾਈ, ਹਾਂਕਾਂਗ, ਮਲਾਇਆ ਵਗ਼ੈਰਾ ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੁਲੀਸ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਗਏ ਜਾਂ ਮਲਾਈ ਤੇ ਚੀਨੀ ਸੇਠਾਂ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਬਣੇ।"

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ (ਮੇਰੀ ਆਪ-ਬੀੜੀ, ਜੀਵਨ ਸੰਗਰਾਮ ਤੇ ਮੇਰੀ ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ) ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਚੇਤਨ ਸਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ ਲਹਿਰ' ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ ਜੋ 'ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ' ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਹੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਓ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ: "ਵਜ਼ਾ ਸਾਡਾ ਸੀ - ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।" ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ

ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਤੇ ਹਿੰਸਾ 1907 ਤੋਂ 1909 ਤਕ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਸਨ

ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਤਾਂ ਘੱਟੀ ਪਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ 'ਹੈਲੋ ਹਿੰਦੂ ਸਲੇਵ' (ਹਿੰਦੂ ਗ਼ੁਲਾਮ) ਕਹਿ ਕੇ ਮਖੌਲ ਉਤਾਉਂਦੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਖ਼ਿਆਲ ਅਮਰੀਕਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਦੇ, "ਤੇਰੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਾਸਿੰਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹਿੰਦ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੀਹ ਕਰੋੜ ਸੀ; ਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਮਖੌਲ ਉਤਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਤੀਹ ਕਰੋੜ ਭੇਡਾਂ ਜਾਂ ਆਦਮੀ?" ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਧੌਣ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ 'ਤੇ ਕੁੜ੍ਹਾ ਤਾਅਨੇ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਘੁੱਟ ਵਾਂਗ ਪੀ ਜਾਂਦਾ।"

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਸੁਨ ਯੇਤ ਸੇਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਅਤੇ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਮਜ਼ਲੂਮ ਅਵਾਮ ਵੱਲੋਂ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ।

ਆਪਣੀਆਂ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਹਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਚੋੜ ਬੇਦਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, "ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਪਿੱਛੇ ਦੱਸੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਗ਼ਦਰੀ ਕਹਾਉਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨ ਸਮਝੀ।" ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ 1857 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਈ ਬਗ਼ਾਵਤ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 2014 ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਗ਼ਦਰੀ ਕਵੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ- "ਪੈਹਲਾ ਵਿਚ ਸਤੁਵੰਜਾ ਜੋ ਗ਼ਦਰ ਹੋਇਆ, ਜਿਹਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਤੁਵੰਜਵਾਂ ਸਾਲ ਸਿੰਘੋਂ। ਦੂਜਾ ਗ਼ਦਰ ਜੋ ਫੇਰ ਜ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ, ਵਿਚ ਆਣ ਸਤੁਵੰਜਵੇਂ ਸਾਲ ਸਿੰਘੋਂ। ਏਸ 'ਗ਼ਦਰ' ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਾਡਾ, ਏਹਨੂੰ ਸਮਝ ਲੋ ਅਪਣਾ ਬਾਲ ਸਿੰਘੋਂ। ਨਾਲੇ ਗ਼ਦਰ ਮਚਾਵਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਾਡਾ, ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦੇ ਨੌ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘੋਂ।"

ਬਾਬਾ ਜੀ 21 ਜੁਲਾਈ 1914 ਨੂੰ ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਾਈ, ਗਾਂਗਕਾਂਗ ਤੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਲਟਣ ਦੁਆਰਾ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬੜੇ ਹੁੱਥ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਲਕੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 6 ਸਾਲ ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 26 ਸਾਲ ਕੈਦ ਕੱਟੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਹਿੰਦੂ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ

ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਯੋਲ ਕੈਂਪ ਡਲਹੋਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੈਦ ਰਹੇ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਖ਼ਰੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਮਰ ਦਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ 20 ਦਸੰਬਰ 1968 ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾਰਮਿਕ ਵਾਕਿਆ ਉਦੋਂ ਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਮਿਲਣ ਗਏ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀਨਾਮੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁੱਤਰਾ, ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਪਰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਾ ਮੰਗੀ। ਇਸ ਯਾਦਗਾਰੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਸਾਡੀ ਮਾਂ' ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਧਰਮੀ ਬੱਚੇ ਕਾਰ ਕਮਾਵੀ
ਦੇਵੀਂ ਸੱਚ ਦਾ ਪਹਿਰਾ
ਲਾਜ ਰੱਖੀ ਮਮਤਾ ਦੀ
ਰਾਮ ਕੌਰ ਦਾ ਜਾਇਆ
ਕਦੇ ਰਹਿਮ ਨਾ ਮੰਗਦਾ
ਅਪਣੀ ਕੁੱਖ ਪਵਿਤਰ ਰੱਖੀ
ਅਗਲੇ ਫਾਹੇ ਟੰਗਣ
ਭਾਵੇਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਉਤਾਵਣ
ਨਿਤ ਮਰਨੇ ਦੇ ਨਾਲੋਂ
ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਅਣਖੀ ਮੌਤ ਭਲੀ ਹੈ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੱਖ ਦੁੱਖ-ਦੁਸਵਾਰੀਆਂ ਝੱਲੀਆਂ ਪਰ ਉਹਦੇ ਹੋਠੋਂ 'ਸੀ' ਤਕ ਨਾ ਨਿਕਲੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਬਰੂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਮਹਾਂ ਮਾਨਵ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ 'ਬਾਬਾ ਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜੁੜੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਾਇਰ-ਕਥਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:
ਕੌਣ ਉਠਾਏ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਸੌਕ ਦਾ
ਕਿਹਨੂੰ ਕਹੀਏ ਸਾਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ।
ਆਸਾਂ ਹੋਈਆਂ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਕਿਉਂ
ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋਏ ਤੇਰੇ ਖਾਬ ਦੇ।
ਲਾਈਏ ਮਹਿੰਦੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁਣ ਰੰਗਲੀ
ਅੱਖਰ ਘੜੀਏ ਫਿਰ ਇਸ਼ਕ-ਅਜ਼ਾਬ ਦੇ।
ਚੁਣੀਏ ਚਿਣਗਾਂ ਹੱਕ ਦੀ ਝੋਕ ਦੀਆਂ
ਸੁਰ ਲਾਈਏ ਧਰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ।
ਆ ਵੇਖ ਓ, ਭਕਨੇ ਦੇ ਫ਼ਕੀਰ-ਸ਼ਾਹ
ਵਰਕੇ ਖਿਲਰੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ।

ਲੋਕ-ਸਮੂਹ, ਲੋਕ-ਇਕੱਠ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਦਿਸਹੱਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਨਵੰਬਰ 2020 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਨੂੰ ਅਤਿਅੰਤ ਨਿੱਘ ਤੇ ਖੁਮਾਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਲੀ-ਹਰਿਆਣਾ ਹੱਦ 'ਤੇ ਸਿੰਘੂ ਤੇ ਟਿੱਕਰੀ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਲਾ ਲਏ

ਸਵਰਾਜਬੀਰ

ਸਨ। ਉਥੇ ਕਿਸਾਨ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਸਨ, ਗਾਇਕ, ਰੰਗਕਰਮੀ ਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਨ, ਲੰਗਰ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਸਨ, ਲੋਕ-ਸੰਘਰਸ਼, ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ ਲੋਕ-ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਗੀਤ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਸਨ; ਉਤਸ਼ਾਹ, ਆਸਾਂ-ਉਮੀਦਾਂ, ਤਾਪਾਂ, ਨਿੱਘ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਾਂ, ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਕੱਪਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੇ ਤੂਫਾਨ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਤਾ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ

ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਗੜੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਚਿੱਤਰਕ ਨੋਇਮ ਚੌਮਸਕੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਲੋਕ-ਸਮੂਹ ਤੇ ਲੋਕ-ਇਕੱਠ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, "ਬਾਇ ਕਾਰਾ ਸਭਿ ਛੋਡੀਆ ਸਾਚੀ ਤਰੁ ਤਾਰੀ।" ਭਾਵ ਮੰਦੇ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸੱਚ ਦੀ ਬੇੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਨਦੀ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਤੂਫਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਲ ਪਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਕੌਣ ਸੀ ਜੋ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਤਾਂ ਲਈ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ; ਸਿਰਤੀ ਜਿਉਤਿਆਂ ਨੇ ਉਥੇ ਮਹੀਨੇ ਬਿਤਾਏ, ਕਈ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਗਏ, ਕਈ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਥੇ ਨਾ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਸਗੋਂ ਸਾਡਾ ਸੰਸਾਰ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਪੰਜਾਬ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਦੋਲਨ ਇਸ ਲਈ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ

ਉਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇਕਮਿੱਕ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰੂਹ ਧੜਕ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਲੋਕ-ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਵੇਗ ਸੀ; ਵੇਗ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ

ਦੁਆਰਾ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬੱਧੀ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਜ਼ਬਤ ਤੇ ਸਮਝ ਵੀ; ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਣਨੀਤੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਸਭ ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ

ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ, ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ, ਦੂਸਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਠੀਆਂ ਹਮਾਇਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਏਕੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ; ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਏਕਾਮਈ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਲੋਕ-ਅੰਦੋਲਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਪਈ ਜਿੱਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਉਥੇ ਹੀ ਉਸ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਆਮਦ ਲਈ ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜਿਕ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸੀ। ਕੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਉਸ ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜਿਕ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਸਕਿਆ? ਇਸ ਦਾ ਉਤਰ 'ਨਾਂਹ' ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੀੜ ਤੋਂ 'ਸਖਣੇ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ' ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ!

ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਊਜ਼ ਐਡੀਟਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਐਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ 26 ਸਾਲ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਫੋਨ: 99150-91063

ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ, ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਜੁਲਾਈ 1978 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਟਰਸਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਬ-ਐਡੀਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਸਬ ਐਡੀਟਰ, ਚੀਫ ਸਬ ਐਡੀਟਰ, ਡਿਪਟੀ ਨਿਊਜ਼ ਐਡੀਟਰ, ਨਿਊਜ਼ ਐਡੀਟਰ ਅਤੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਡੀਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਰੀਕ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਹਨ, ਮਿਹਨਤੀ ਵੀ ਪੁੱਜ ਕੇ ਹਨ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਵੀ ਹਨ, ਸਾਊ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਲਿਸ-ਕਲਚਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਮਾਮ ਐਡੀਟਰਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਤੌਹਫਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਦਨਾਕ ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਲੇ "ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਬੇਚੈਨ ਪੰਜਾਬ" ਦੀ ਰੂਹ ਤੋਂ ਉਹ ਕੋਰਾ ਦੂਰ ਸਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਰਦ ਦੀਆਂ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਅਣਦਿਸਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੇ

ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰੇ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੀ ਰਹੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਚਰਚਾ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ "ਦਾਨਿਸ਼ਵਰੀ-ਚੁੱਪ" ਨਾਲ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੀੜ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਉਹ "ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ" ਦੀ ਰੂਹ ਦੇ ਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਰੰਗ ਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੌਣ ਹਨ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੀੜ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਣੀ? ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕੰਧ ਬਣ ਕੇ ਖਲੋਤੇ ਰਹੇ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਉਹ ਪੰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛਪਣ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਛਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਟਾਫ਼ ਕੋਲੋਂ ਰਾਏ ਲਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੀਲਡ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿੰਨੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 'ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਐਡੀਟਰ' ਵਧੇਰੇ ਸਨ ਤੇ 'ਐਡੀਟਰ' ਘੱਟ।

ਕੋਵਿਡ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਛਪਣ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ ਅਖਬਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆ ਰਹੇ

ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੀ ਛਪਣ ਗਿਣਤੀ

ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਟਰਸਟ ਵਾਲੇ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ ਅਤੇ ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਅਨੁਭਵੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਨ।

60 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ ਹੁਣ 33 ਜਾਂ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਆਖਰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਜੇ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ। ਕੀ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ? ਹਾਂ, ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ

ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਤੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ "ਚਲੋ ਜਾਣ" ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਇਦ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੀ।

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਉਹ ਕੋਟੀ ਦੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਜਾਨਣ

ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਬਹੁਤ ਅਮੀਕ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਇਦ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਡੀਟਰ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੀ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਜਿਉਂਦਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ' ਦੇ ਅਸਲ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਜਾਨਣ ਦੀ ਤਾੱਘ, ਰੀਝ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਪਿਆਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਛੂਹ ਸਕੀ? ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤਾਂ ਕਰੇਗਾ ਹੀ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 26 ਜਨਵਰੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਤ ਜਲੂਸ ਅਜੇ ਤੱਕ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਉਸ ਜਲੂਸ ਦੇ ਲੁਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਰਦ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦਰਦ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੋੜ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੋੜ ਕੱਟਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਖਾਸ ਅਰਥ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਰਾਜ ਬੀਰ ਦੀ ਕਲਮ ਅਭਿਗ, ਰੁੱਖੀ ਤੇ ਕੋਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭੀਮਾ ਗੋਰੇ ਕਾਂਡ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਹ ਹੁਭ ਕੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕੋਮੀ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਉਂ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ, ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕੌਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਏਏ ਵੱਡੇ ਖੱਪੇ ਕਿਉਂ ਸਨ?

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਅਸਤੀਫਾ।

ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਛਪਣ ਗਿਣਤੀ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 33 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਕੋਰੀ, ਅਭਿਗ ਅਤੇ ਰੁੱਖੀ ਹੀ ਰਹੀ।

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

'ਨਾਂਹ' ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਸਾਂ-ਉਮੀਦਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਕਾਂਗਾਂ ਉਮਤਦੀਆਂ ਹਨ; ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਚੇਤਨਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ। ਉਸ ਵੇਗਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਯਾਦ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਗਰਮਾਇਸ਼ ਤਾਂ ਭਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੰਘੂ ਤੋਂ ਟਿੱਕਰੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕ-ਤੀਰਥ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਭਰੀ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ-ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਵਸਣਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਸੀ; ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਹਰਿਆਣਵੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੁਅੱਸਬ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਢਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਥੇ ਚਾਨਣੀ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਤੇ ਮਹਿੰਗੇ ਦੇ ਮੀਨਾਰ ਸਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸੋਚੀਏ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਿੰਘੂ ਤੇ ਟਿੱਕਰੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਇਕ ਅਲੋਕਾਰ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭੂ ਤੇ ਡੱਬਵਾਲੀ (ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਹੱਦ) 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਰੁਕਣ ਲਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਵੀ ਕਰ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਲੋਕ-ਵੇਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘੂ ਤੇ ਟਿੱਕਰੀ ਲੈ ਗਿਆ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਰਣ-ਖੇਤਰ ਹੋ ਨਿੱਬੜੇ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ-ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ

ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘੂ ਤੇ ਟਿੱਕਰੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤਾਕਤ, ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਤੌਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਥਾਨ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੂੰਹ ਦਿੱਲੀ, ਜੋ ਸਰਬਉੱਚ ਸੱਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ, ਵੱਲ ਸੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਮਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੰਘੂ ਤੇ ਟਿੱਕਰੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸੀਮਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਾਨ ਸਾਡੀ ਹਕੀਕੀ ਸੀਮਾ ਵੀ ਸਨ। 26 ਜਨਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ ਪਰ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਸਿੰਘੂ ਤੇ ਟਿੱਕਰੀ ਦੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਗੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੱਤਾ-ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੰਘੂ, ਟਿੱਕਰੀ ਤੇ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕ-ਤੀਰਥਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। 27 ਜਨਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਟਿਕੈਤ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਇਕ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਲੈਅ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਤੇ ਸਿੰਘੂ, ਟਿੱਕਰੀ ਤੇ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕ-ਟਿਕਾਣੇ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕੇ।

ਜੇ ਲੋਕ-ਸਮੂਹ ਸਿੰਘੂ ਤੇ ਟਿੱਕਰੀ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਜਾਗੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ, ਉਹ ਉਰਜਿਤ ਹੋਏ ਤੇ ਉਸ ਚੇਤਨਾ ਤੇ ਉਰਜਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਆਯਾਮ ਦਿੱਤੇ; ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਈਆਂ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ। ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਉਰਜਿਤ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਪਰ ਸਮੂਹਿਕ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਉਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਚਿਰਟਿਕਾਊ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾ ਆਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਘੋਲ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੀਆਂ।

ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਸਮੇਂ ਉਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਲੋਕ-ਇਕੱਠਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਤਨਜ਼ੀਮਾਂ/ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਨਜ਼ੀਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ; ਕਈ ਵਾਰ ਤਨਜ਼ੀਮਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਣਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ; ਤਨਜ਼ੀਮਾਂ ਬਿਖਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲਾ ਟਕਰਾਅ ਭਿਆਨਕ ਹੈ।

ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕਾਰਜ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕਤਾ, ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕਰਨਾ। ਇਕੱਲਾ ਮਨੁੱਖ ਇਕਲਾਪੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਹਿਚਕਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬੇਬਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ-ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਇਕੱਠ ਇਸ ਬੇਬਸੀ, ਲਾਚਾਰੀ ਅਤੇ ਇਕਲਾਪੇ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਉਦਾਸੀ, ਬੇਗ਼ਾਨਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜਮੂਦ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਹੈ; ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਥੀ, ਮਿੱਤਰ, ਭਾਈ-ਭਾਈ ਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਚਿੰਤਕ ਜੋਡੀ ਡੀਨ ਨੇ ਇਸ ਸਮੂਹਿਕ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ 'ਲੋਕ-ਇਕੱਠ ਤੇ

ਪਾਰਟੀ (Crowds and Party)' ਵਿਚ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ-ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਲੋਕ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਥੀ (ਕਾਮਰੇਡ) ਬਣਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਸਮੂਲੀਅਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਰਨਾਰਡ ਆਸਪੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਸਮਾਂ (Common time) ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਸਮਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿੱਜੀ ਸਮੇਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ 'ਲੱਗੇ ਰਹੋ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ' 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਪਨ-ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਰੁਝੇ ਰਹੋ' ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਨਿੱਜਵਾਦੀ ਇਕੱਲਤਾ ਦਾ ਸਮਾਂ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋਡੀ ਡੀਨ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਥੀ ਬਣਦੇ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਦਿਸਹੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਇਸ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ-ਇਕੱਠ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਉਰਜਾ ਤਾਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਹਿੰਤ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਾਲੀ ਤਨਜ਼ੀਮ/ਜਥੇਬੰਦੀ/ਪਾਰਟੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵਿਥਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੀ ਧੜੇਬਾਜ਼ੀ, ਸੱਤਾਮਈ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੋਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ, ਮੋਬਰਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡਣ ਆਦਿ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਾੱਘ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ਕ ਤਨਜ਼ੀਮ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੋ 'ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਜੁਰਮਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ' ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਜੁਰਮਾਂ) ਦਾ ਜਵਾਬ

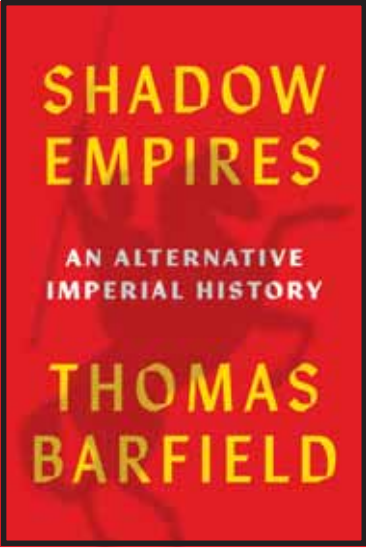
ਦੇ ਸਕੇ।

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦਿਵਾਈ ਪਰ ਉਹ ਚਿਰਜੀਵੀ ਸਮੂਹਿਕ ਸਾਂਝ ਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੀਆਂ। ਹਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਉਚਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ/ਹੈ, ਆਪਣੀ ਰੰਗਤ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਣਾ ਤੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ/ਹੈ; ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ/ਹੈ, ਹਉਮੈ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸੀ/ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਦਿਸਹੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਜਬਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਤੇ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਕੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ ਲੋਕ-ਹਿੰਤਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਦਿਸਹੱਦੇ ਸਿਰਜਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵਧਣ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਏਕਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਜੇ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ। ਜੋਡੀ ਡੀਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸਾਨੀ ਗਈ ਆਦਰਸ਼ਕ ਤਨਜ਼ੀਮ/ਜਥੇਬੰਦੀ/ਪਾਰਟੀ ਬਣਨੀ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ; ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਹਉਮੈ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ; ਇਹ ਮੌਕਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਵਕਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2020-21 ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕਮਿੱਕ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਅੰਦੋਲਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਉਹ ਏਕਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਰਕਰਾਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰਿਹਾ; ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਾਥੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣੇ? ਉਸ ਏਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀਮਤ ਵਰਗ-ਸੰਘਰਸ਼ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਲੋਕ-ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ।

ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਾਮਰਾਜ ਸੀ। 1.37 ਕਰੋੜ ਵਰਗ ਮੀਲ ਰਕਬੇ ਵਾਲਾ। ਛੇ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ-ਯੂਰਪ, ਏਸ਼ੀਆ, ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਓਸ਼ਨੀਆ, ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ (ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੇੜੇ ਫਾਕਲੈਂਡ ਜਜ਼ੀਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਾਰਨ) ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਇਕ-ਤਿਹਾਈ ਵਜੋਂ ਇਸ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵਪਾਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਸੀ ਇਹ ਸਾਮਰਾਜ। ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਇਕ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਦੌਰਾਨ ਵਿਖਿੰਡਤ ਹੋਣ

ਪ੍ਰੋ. ਟੋਮਸ ਬੈਰਫੀਲਡ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇਜ
ਫੋਨ: +91-98555-01488

ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ 76 ਟਾਪੂਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਨ-ਦੱਛਣਾ ਵੀ ਕਈ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਦੇ ਰਾਜ ਕਈ ਸਨ ਪਰ ਇਕ ਮੁੱਖ ਰਾਜ ਸੀ: ਆਪਣੀ ਹਰ ਬਸਤੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮਤ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਢਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣਾ।

ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਸੁਮੇਰੀਅਨ ਸਲਤਨਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਪੂਰੇ ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਅਰਬ ਭੂਮੀ ਤੇ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਸੀਮਾ ਤਕ ਫੈਲੀ ਸੀ ਇਹ ਸਲਤਨਤ। ਇਸ ਦੇ ਵਜੂਦ ਦੀਆਂ ਹੁਣ ਸੰਕੇਤਨੁਮਾ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਲਤਨਤ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਖ਼ਾਸਾ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ (31 ਵਰ੍ਹੇ ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਤੋਂ 476 ਈਸਵੀ) ਅਤੇ ਅਕੀਮੇਨੀਡ (ਫ਼ਾਰਸੀ) ਸਾਮਰਾਜ (550 ਤੋਂ 330 ਵਰ੍ਹੇ ਈਸਾ ਪੂਰਵ) ਦਾ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਮੰਗੋਲ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਾਸਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਣਾਇਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਲਤਨਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਸਾਮਰਾਜ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਾ ਬਹੁਤੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ, ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਿੱਦਠ ਨਾਲ ਘੋਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਮਹਾਨ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਤੇ ਵਸਫ਼ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਂਕਿਆ ਗਿਆ। ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਮਰਾਜ, ਮਹਾਨ ਸਲਤਨਤਾਂ ਦੀ ਬਨਿਸਬਤ ਬਿਹਤਰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਬਿਹਤਰ ਇਨਸਾਨੀ ਮਿਆਰਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਮਾਇਦ ਖਿਲਾਫ਼ਤ (ਸਲਤਨਤ), ਔਟੋਮਨ (ਅਸਲ 'ਚ ਉਸਮਾਨੀ) ਸਲਤਨਤ, ਚੀਨੀ ਸਾਮਰਾਜ, ਰੂਸੀ ਸਾਮਰਾਜ ਤੇ ਮੁਗ਼ਲ ਸਾਮਰਾਜ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਨੇਕਤਾ ਰਾਹੀਂ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਨ ਇਹ ਸਾਮਰਾਜ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਨਸਲੀ, ਤਹਿਜ਼ੀਬੀ, ਤਾਲੀਮੀ, ਮਜ਼ਹਬੀ, ਮਾਇਕ ਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਏਕੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਮਰਦਰਾਜ਼ ਦੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਹਾਣੀ ਖ਼ੁਬਸੂਰਤ ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਨੁਮਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੋ. ਟੋਮਸ ਬੈਰਫੀਲਡ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ 'ਸ਼ੈਡੋ ਐਂਪਾਇਰਜ਼'। ਕਿਤਾਬ ਨਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ, ਨਿਵੇਕਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਨਵੇਲੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੈ।

ਬੋਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਮਾਨਵ

ਵਿਗਿਆਨੀ ਹਨ ਪ੍ਰੋ. ਬੈਰਫੀਲਡ; ਇਰਾਕ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆਈ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਨਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਾਹਿਰ। ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਅਜਿਹੇ ਅਕਾਦਮੀਸ਼ਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਦਖਲ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹਾਰ ਤੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਨਗੋਈ 20 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖ਼ੁਨਾਮੀ ਤੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਖੱਟੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

'ਸ਼ੈਡੋ ਐਂਪਾਇਰਜ਼' ਦਾ ਧਰਾਤਲ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਇਹ ਕਈ ਸਲਤਨਤਾਂ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬਾਦਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਮਤਿਅਜ਼ੀ ਦਾ ਸੰਜੀਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਹੈ; ਮਸਲਨ, ਉਮਾਇਦ ਸਲਤਨਤ (661-750 ਈਸਵੀ) ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਇਸਲਾਮੀ ਸਲਤਨਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰੋ. ਬੈਰਫੀਲਡ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਸਾਮਰਾਜ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੁਆਵੀਆਹ (ਪੂਰਾ ਨਾਮ: ਮੁਆਵੀਆਹ ਇਬਨ ਅਬੀ ਸੂਫੀਆਨ) ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੈਗੰਬਰ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੁਰੈਸ਼ (ਜਾਂ ਕੁਰਾਇਸ਼) ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ, ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਮਾਨ (ਜਾਂ ਉਨਮਾਨ) ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਮੁਆਵੀਆਹ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਮਦੀਨਾ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਦਮਸ਼ਕ (ਹੁਣ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ) ਲਿਜਾਈ ਗਈ। ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁਆਵੀਆਹ ਦੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਅਬਦ-ਅਲ ਮਲਿਕ ਨੇ ਇਸ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੰਧ ਖਿੱਤੇ ਤੱਕ ਫੈਲਾਇਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਮਾਇਦਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ

ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦਬਦਬਾ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਵਧਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਜਿੱਤੋਂ ਗਏ ਹਰ ਨਵੇਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਾਂ ਰਿਆਸਤਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਮੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਲਤਨਤ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਾਈਆਂ ਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਬਾਦਤਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਬਾਕਾਇਦਾ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਉਮਾਇਦਾਂ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਚਿੰਗ ਵੰਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਥਾਪਿਤ-ਸੰਚਾਰ-ਸੰਵਾਰੇ ਚੀਨੀ (ਚਿੰਗ) ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਵੀ ਰਹੀ। (ਚੀਨੀ ਉਚਾਰਨ ਚਿੰਗ) ਵੰਸ਼ ਮੂਲ ਚੀਨੀ ਹਨ ਨਸਲ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਰੂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਨੇ 1636 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1912 ਈਸਵੀ ਤਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ; ਮੁੱਖਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਾਕੂਲ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਬਦੌਲਤ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸਲੀ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਕੇ। ਇਸ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸਾਰ-ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ ਜੰਗਾਂ-ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਪਿਆ, ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਖ਼ੁਦ-ਖ਼ੁਦ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹਨ ਚੀਨੀਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੈ; ਹੋਰ ਨਸਲੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹਨ ਨਸਲ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਣਾਅ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਦੂਜੀ ਆਰਥਿਕ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੀਨੀਆਂ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਜਾਂ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲ ਲਗਾਤਾਰ ਪਰਵਾਸ, ਚੀਨ ਅੰਦਰ 'ਸਭ ਔਛਾ' ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ।

ਰੂਸੀ ਜ਼ਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਨਤਾ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਆਮ ਪੜ੍ਹੇ-ਸੁਣੇ ਜਾਣ (ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ) ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੋ. ਬੈਰਫੀਲਡ ਰੂਸੀ ਸਾਮਰਾਜ (1721-1917) ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਹਤਰ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਮਰਾਜ ਪੀਟਰ ਮਹਾਨ (1672-1720) ਵੱਲੋਂ ਰੂਸੀ ਹੱਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਦਕਾ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਰੂਸੀ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਸਾਗਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤੇ ਆਜ਼ੇਬ ਬੰਦਰਗਾਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਕੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਇਆ। ਪੀਟਰ ਖ਼ੁਦ ਮਜ਼ਹਬੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚੋਂ ਰੂਸੀ ਔਰਥੋਡੋਕਸ ਚਰਚ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਗਪਗ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਸਲੀ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਨ-ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਆਮਦ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮੋੜਾ ਦੇਣਾ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਚੈਨੀ ਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਲਸ਼ਵਿਕ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ।

ਕਿਤਾਬ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਤਾਮੀਰ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਪਰ ਪਤਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸਮਰਾਟ ਦੀਆਂ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਗਈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੁਗ਼ਲੀਆ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਅਕਬਰ, ਜਹਾਂਗੀਰ ਤੇ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਧਨਾਢ ਸਲਤਨਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਪਲੇਸ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਸ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਕੁਚਾਲ ਨੇ ਮਹਿਜ਼ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੀ ਸਲਤਨਤ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਅੰਤਿਕਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ: ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖੇ; ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕੋ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਨਾਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਧ ਦਿਲਕਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੱਲਦਾ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਕ ਰੰਗੀ ਸਲਤਨਤਾਂ ਤੇ ਬਹੁਰੰਗੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖ਼ੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 27 ਜਨਵਰੀ 2024 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-622

ਰੱਬ ਸਬੱਬੀਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ, ਦੋ ਸੁਹੇਲੀਆਂ 'ਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਹਾਸੇ ਠੱਠੇ ਕਰਨ ਡਹੀਆਂ ਨੇ, ਨਾਲੇ ਸਹੁਰੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਹਾਸਾ ਮੂਲੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂਉਂ ਹੁੰਦਾ, ਖਿੜ ਖਿੜ ਨੇ ਦੂਹਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਬੇ-ਫਿਕਰੀ, ਸਹੁਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹੀ ਢੋਈਆਂ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-620

ਬੜਾ ਚਿਰ ਬੇਕਦਰੀ ਹੋਈ ਨਿਤਾਣੀ ਵੀ ਅਖਵਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਅਸਾਂ ਨੇ ਕਰ ਦਿਖਲਾਇਆ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ : 98783-37222
ਧੀਆਂ ਮਾਰਜਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਮਾਣ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਰ ਉੱਚਾ, ਬਣ ਕੇ ਜੱਜ ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਪਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਪਾਇਲਟ ਕਦੇ ਕਪਤਾਨ ਹੁੰਦੀ, ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਧੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਜਾਣ ਪੁਸ਼ਤਾਂ, ਨੀਹਾਂ ਕੁੱਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਨੇ -ਸੋਢਾ ਸਿੰਘ 'ਨੂਰਪੁਰੀ'

ਮਾਪਿਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਆਏ ਹਾਂ ਜੁਗ 'ਚ ਪਾਲਿਆ, ਪਲੇਸਿਆ, ਵੱਡਿਆਂ ਕੀਤਾ ਬੁਢਾਪਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸਾਡਾ ਹੁਣ ਤਾਰੀਖੋਂ ਕਦਰਦਾਨ ਚੁੱਕ ਵਹਿੰਗੀ ਲਈ ਫਿਰਦਾ ਕਰਦਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਦਾਦ ਬਣਦੀ ਹੈ ਸ਼ਲਾਘਾ ਦੀ ਕਦੇ ਨਾ ਮੋੜੇ ਪਾਸਾ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ।

ਹਾਲ

ਕਰਕੇ ਤੂੰ ਫੋਨ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛ ਲਵੇਂ ਹਾਲ ਵੇ। ਖੁਦ ਉੱਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਮਲਾਲ ਵੇ।
ਧੱਕੇ-ਧੱਲੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਮਿਲਦੇ ਬਥੇਰੇ ਉੱਝ, ਰੱਖਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇਰਾ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਵੇ।
ਰੱਬ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ, ਲਵਾਂ ਤੇਰਾ ਧਰ ਜਦੋਂ ਸੱਜਣਾ ਖਿਆਲ ਵੇ।
ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੂੰ ਡੋਲ ਜਾਵਾਂ,

ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਬਣ ਉਦੋਂ ਢਾਲ ਵੇ।
ਨੇਕ ਮੈਂ ਸਲੂਵਾਂ ਸਦਾ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੈਦਾ ਰਵਾਂ, ਟੇਢੀ-ਮੋਢੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਚਾਲ ਵੇ।
ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿੱਠੀ ਜਦੋਂ ਪੈਂਦੀ ਏ ਅਵਾਜ਼ ਤੇਰੀ, ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਸੱਜਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ ਨਿਹਾਲ ਵੇ।
ਇੱਕੋ ਹੀ ਦੁਆ ਸੱਚੇ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਦਾ ਮੈਂ, ਬਣਿਆ ਪਿਆਰ ਤੇਰਾ ਰਹੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੇ। ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ 'ਮਹਿੰਦਪੁਰੀ'

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਪੜਲੇਦਾਰ ਅਲੰਬਰਦਾਰ: ਸਵਰਾਜਬੀਰ

(ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ 'ਮੁਕਤੀ' ਲੋਚਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਟਵੀਆਂ ਸੋਚਾਂ!)

ਮਿੱਤਰ ਮਾਸਟਰ ਭਜਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਦਾ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਬੜੀ ਮਾਤੀ ਸੂਚਨਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਗਿਆ ਜਾਂ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਹੂਸ ਖਬਰ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਅਜੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਉਥੇ ਦਫਤਰ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੋਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੇ ਪੀ ਹੱਦਾ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਬਾਰੇ ਚੁੱਝ ਚਰਚਾ ਦਾ

ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ
ਫੋਨ: 403-681-8689
ਈਮੇਲ: hp8689@gmail.com

ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਬਾਰੇ ਤਣਾ-ਤਣੀ ਕਾਫੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 15 ਮਾਰਚ, 2018 ਨੂੰ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਐਡੀਟਰ-ਇਨ-ਚੀਫ ਹਰੀਸ਼ ਖਰੋ ਨੂੰ ਵੀ ਅਚਾਨਕ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ 'ਡੈਟਾ ਬਰੀਚ' ਬਾਰੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਿਆ ਚੁਰਾਹੇ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਤੰਗ-ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ ਅਪਨਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਨ, ਅਗਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰ-ਧੜ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਜਰਣਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਕੇ ਅਜੇ ਚਾਹ ਹੀ ਪੀਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ, ਕਹਿੰਦੇ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਲਈ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਮਰਦ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਘਰੇ ਤੌਰ ਕੇ ਲਗਦੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਈਦ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਂਹਦੇ, ਕਰਮਜੀਤ ਦੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੋਸਟ ਪੜ੍ਹ ਲਈ ਹੈ, ਏਨਾ ਖੁਸ਼ ਉਹ ਕਦੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਇਰ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: 'ਜਦੋਂ ਸੂਝਾ ਦੀ ਕਜ਼ਾ ਨਮਾਜ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਏ 'ਇਬਲੀਸ' ਵੀ ਨੱਚਦਾ ਏ!'

ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਬਾਰੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੀੜ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ' ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ' ਨਾਮ ਦੀ ਪੋਸਟ ਤੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੱਢੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬਰਾਜਬੀਰ, ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੜੀ ਬੇਹੱਦੀ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਟੇਟੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ 'ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਚਾਣਿਆ। ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਹੰਢੇ ਵਰਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਏ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬਰਾਜਬੀਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਦਾਨਸ਼ਵਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੀ ਤਾਘ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ 'ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਆਖਿਰ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਨਾ ਪੰਥ ਦੇਖੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸੰਦ, ਨਾ ਹੀ ਇਤਨੇ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਟੇਟ ਦੇ ਭੈਅ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖ ਜਾਂ ਬੋਲ ਨਾ ਸਕਣ?

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਚਿੰਤਕ, ਲਗਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਖਫਾ ਸਨ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਜੇ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਬਾਰੇ ਮਰਹੂਮ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੋਸਟ 'ਡੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ' ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: 'ਸਾਬਕਾ ਡੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਸਵਰਾਜਬੀਰ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ (ਪੰਥਕ) ਖ਼ਿਤਾਬ ਨੂੰ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣ ਲਈ ਖਾਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।' ਇਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿੱਚ 17 ਦਸੰਬਰ, 2023 ਨੂੰ ਫੁੱਪੀ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਆਸਾ ਅੰਦੇਸਾ ਦੁਇ ਪਟ ਜੜੇ' ਬਾਰੇ ਇਵੇਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: 'ਇਹ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮੰਤਵ ਵੀ ਬੜਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ-ਸਮੂਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਚੇਤੰਨਤਾ ਖੋਹ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਤੇ ਸੌਂਤਾਪਣ ਭਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਕਿਵੇਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ?' ਹੁਣ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 'ਸਿਆਸੀ ਚੇਤੰਨਤਾ' ਖੋਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਦਾ ਸੌਂਤਾਪਣ ਭਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਾਰਕਸ, ਏਂਗਲਜ਼, ਲੈਨਿਨ, ਮਾਓ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਉਲਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਉਪਰਲੀਆਂ ਚਾਰ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤੇ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਹਾਸੀਏ ਤੇ ਧੱਕਣ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਆਉ ਜ਼ਰਾ! ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਉਸ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਆਸਾ ਅੰਦੇਸਾ ਦੁਇ ਪਟ ਜੜੇ' (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਪੰਨਾ: 877) ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਸ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: ਇਹ ਦਲੀਲ ਆਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਜਮਹੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਕੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ/ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਜਮਾਤੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਆਂ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।... 'ਆਸਾ-ਨਿਰਾਸ਼ਾ' ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਜੇ ਜਮਹੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬੋੜੀ ਮੋਕਲੀ/ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਸਿਰਜਕਾਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਆਸਾਂ-ਉਮੀਦਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ, ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣ-ਭੌਣੀ ਬਣਦਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਂਦਰੂ ਸੋਚ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਖੋਹੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਉਪਜਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਵੇਂ ਲੜਿਆ ਜਾਵੇ? ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ-ਸਮੂਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਚੇਤੰਨਤਾ ਖੋਹ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਤੇ ਸੌਂਤਾਪਣ ਭਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਕਿਵੇਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ? ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਅਸੰਗਠਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ

ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਬੇਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ; ਜਦੋਂ ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਪਸਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਰਥਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ? ਅੱਜ ਇਹ ਸਵਾਲ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਸਿਰਜਕਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਬੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹਨ।

ਕੀ ਇਹ ਸੰਪਾਦਕੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਗਰਮ ਜਾਂ ਨਰਮ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 'ਆਦਮ ਬੋ' 'ਆਦਮ ਬੋ' ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹੀ ਆ ਰਹੀ ਫਿਰਕੂ ਭਾਜਪਈ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਲੋਚਨਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਰੋਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਡਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਵੇ।

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਅਗੋਂ ਆਪਣੀ ਇਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਵੇਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਰੋਗ/ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, 'ਦੁਖ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਰੋਹੁ ਰਖਵਾਲਾ ਆਸਾ ਅੰਦੇਸਾ ਦੁਇ ਪਟ ਜੜੇ'।' ਲੋਕ-ਰੋਗ ਨੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਬਣਾਏ। ਉਸ ਰੋਗ ਦੇ ਪਨਪਣ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਜਬੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਲੋਕ-ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ; ਉਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕ-ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਤਸੱਵਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀਵਨ-ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਡਰੂਸਿਲਾ ਕੋਰਨਲ (Druscilla Cornell) ਅਨੁਸਾਰ, 'ਅਸੀਂ ਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅਗਾਊਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚੋਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿੱਤ ਜਾਈਏ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੀ ਆਸ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾ ਕੇ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜ ਸਕੀਏ।'

ਪਾਠਕ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਉਸਦੇ 'ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ' ਹੋਣ ਦੀ ਸੋਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਵਰਗੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਲੋਕ ਹਿਤੈਸੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਟੇਟ ਲਈ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਏਜੰਡੇ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਹੱਦੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਰੁਖਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਨੇ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੂੰ ਘਰੇ ਭੇਜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰਮੌਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਇਉਂ ਨਹੀਂ ਭਾਸ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਗਰਦਾਨ ਦੇਣ, ਉਨਾਂ ਦਾ ਹਸਰ ਹਰੀਸ ਖਰੇ, ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੋਸਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੀ, ਨਾ ਉਸ ਕੋਲ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਰਗੇ ਨਾਮਵਰ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ, ਇਹ ਵੱਡਾ ਸੁਆਲ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਵੀ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਹੀਰ ਵੰਨ੍ਹਾ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ

ਕੀਤਾ, ਉਸਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਬੋਲੇ-ਬੋਲੇ ਕਰਾਈ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ? ਜੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪ ਹੀ ਝੂਠੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੀ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਮੋਟਣ ਲਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸ-ਲੈਨਿਨ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ।' ਕੀ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਕਦੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਤੋਂ ਪੰਥਕ ਹੋ ਗਏ ਸਨ?

ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ' ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ: 'ਅਜੋਕਾ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਕਟ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਉਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਸਕੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੇ ਕੀਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ; ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਨਿਰਮਤ ਹੋਣੀ ਹੈ; ਅੱਜ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਿਆਸੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹਨ।'

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੰਥਕ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਸਾਰਥਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਦੇ ਸੋਚਣਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡੋ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਆਮ ਸਿੱਖ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾ ਰਹੇ?

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਦੇਖੋ। ਉਸਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ 'ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਲੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ: 'ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸੇ, ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੱਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਬੰਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਵਿਸ ਘੋਲਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਬੋਲ ਤੇ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕਿ ਧਰਵਾਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਲਿੱਸਾ ਤੇ ਬੌਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।'

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਥਨੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਤੇ ਚਤੁਰਗੀਲੀ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦਾ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਘਾ ਹੈ! ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਤਾਂ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਆਮ ਸਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਕਿਰਸਾਨੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਬਗੈਰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਅੰਨ੍ਹੇ ਨਿਸ਼ਾਨਚੀਆਂ' ਵਾਲੀ 40-50 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਕਿਤਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ

ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਰਿਆ। ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਕਹਿ ਬਿਨਾਂ ਰਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਸਾਡੇ ਇਹ ਮਹਾਂਰਾਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਵਰਗੀ ਜੰਨਤ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਗੇ? ਧਰਮ ਅਧਾਰਿਤ ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਨ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਸਰ, ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦੇ ਬੁਝੇ ਦੇਈ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਹੈ। ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਵਰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਟਿਹਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਇਖਲਾਕੀ ਹੱਕ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇ ਇੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਣਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਭੇਤੀ ਮਾਲਵਿਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਤਾਂ ਏਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਵਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਪੰਥਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਸਹਿਮਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੋਹਣਾ ਮਾਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਜਿਹੜੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਸਹਿਮਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਛੱਡੋ, ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ 'ਸਭੈ ਸਾਞੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ' ਵਰਗੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਦੀ ਗੂੰਜ, ਉਸਦੇ ਹਰ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਏ 'ਸ਼ਾਇਰ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਾ, ਅਹਿਮਦ ਉਸਦਾ ਨਾਮ', 'ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ਦੇ ਵਾਸੀ', 'ਲੋਕਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ', 'ਇਕੱਲ ਦੇ ਬੁੱਝ', 'ਵਰਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ', 'ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਮਨ ਤੇ ਰਾਮ ਕਥਾ', 'ਇੱਕ ਸ਼ਾਇਰਾ ਦਾ ਇਨਕਾਰ', ਆਦਿ ਉਸਦੇ ਲੇਖ ਸਭ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਉਸਦੇ ਲੇਖ 'ਸ਼ਾਇਰ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਾ, ਅਹਿਮਦ ਉਸਦਾ ਨਾਮ' ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹਨ: 'ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ 'ਮਿਆਣ ਗੋਦਲ ਦਾ ਢੋਲ' ਜਿਹੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਸੀ ਜਨਤੇ ਲੁਕ-ਲੁਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੀ ਕਰਦੀ ਬੁੱਢੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਵਾਰ' ਲਿਖੀ, ਜੀਹਦੇ 'ਵੀਰ' ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਧੋਲਣ ਲਈ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੇ।... ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਲਈ ਲਿਖੀ ਨਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ:

ਕਦੋਂ ਵਿੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਸਾਰ ਹੁੰਦੀ ਕਿਸੇ ਕੰਧ ਨੂੰ ਹੁਸਨ ਦੀ ਪੀੜ ਕਿੱਥੇ ਪਾਟੀ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਵਾਂਗੂ ਹੈ ਦੁੱਖ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਲੀਰ ਇੱਥੇ, ਦੂਜੀ ਲੀਰ ਕਿੱਥੇ? ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੇ ਸਮਾਜ 'ਚੋਂ ਉਪਜੀ ਬੇਗਾਨਗੀ ਹੰਢਾਈ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ: ਨਜ਼ਮ ਦੇ ਅੰਗ ਮੁਰਬਾਦੇ ਪਏ, ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਕਾਅਬਾ ਮੇਰੀ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ,

ਹੰਝੁਆਂ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮੇਲ ਕਰਾਇਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਰਾਹ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਏ। ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ' ਨੂੰ ਸਨਮਾਨੇ ਜਾਣ ਮੌਕੇ ਬਾਰੇ ਇਵੇਂ ਕਿਹਾ ਹੈ: 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛੜੇਵਾਂ ਇਸਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ' ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਵਰਗੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਕਵਾਨ ਲੋਅ ਦੀ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸਦੀਵ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਹਿੰਦੇ ਸੰਵੇਦਨਾ-ਚਿੰਤਨ-ਸੂਰਜ-ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਰਵਾਂ ਰਹਿਣ, ਮੇਰੀ ਦੁਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਜਿਵੇਂ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ:

ਅਸਾਂ ਮੰਗ ਦਰਗਾਹ ਬੀਂ ਲਿਆ ਰਾਂਝਾ, ਸਿਦਕ ਸੱਚ ਜ਼ਬਾਨ ਸਭ ਬੋਲਦੀ ਹੈ।

ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ

ਕਰਨਾਟਕ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਮਾਨਯੋਗ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਿਆਂ ਅਵਸੇਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਪੀੜਤ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ 'ਚ ਅਵੇਸਲੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਹਿ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ

**ਐਸ ਐਲ ਵਿਰਦੀ ਐਡਵੋਕੇਟ
ਫੋਨ : 98145-17499**

ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੇਲਗਾਵੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਸ ਹਲੂਣ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀੜਤ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਿਰਵਸਤਰ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਘੁਮਾਇਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਡੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਆਖਰ ਉਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਕੀ ਸੀ? ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੀ ਮੰਗੋਤਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਚਲੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 'ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ' ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਣਿਆਂ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਕਾਰੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵਿੱਲੀ-ਮੋਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਵੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਪੀੜਤ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਔਰਤਾਂ ਉਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦਾ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਕੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਘੁਮਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੇਵਾਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਔਰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਭਟਕਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਆਇਆ। ਤਿੰਨ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਗਰਭਵਤੀ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭਰਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਬਚਾਇਆ ਪਰ ਉਸ ਦਾ 70 ਫੀਸਦੀ ਸਰੀਰ ਸੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨਪੁਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਬਕ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੱਰੱਖਤ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਮਿਲੀ। 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਚੰਪਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨਾਲ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ 9 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ 24 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ। ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੰਗ ਇੱਕ 20 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉੱਡੀਸ਼ਾ ਵਿਚ 19 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ 5 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਚਲਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਹੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਕੇਰਲਾ 'ਚ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ 30 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨੀ ਹੋਈ ਮਿਲੀ।

ਝਾੜਖੰਡ ਵਿਚ 22 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 32 ਸਾਲਾ ਇੱਕ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਘਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੰਜ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਰਾੰਚੀ ਦੇ ਕਾਂਕੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਸ ਸਟਾਪ ਤੋਂ ਦਰਿੰਦੇ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ, ਤੇ ਇੱਠਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਉਤੇ ਲਿਜਾ ਕੇ 12 ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਆਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2022 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 4,45,256 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਕਿ 2021 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ 4,28,278 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚ 4 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2022 'ਚ ਪਿਛੜੀ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੇ

ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ 57,582 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਏ 50,900 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 13.1 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹਨ। ਆਦਿਵਾਸੀ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ 2022 'ਚ 10,604 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 2021 'ਚ ਹੋਏ 8802 ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ 14.1 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਜੁਰਮਾਂ

ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ 4 ਲੱਖ ਜੁਰਮਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਵ 31.4 ਫੀਸਦੀ ਜੁਰਮ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ 42 ਮਿੰਟ 'ਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਦਾਜ ਕਾਰਨ ਮੌਤ, 43 ਮਿੰਟ 'ਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦਾ ਅਗਵਾ, 26 ਮਿੰਟ 'ਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ, ਭਾਵ ਹਰੇਕ 7 ਮਿੰਟ 'ਚ ਔਰਤ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ 8 ਸਾਲ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਹਨ। ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਆਦਿਵਾਸੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ 2 ਲੜਕੀਆਂ ਸਮੇਤ 6 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਟੈਸਟ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟ ਨੰਬਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲੇ ਕਰ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁਮਾ ਕੇ ਜੁਲੀਲ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ 10ਵੀਂ ਤੇ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ 140 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਛੇੜਛਾੜ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਸਨ।

ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਅਣਗਿਣਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਮੀ ਬੱਸ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਅਤ ਨੇਕ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਡਿਸ਼ਟ ਤੇ ਨਿਕੰਮੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਘਿਓ-ਖਿਚੜੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸੌਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਤੇ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਸ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਦੇ-ਚੜ੍ਹਦੇ ਉਮਰਾਂ ਬੀੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ, 'ਮੈਨ ਐਂਡ ਵੁਮੈਨ 2012' ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ

ਅਪਰਾਧਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮਾਤਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 26 ਜੱਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 2, ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ 25 ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ 634 ਜੱਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 54 ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਜੱਜ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਲਗਪਗ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹੀ ਅੱਜ ਤਕ ਸੰਸਦ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ 'ਚ ਮਹਿਲਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਹੁਣ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ 6 ਸਾਲ ਲਈ ਟਿੱਡ 'ਚ ਕਾਨਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਵੇ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ 33 ਫੀਸਦੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਛੱਡਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਮਰਦ ਸਮਾਜ 'ਚ ਆਪਣੀ ਹੁੱਦਮੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਹਿਲਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਕ ਸਬੂਤ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਛਾਈ ਹੋਈ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਚ ਦਾ ਸੂਚਕ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਦੇ ਦਾ

ਨਾਗਰਿਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਦ ਤੱਕ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਗੁਲਾਮ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁੱਝ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪੈਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਇੱਕ 23 ਸਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅੰਗ ਵਿਚ ਰਾੜ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਹਵਾਸ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਿੰਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੰਨਸਾਨ ਜਗ੍ਹਾ ਉਤੇ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰੋਹ ਉਠਿਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਈ ਤੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣੀਆਂ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ 7 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਰੀ ਹਨ?

ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਉਨਾ ਚਿਰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਜਦ ਤਕ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਕੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਪਬਲਿਕ ਸਥਾਨ-ਆਮ ਚੌਕਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ, ਕਚਹਿਰੀਆਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਬਿਰਧ, ਅਪਾਹਜ ਘਰਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੇ ਮਿਲੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉੱਥੇ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਵੇਖਣਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਤਾਂ ਕਰਨਗੇ ਹੀ, ਸਗੋਂ ਘਰਾਂ, ਗਲੀ ਮੁਹੱਲਿਆਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਜਦ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਚਰਿਤਰ ਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਗੇ ਜਦ ਹੀ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਠਿੱਲ ਪਵੇਗੀ।

ਬੀਤੇ ਦੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਰਤ 'ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਰਾਹ'

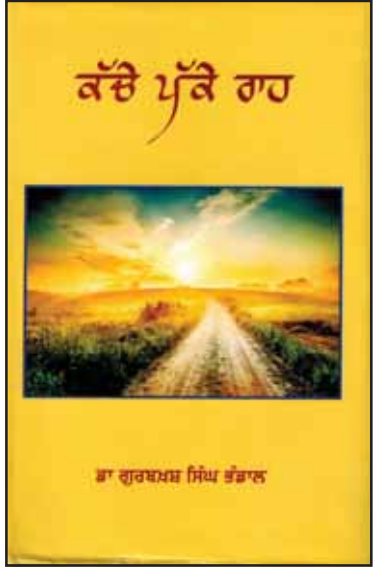
ਤੇ ਗੋਲ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਤੁਰਦਾ-ਤੁਰਦਾ, ਘੁੰਮਦਾ-ਘੁੰਮਦਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਐਨ ਉਸ ਪਾਤਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਥੇ ਬੰਦੇ ਸਿਰ-ਭਾਰ ਤੁਰਦੇ ਹੋਣਗੇ-

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਸਫਰ ਨੇ ਅੰਗਝਾਈ ਭਰੀ ਮੰਜਿਲਾਂ ਪੈਰ ਚੁੰਮਣ ਲੱਗੀਆਂ

'ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਰਾਹ' ਨਾ ਵਾਰਤਕ ਨਾ ਕਵਿਤਾ। ਇਹ ਵਾਰਤਕ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਵੀ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਕਿ ਉਹ ਵਾਰਤਕਕਾਰ ਕਿ ਕਵੀ, ਇਉਂ ਹੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਭੰਡਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਵੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਵਾਰਤਕ' ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ 'ਕਵਿਤਾ' ਦੇ 'ਵ, ਤ, ਕ, ' ਅੱਖਰ ਤੇ ਮਾਤਰਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਭੰਡਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੂਝ ਦੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਨਿਹਾਰਦਾ, ਇਲਮ ਦੇ ਫੀਤੇ ਨਾਲ ਨਾਪਦਾ, ਫਿਕਰ ਦੇ ਤਰਾਸ਼ੂ ਨਾਲ ਤੋਲਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਤੋਂ ਪਾਰ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੋਂ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ 'ਚੋਂ ਅਤੀਤ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ 'ਚੁੱਭੀ ਮਾਰ

ਦੇਵੇਗਾ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਇਉਂ ਹੀ ਕਾਵਿਮਈ ਵਾਰਤਕ 'ਚ ਜੀਵਨ-ਗਾਥਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ-ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਉਹ ਕਦੋਂ ਸੁਧੀ ਕਵਿਤਾ

ਦੇ ਸਰ 'ਚ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਰੋਲ ਦੀ ਤਰਲਤਾ ਪਾਠਕ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਕੋਏ ਹਲਕੇ

ਜਿਹੇ ਨਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਘਰ, ਮਾਂ, ਪਿਓ, ਪਿੰਡ, ਸਕੂਲ, ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ, ਪਰਵਾਸ ਨਿਰਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ 'ਚੋਂ ਆਪਣਾ ਘਰ, ਮਾਂ-ਪਿਓ, ਸਕੂਲ-ਮਾਸਟਰ, ਪਰਵਾਸ ਤਲਾਸ਼ਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਨੁਮਾ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਲੇਖਕ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪਾਠਕ ਦੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ।

ਨੌਕਰੀਆਂ, ਕੱਚੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ, ਕੱਚੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਧੌਕਾ ਜਿੱਥੇ ਪਾਠਕ-ਮਨ 'ਚ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ 'ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਓ ਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਢਾਹਸ ਵੀ ਬੱਝਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦਿਆਈ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਜਾ ਕੇ, ਮੰਜਿਲ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਲੇਖਕ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ 'ਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਲੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਝੂਲ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਰਾਂਦਾਂ 'ਚ ਗੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ-

'ਜਨਵਰੀ 2016 ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਅੱਖ ਭਰ ਆਈ। ਕਲਾਸ ਵਿਚ 60 ਗੋਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ। ਸੋਚਾਂ! ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ

ਦੀ ਇਹ ਕਰਤਾਰੀ ਇਨਾਇਤ ਹੈ। ਮੰਡ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਦੇ ਜੁਆਕ ਨੇ ਕਦੇ ਖਾਥ ਵਿਚ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਏਗਾ...' (ਪੰਨਾ 130)

ਤੇ ਇਉਂ ਉਸ ਦੇ ਜਿਹਨ 'ਚੋਂ ਉਸ ਚੁਬਾਰੇ ਦਾ ਅਕਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੁਰਿਆ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਥਾਈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ, ਦਿਸਹੋਇਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਪੈਗਾਮ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਚੁਬਾਰਾ ਉਸ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਟਾਂ, ਸੀਮਿੰਟ, ਬੱਜਰੀ, ਸਰੀਏ ਆਦਿ ਦਾ ਬਣਿਆ ਚੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮੁਕੱਦਸ ਜ਼ਿਆਰਤ-ਗਾਹ ਹੈ-

ਚੁਬਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਮਾਰੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ 'ਚੋਂ ਬੀਤੇ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਨਿਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੁਰ ਗਏ ਨੇ ਪਰ

ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮਹਾਤਮੀ ਆਭਾ 'ਚ ਲੀਨ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰਨ ਲਈ

ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦਾ ਹਾਂ 'ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਰਾਹ' 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਤਾਰੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚਲਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਕੋਈ ਬਿਗਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅਕਸ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੂਬਹੂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਗਾਥਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੀ ਗਾਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਉਗਮਣ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਿਹਿਤ ਹੈ।

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ, ਲਿਖਤ, ਲਿਖਣ-ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਫਰ 'ਚ ਉਸ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਆਣ ਢੁਕਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਲੇਖਕ ਦੀ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਕੋਈ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਲੇਖਕ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਲਿਖਤ ਦੀ ਪ੍ਰਫੱਕਤਾ ਦੀ ਲੋਅ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੱਕਰ' ਕਮਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਰਚਨਾਵਾਂ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀਆਂ, ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਜਾਪਦੀਆਂ ਨੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨ ਮੌਲੋ-ਮੌਲੀ ਕਾਹਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਰਾਹ' ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇਉਂ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੇਹੱਦ ਮਸਰੂਫੀਅਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਘਟਾਈਆਂ ਪਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਘਟ ਗਿਆ। 'ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਰਾਹ' 'ਤੇ ਸਫਰ ਕਰਦਾ ਪਾਠਕ ਇਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਵੀ ਲੇਖਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਘਰ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ

ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜੀ ਔਰਤ ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ

ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ 2021 ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜੀ ਵੇਟਲਿਫਟਰ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 5 ਮਾਰਚ 2000 ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਕਦੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਅਫੀਮੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਖੇਡ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜਾ ਮੁਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ ਅਜੇ 24ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਸਰਗਰਮ ਭਾਰਚੁਕਾਵੀ ਬਣੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਰ ਵੀ ਨਵਿਆਵੇਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰਕ ਭਾਰ ਹੁਣ 150 ਕਿਲੋ ਅਤੇ ਕੱਚ 5 ਫੁੱਟ 10 ਇੰਚ ਹੈ। ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰਲੇ +87 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ 148 ਕਿਲੋ ਸਨੈਚ ਤੇ 187 ਕਿਲੋ ਦੀ ਕਲੀਨ ਐਂਡ ਜਰਕ ਨਾਲ ਕੁਲ 335 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਬਾਲੇ ਕੱਢੇ ਹਨ।

ਔਰਤ ਤੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਕੜੇ ਬੰਦੇ ਲਾਸ਼ਾ ਤਲਖਾਡਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ-ਸਨੈਚ 225 ਕਿਲੋ, ਜਰਕ 267 ਕਿਲੋ, ਕੁਲ 492 ਕਿਲੋ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ 335 ਕਿਲੋ ਮਰਦ 492 ਕਿਲੋ। ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਭਾਵ ਨਰ ਤੇ ਮਾਦੇ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਫਰਕ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹਿਸ ਕਰਨੀ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਨੇਪਾ ਮਾਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਰ ਨਹੀਂ। ਦੁੱਧ ਮਾਦਾ ਚੁੰਘਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨਰ ਨਹੀਂ। ਹੱਕ ਹੁਕ ਤੇ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਫਰਕ ਕਰਕੇ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵੱਖ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ। ਭਾਵ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਮਰਦਾਂ ਵਿਰੁੱਧ। ਪਰਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੈ?

ਪੁਰਾਤਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੇਖਣੀਆਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਸਨ। ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗਲੀ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਦੰਦੀ ਤੋਂ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਸੁਟ ਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਔਰਤ, ਧਾਰਮਿਕ ਦੇਵੀ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵੇਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਇਹ ਬੰਦਸ਼ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ। ਰੋਡੂਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਫੇਰਨੀਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਪਿਸੀਡੋਰਸ ਨੂੰ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਫੇਰਨੀਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਡਿਆਗੋਰਸ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਚੈਂਪੀਅਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਪਿਸੀਡੋਰਸ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਹੋ ਗਈ।

ਫੇਰਨੀਸ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰਾਈ ਤੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ। ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੇ

ਨਾ ਰਹਿ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਹੱਥੀਂ ਪਾਲੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਟੇਡੀਅਮ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚੀ। ਜਦੋਂ ਪਿਸੀਡੋਰਸ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਸੰਭਾਲੀ ਨਾ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਭੱਜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੇਤੂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਜਾ ਪਾਈ। ਇੰਜ ਉਸ ਦਾ ਮਰਦਾਵਾਂ ਭੇਸ

ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ 85, 108, 191 ਕਿਲੋ ਹਨ। 49 ਕਿਲੋ ਵਰਗ ਦੇ 96, 124, 216 ਕਿਲੋ ਤੇ 55 ਕਿਲੋ ਵਰਗ ਦੇ 103, 139, 233 ਕਿਲੋ ਹਨ। 59 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਵਰਗ ਦੇ ਸਨੈਚ 111, ਜਰਕ 140, ਟੋਟਲ 247 ਕਿਲੋ ਹਨ। 64 ਕਿਲੋ ਵਰਗ ਦੇ 117, 146, 261 ਅਤੇ 71 ਕਿਲੋ ਵਰਗ ਦੇ 121, 153, 273 ਕਿਲੋ ਹਨ। 76

ਲਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਓਲੰਪੀਆ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਫੇਰਨੀਸ ਨੂੰ ਓਲੰਪਿਕ ਚੈਂਪੀਅਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਜਾਣ ਕੇ ਰਹਿਮ ਖਾਧਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਪਹਿਰੇ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਔਰਤ ਮਰਦਾਵਾਂ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖੇਡਾਂ ਨਾ ਵੇਖ ਸਕੇ। ਉਂਜ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਉੱਥੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕੇਵਲ ਸੌ-ਫੁੱਟੀ ਦੌੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੁੰਦੇ।

1896 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਨਵੀਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਜੋ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਵਰ ਲਿਫਟਿੰਗ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 1978 ਤੋਂ ਤੇ ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 1987 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬੜੇ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਸਨ। ਪਰ 2012 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਰੂਸ ਦੀ ਤਤਿਆਨਾ ਕਸ਼ੀਰੀਨਾ ਨੇ ਸਨੈਚ ਦਾ ਓਲੰਪਿਕ ਰਿਕਾਰਡ 151 ਕਿਲੋ, ਚੀਨ ਦੀ ਜ਼ੂ ਲੱਠੂ ਨੇ ਜਰਕ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ 187 ਕਿਲੋ ਤੇ ਟੋਟਲ 333 ਕਿਲੋ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ 335 ਕਿਲੋ ਤਤਿਆਨਾ ਤੋਂ 2 ਕਿਲੋ ਵੱਧ ਹੈ।

ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਸਮਾਨੀ ਜ਼ੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲੇ ਭਾਰੇ ਵਜ਼ਨ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗੀ। 45 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਵਰਗ ਦੇ ਸਨੈਚ, ਜਰਕ, ਟੋਟਲ ਦੇ

ਕਿਲੋ ਵਰਗ ਦੇ 124, 156, 278 ਕਿਲੋ ਹਨ। 81 ਕਿਲੋ ਵਰਗ ਦੇ 127, 161, 284 ਕਿਲੋ ਤੇ 87 ਕਿਲੋ ਵਰਗ ਦੇ 132, 164, 294 ਕਿਲੋ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੇ ਵਜ਼ਨ ਵਰਗ +87 ਕਿਲੋ ਦੇ 148, 187, 335 ਕਿਲੋ ਹਨ। ਇੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੇ ਵਜ਼ਨ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੀ ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ ਦੀ ਝੰਡੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਨਾਂ ਲੀ ਹੈ। ਰੂਸ ਦੀ ਕਸ਼ੀਰੀਨਾ ਤਤਿਆਨਾ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ 24 ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲੀ ਨੇ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀਆਂ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ, ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ 'ਚੋਂ ਤਿੰਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਤੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਰਲਡ ਕੱਪ-2019 ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਨੈਚ, ਜਰਕ ਤੇ ਟੋਟਲ ਤਿੰਨਾਂ ਈਵੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜੂਨੀਅਰ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ +87 ਵਜ਼ਨ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। 2019 ਦੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ 147 ਕਿਲੋ ਦੀ ਸਨੈਚ ਲਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਤਿੰਨੇ ਲਿਫਟਾਂ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। 2019 ਦੀ ਵਰਲਡ ਵੇਟਲਿਫਟਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਤਿੰਨੇ ਲਿਫਟਾਂ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਤੇ ਜਰਕ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ 186 ਕਿਲੋ ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ। 2020 ਦੀ ਏਸ਼ੀਅਨ

ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 'ਚ ਜਰਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ 187 ਕਿਲੋ ਕਰਦਿਆਂ ਟੋਟਲ 335 ਕਿਲੋ ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

2020 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਕੋਵਿਡ ਕਾਰਨ 2021 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਵੱਜਦੀਆਂ ਉਹ 2020 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕਸ ਹੀ ਹਨ। ਉਥੇ ਲੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਵਿਡ ਕਾਰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬੈਂਡ ਵੀ ਕਾਰਡ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਨ। ਲੀ ਦੇ 150 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਐਸਾ ਬੈਂਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 200 ਕਿਲੋ ਤਕ ਭਾਰ ਸਹਾਰ ਸਕੇ। ਪਰ ਲੀ ਉਥੇ ਬੈਂਡ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸੁੱਤੀ ਸਗੋਂ ਭੁੱਜੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸੁੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸੌਣ ਚਿੱਤੀ ਹੈ।

9 ਫਰਵਰੀ 1978 ਦੀ ਜੰਮੀ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਭਾਰਚੁਕਾਵੀ ਲੌਰਲ ਹੱਬਾਰਡ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਸਖ਼ਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ। ਲੌਰਲ ਟਰਾਂਸਜੈਂਡਰ ਹੀਜ਼ਾ ਔਰਤ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਹੀਜ਼ੇ ਮਰਦ ਵਜੋਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਟੋਕੀਓ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀਜ਼ਾ ਔਰਤ ਵਜੋਂ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਹੀਜ਼ੇ ਮਰਦ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ 135 ਕਿਲੋ ਸਨੈਚ, 179 ਕਿਲੋ ਜਰਕ, ਟੋਟਲ 300 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ 1998 ਵਿੱਚ ਹੀ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 2012 ਤੋਂ ਉਹ ਹੀਜ਼ਾ ਔਰਤ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 132 ਕਿਲੋ ਦੇ ਜੁੱਸੇ ਨਾਲ 2017 ਦੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਓਪਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ 123 ਕਿਲੋ ਸਨੈਚ ਤੇ 145 ਕਿਲੋ ਜਰਕ ਨਾਲ ਕੁਲ 268 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਇੰਜ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਹੀਜ਼ਾ ਔਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। 2018 ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੂਹਣੀ ਦੀ ਮੋਚ ਕਾਰਨ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। 2019 ਦੀਆਂ ਪੈਸੀਫਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਗਈ ਸੀ। ਰੋਮਾ ਵਿਖੇ 2020 ਦਾ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਉਹ ਟੋਕੀਓ ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਗਈ ਸੀ।

ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਹੀਜ਼ਾ ਮਰਦ ਬਣ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਉਤਰਦੀ ਸੀ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀਜ਼ਾ ਔਰਤ ਬਣ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਕਿਉਂ ਉਤਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ? ਪਰ ਉਹ ਹੀਜ਼ਾ ਔਰਤ ਦੀਆਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਹੀਜ਼ੇ ਉਹਦੇ ਹਮੇਸ਼ੀ ਸਨ। 21 ਜੂਨ 2021 ਨੂੰ ਹੋਏ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਉਹਦੀ ਉਮਰ 43 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਡਿੱਕ ਹੱਬਾਰਡ ਔਕਲੈਂਡ ਸਿਟੀ ਦਾ ਮੇਅਰ ਸੀ ਤੇ 'ਹੱਬਾਰਡ ਫੂਡਜ਼' ਦਾ ਬਾਨੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀਜ਼ੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਹੀਜ਼ਤੀ ਧੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661
 principalsarwansingh@gmail.com

ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕਸ ਵਿੱਚ ਹੱਬਾਰਡ ਤੇ ਲੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਜੁੜ ਗਏ ਸਨ। +87 ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸਨ। ਪਰ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਹੀਜ਼ਾ ਔਰਤ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਤਿੰਨੇ ਯਤਨ ਫੇਲੂ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਹਾਲ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਚੁਕਾਵੀਆਂ ਬਾਲੇ ਕੱਢਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਆਖਰ ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ 140 ਕਿਲੋ ਸਨੈਚ, 180 ਕਿਲੋ ਜਰਕ ਤੇ 320 ਕਿਲੋ ਟੋਟਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਓਲੰਪਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾਲ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਕਿਲਕਾਰੀ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਚੀਨੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ 'ਗੁੱਡ ਲੌਕ' ਨਾਲ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ। ਉਂਜ ਵੀ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੇਟ ਵੱਲ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਲਕਾਰੀ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਲੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਭਾਵੇਂ 150 ਕਿਲੋ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਚ ਵੂ ਮੀਜਿਨ ਸਿਰਫ 56 ਕਿਲੋ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ 56 ਕਿਲੋ ਵਜ਼ਨ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਿਆ। ਏਬਨਜ਼-2004 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪਾਪਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਓਲੰਪਿਕ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫੋਟੋਗਰਾਫ ਲਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਲੀ ਨੇ ਕੋਚ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸੱਦਿਆ। ਕੋਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਾ ਆਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਉਹਦੀ ਧੀ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਲੀ ਆਪਣੇ ਕੋਚ ਕੋਲ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਛਤ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲੈ ਆਈ। ਕੈਮਰੇ ਕਲਿੱਕ ਹੋਏ ਤੇ ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ ਦੇ ਕੱਛਤ ਚੁੱਕੇ ਬਾਪ ਵਰਗੇ ਕੋਚ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਸਿੰਗਰ ਬਣੀ।

ਚੀਨ ਦਾ 29ਵਾਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਟਰੀ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹੀ। ਉਹਦੇ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟਨ ਦੀ ਐਮਿਲੀ ਕੋਪਬੋਲ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਾਰਾ ਰੋਬਲਜ਼ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਤਦੇ ਚੀਨ ਦਾ ਕੌਮੀ ਤਰਾਨਾ ਵੱਜਣ ਲੱਗਾ ਤੇਲਾਲ ਪਰਚਮ ਉੱਚਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਤਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਵਿੱਚ ਲੀ ਵੈਨਵੈਨ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਗਣ ਲੱਗੇ। ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸੌਣ ਵਾਲੀ ਲੀ ਦਾ ਬੈਂਡ ਵਧਾਈਆਂ ਤੇ ਸੂਭ ਦੁਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਦਾ ਗਿਆ।

ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ ਚਾਰ, ਸੁਣਿਉਂ 'ਭਰਦਾਨ' ਬਰਖੁਰਦਾਰ!

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਖੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਨਿੱਜੀ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੋਕੇ 'ਬਾਦਲ ਦਲ' ਨੂੰ ਜੋ ਮੁੜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਦਲੀਏ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣ ਦਾ 'ਲੇਬਲ' ਝਟਪਟ ਚੋਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ!

ਮੈਂ ਉਸ ਕੱਟੜ ਅਕਾਲੀ ਬਾਪ ਦਾ ਪੁੱਤ ਹਾਂ ਜੋ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਹਿਰ ਤਹਿਸੀਲ ਤੋਂ 'ਡੈਲੀਗੇਟ' ਹੋਣ ਨਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ 'ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ'
ਫੋਨ: 1-408-915-1268

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ

ਮਿਸਾਲਾਂ ਚਾਰ ਸੁਣਿਉਂ ਬਰਖੁਰਦਾਰ!

ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਮੌਕੇ। ਜਮਾਂਦਰੂ ਅਕਾਲੀ ਹੋਣ ਨਾ ਤੇ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ! ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸੁੱਭਚਿੰਤਕ ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ!

ਮਿਸਾਲ ਪਹਿਲੀ-ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਵਰਗੇ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਬੇਟਾ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਹੋਈ ਚੋਣ ਮੌਕੇ 'ਆਪ' ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ! ਫੇਸ-ਬੁੱਕ 'ਤੇ ਪਾਈ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸਵਰਗਾਂ 'ਚ ਗਏ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਡਾਂਗ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਜਾਵੇ! ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਦੇਖੇ ਕਿ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਕੀ ਤੋਂ ਕੀ' ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹੀ ਡਾਂਗ ਲੈ ਕੇ ਬਾਦਲ ਟੱਬਰ ਮਗਰ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇ!

ਮਿਸਾਲ ਦੂਜੀ- ਜਦੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਫੈਵੀਕੋਲ ਕਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜੋੜ ਸਾਥ ਛੂਟੇ ਨਹੀ

FEVICOL

ਅੱਜਕੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜੋੜ ਲੋਕ ਜਿੰਨਾ ਮਰਠੀ ਜੋਰ ਲਾ ਲੈਣ ਛੂਟੇ ਨਹੀ

ਬਾਦਲ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ 'ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ' ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲੈਣ ਹਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੈਕਚਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਾ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ- 'ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਦਰਦ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡਾ ਏਜੰਡਾ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਪਰ ਜਦ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇ 'ਬਾਦਲ' ਸ਼ਬਦ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਦੇ ਈ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਡੋਬੂ ਪੈਣ ਲਗਦੇ ਹਨ! ਇਹ ਉਪ-ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਝੁਣਝੁਣੀ ਛਿੜਦੀ ਐ!!

ਮਿਸਾਲ ਤੀਜੀ-ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਸਵਰਗੀ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਅਕਾਲੀ

ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਛੱਡ ਰਹੇ। ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਸੰਤ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਤਲਵੰਡੀ ਜੀ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਾਂਗ ਚਿੱਬੜੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਲਵੰਡੀ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਖੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਏਨੀ ਹੀ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਦੀ ਐ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਹੀ 'ਭਰਧਾਨ ਸਿੰਘ' ਰੱਖ ਦੇਣੇ ਆਂ!

ਮਿਸਾਲ ਚੌਥੀ-ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਲੋਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਅਜਾ ਭੋਗੰਤ ਕੰਦ ਮੂਲੰ ਬਸੰਤੋ ਸਮੀਪਿ ਕੇਹਰਹ) ਭਾਵ ਕਿ ਕਸਾਈ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚਲੇ ਖੁੰਡੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕੰਦ ਮੂਲ ਖਿਲਾਈ ਜਾਵੇ ਉਹਨੂੰ ਖਾਧੀ ਹੋਈ ਕੋਈ ਖੁਰਾਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਗੋਂ ਉਹ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਸੁੱਕੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਐ! ਸੋ ਜੇ ਉਹਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੂੰ ਕਸਾਈ ਦੇ ਖੁੰਡੇ ਨਾਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਦੇ ਹੀ ਉਹ 'ਰਾਜੀ ਬਾਜੀ' ਤਕੜੀ ਹੋ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ!

1980 ਦੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਬੋਬ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ; ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ ਮੁਫਤ ਮੁਫਤੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ। ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਕੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਿਆਂ 1979 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਟੋਸ ਹਰੀ ਕਰਾਂਤੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵੇਖਣ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਟੋਲੇ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਾਰਕਸ ਫਰੈਂਡ ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਸਾਂਝ ਪੈ ਗਈ। ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਏਸ਼ੀਆ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਤ੍ਰੈ-ਸਪਤਾਹਕ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸੱਦਾ ਮੈਨੂੰ ਭਿਜਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌਦਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਬੋਝਾ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ 1980 ਵਿਚ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਮਾਣੀ। ਮੈਂ ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਮੇਰੀ ਟਿਕਟ ਉਸ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਠਹਿਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਫੇਰੀ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਓਕਲੇਹਾਮਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਰੈੱਡ-ਇੰਡੀਅਨਜ਼ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ-ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਮਾਨਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਾਈਨਿੰਗ ਟੇਬਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸਾਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਣ ਲਿਖੀ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸੀ। ਦਦਾ ਦਾਤਾ ਏਕੁ ਹੈ ਸਭ ਕਉ ਦੇਵਨਹਾਰ ਦੇਦੇ ਤੇਤਿ ਨ ਆਵਈ ਅਗਨਤ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰ ॥ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਭਾਵ ਇਹੀ ਸੀ ਤੇ ਬੋਲੀ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਦੱਸਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ

ਮੈਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰੈੱਡ-ਇੰਡੀਅਨਜ਼ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੋਰਿਆ ਮੈਂ 2 ਜੂਨ 1980 ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਲੰਡਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਮੁਫਤੋ-ਮੁਫਤੀ। ਉਦੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਸਾਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਹ ਅੱਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਕੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਿਆ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਤੇ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕਾਮਰੇਡ ਚੇਲੇ ਅਤੇ ਸੇਖੋਂ, ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ ਦੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚਾਅ ਨਾਲ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੂਰੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਗਿਣੇ ਮਿਥੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ 50-55 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵਲਾਇਤੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੇ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹੇ ਛੱਡੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਦੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਹੋਵਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦਬੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਜੰਡਿਆਲਵੀ ਤੇ ਅਜੀਤ ਸਤਕੁਮਰਾ ਵੀ ਹਰ ਥਾਂ ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੱਤ ਜੂਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੰਡਨ ਦੇ ਰਾਮਗੜੀਆ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਅੱਠ ਜੂਨ ਦਾ ਸਾਊਥਾਲ ਦੇ ਸੁਕੈਲੇਟਨ ਕਾਊਂਸਲ ਹਾਲ ਵਿਚ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਲੰਡਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਆਫ 'ਓਰੀਐਂਟਲ ਐਂਡ ਅਫਰੀਕਨ ਸਟੱਡੀਜ਼' ਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਸਾਂ। ਬਰਿਸਿੰਘ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਲਾਰਡ ਮੇਅਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਟਾਊਨ ਹਾਲ ਤੋਂ ਰਵੀਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਖੇ ਲੰਗਰ

ਛਕਣ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਦੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ। ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਦੀ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੂਫੀਆਨਾ ਕਲਾਮ ਸੀ ਤੇ ਸਥਾਨ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਮਸਜਿਦ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮੌਲਵੀਨੁਮਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਟਿੱਪਣੀ ਮੰਗੀ ਸੀ ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵਧੀਆ ਉਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਸਮੇਟਦਿਆਂ ਅਦਬ-ਅਦਾਬ ਨਾਲ ਸੂਫੀਆਨਾ ਕਲਾਮ ਤੇ ਸੂਫੀ ਮੱਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਸ-ਅਸ਼ ਕਰ ਉਠੇ। ਮੌਲਵੀਨੁਮਾ ਬੁਲਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ। ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡੀਮੈਟ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਮਹਿਮਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵੀ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ 2024 ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ 1980 ਦਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਕਿਵੇਂ ਚੇਤੇ ਆਇਆ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਬਣੀਆਂ। ਲਿਖਤੀ ਚਿੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਡਕਾਰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋਬਾਈਲਾਂ ਦੇ ਜੁੱਗ ਵਿਚ ਵਲਾਇਤੋਂ ਆਇਆ ਰਣਜੀਤ ਧੀਰ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਵਧਾਈ ਵਾਲਾ ਹੱਥੀ ਲਿਖਿਆ ਕਾਰਡ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਹੱਥ ਭੇਜਿਆ ਮੇਰੇ ਉਸ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪਾਰਕਰ ਪੈਨ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਧੀਰ 1980 ਵਾਲੀ ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਕਰਤੇ ਧਰਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਨਾਮੀ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਪੁੱਤ 35-40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਜਾਣੂ ਹਰਬੰਸ ਸੇਖੋਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪਾਰਕਰ ਪੈਨ ਦਾ ਤੁਹਫਾ ਭੇਜਣਾ ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜ਼ਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਨਾ ਹੋਣਾ ਕਿ ਏਸ ਵਰ੍ਹੇ ਮੋਬਾਈਲ ਉੱਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਸੁੱਖ ਸੁਨੇਹੇ ਤਾਂ ਬੜੇ ਆਏ ਪਰ ਲਿਖਤੀ ਕਾਰਡ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਰਣਜੀਤ ਧੀਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। **ਜਨਵਰੀ 1957 ਦੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ**
ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਠੰਢ ਤੇ ਪੁੰਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 1957 ਦੀ ਜਨਵਰੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੋਜ ਕਾਂਊਸਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ (ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਵੀ 8-10 ਦਿਨ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਤਾਮਿਲ ਦੇ ਮੁਬੂਸਵਾਮੀ, ਤੈਲੰਗੂ ਦੇ ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ, ਮਰਾਠੀ ਦੇ ਵੀਰੇਂਦਰ ਅਢੀਆ, ਬੰਗਾਲੀ ਦੇ ਸ਼ਨਿੰਦਰ ਪਾਂਡੇ, ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਧਾ ਮੈਨਨ, ਸਿੰਧੀ ਦੇ ਲਾਲ ਕਰਮਚੰਦਾਨੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਐਸ ਕੇ ਭਟਨਾਗਰ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਜੇਸ਼ ਭਾਟੀਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਰਜਮਾਨ ਸਨ। ਖੂਬੀ ਇਹ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੱਸ ਭਾਵ ਅਫਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਸਾਂ। ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ ਆਪਣੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦਾ ਤੇ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਕੁਰਸੀ ਲਿਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਬਹਿੰਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ।

ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ, ਨਾਰੰਗ, ਭਾਟੀਆ ਤੇ ਕਰਮਚੰਦਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੁੱਠੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਾਂ। ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਾਲੇ, ਕੇਵਲ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਟੀ ਸਰਟਾਂ, ਸਾੜੀਆਂ ਤੇ ਬਲਾਊਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਲੇ ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਕਾਫੀ ਪਿਲਾਈ ਤੇ ਰੇੜ੍ਹੀ ਮਾਰਕਿਟ ਤੋਂ ਬਣਦੇ ਸਰਦੇ ਗਰਮ ਸਵੈਟਰ, ਸ਼ਾਲ ਤੇ ਲੋਈਆਂ ਖਰੀਦਵਾਈਆਂ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਸਹਿਣੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਿਆਂ। ਮਹੀਨਾ ਖੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਏ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਹਾਂ।

ਅੰਤਿਕਾ
(ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ)
ਸਾਰੇ ਜਗਾਂ ਸੇ ਅੱਛਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹਮਾਰਾ ਹਮ ਬੁਲਬੁਲੇ ਹੈਂ ਇਸਕੀ ਯੋਗ ਗੁਲਸਿਤਾਂ ਹਮਾਰਾ।

'ਜਪੁ' ਬਾਣੀ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਪਉੜੀ ਹੈ 'ਜਤੁ ਪਾਹਾਰਾ ਧੀਰਜ ਸੁਨਿਆਰ' ਏਸ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਿੱਕੇ ਘੜਨ ਵਾਲੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਉਲਟ ਸ਼ਬਦ ਟਕਸਾਲ ਲਾਈ। ਸ਼ਬਦ ਟਕਸਾਲ ਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ, ਟਕਸਾਲ ਕਿਉਂ ਲੱਗੀਆਂ? ਸਿੱਕੇ ਘੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ? ਟਕਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਘੜੀਓ ਸਿੱਕਿਆਂ ਨੇ ਕੀ ਰੋਗ ਦਿੱਤਾ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ। ਟਕਸਾਲਾਂ ਦੇ ਘੜੀਓ ਟਕੇ, ਸਿੱਕੇ, ਧਨ ਅਖਵਾਏ। ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਟਕੇ ਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰੀ ਧਨ ਨੇ ਇੰਝ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਤੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਵਿਸਰ ਗਿਆ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਧਨ ਦੇ ਵਿਸਰੇ ਅਰਥ ਨਜ਼ਮ ਜੀ ਨੇ 49 ਜੇਲ੍ਹ ਰੋਡ, ਲਾਹੌਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਰਤਾਏ। ਧਨ ਹੈ ਕੀ? ਵਾਹ ਵਾਹ, ਸਲਾਹੁਣਾ, ਦੁੱਧ, ਫਲਣ, ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਔਰਤ, ਸੂਹ, ਸਰੀਰ, ਦੇਹ, ਜਿਸਮ, ਦੇਹਲ ਹੋਂਦ, ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਢੋਰ ਡੰਗਰ, ਮਾਲ ਮਨਾਲ, ਆਲ ਔਲਾਦ। ਕੁਦਰਤ ਧਨਵਾਨ ਏ। ਧਨ ਦਾਨ ਕਰਨਹਾਰ, ਧਨ ਵਾਲਾ ਧਨਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਕੁਦਰਤ ਦਾਨ ਦੀ ਸਲਾਹੁਣਾ 'ਵਾਹ' ਦੀ ਧਨ ਏ। ਦੁੱਧ ਵੀ ਧਨ ਏ ਤੇ ਦੁੱਧ ਉਪਜਾਵਨ ਹਾਰ ਨਾਰ ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਧਨ ਹੋਏ। ਬੰਦੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਧਨ ਏ। ਏਸ ਕੁਦਰਤੀ ਧਨ ਉਪਰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੇ ਧਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵਟਾਏ। ਖੋਹ-ਖਸ ਤੇ ਜੋਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਧਨਵਾਨ ਅਖਵਾਇਆ। ਧਨ ਕਮਾਵਣ ਦਾ ਆਹਰ ਧੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲ ਧੰਦਾ ਤਾਂ ਸੁੰਨ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸਿਆਣ ਤੇ ਇਕਾਈ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਜਹਾਨ ਬਣਿਆ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣਦਾ ਏ ਪਿਆ। ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਤੱਤ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਈ ਧਨ ਏ। ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਜਗਤ ਉਪਾਇ ਕੈ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਧੰਧੈ ਲਾਇਆ॥ (ਰਾਗ ਮਾਝ ਵਾਰ, ਮ:1, ਪੰਨਾ 138-139 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਹੋਰੁ ਧਨੁ ਨਾਹੀ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ) (1)

“ਜਦ ਉਪਜ ਧਨ ਬਣੀ, ਉਪਜ ਦੇ ਵਸੀਲੇ (ਧਰਤੀ, ਜਣੀ ਦਾ ਸਰੀਰ, ਕਰਨਹਾਰ ਦੀ ਸਕਤ) ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਬਾਂਧ ਵਿਚ ਬੱਝ ਕੇ ਧਨ ਨਾਲ ਤੁਲੇ ਤਾਂ ਉਪਜ ਸੁਆਦ, ਉਪਜ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਾਪ ਸੁਆਦ, ਮੱਲ ਹਾਬੜੇ ਨਾਲ ਵੱਟ ਗਿਆ। ਤਨ ਛੋਹ ਦੀ ਥਾਂ ਧਨ ਮਿਧਨੀ ਨੇ ਲੈ ਲਈ।” (ਆਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾਹੀਆਂ। ਸ 184)

ਉਪਜ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਏ, ਆਜ਼ਾਦੀ। ਧਰਤੀ ਅੰਨ ਉਪਜਾਵੇ, ਜਣੀ ਬਾਲ ਜਮਾਏ ਯਾਂ ਕਰਨਹਾਰ ਵਸਤ ਘੜੇ ਸਭ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਦਾਨ ਏ। ਰਾਸਵਾਲੀ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਧਰਤ ਨੂੰ ਵੇਚ ਵੰਡ ਕੇ ਮਾਲਕੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਕੀਤਾ। ਜਣੀ ਦਾ ਜੰਮਿਆ ਬਾਲ ਜਣੇ ਦੀ ਮੱਲ ਬਣਿਆ। ਪੋਰਹੋਤ ਦੀ ਕਰਨੀ ਮਾਲਿਕ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮੋਹਰ ਲਵਾ ਕੇ ਮੰਡੀ ਪਈ ਵਿਕੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਆਦ ਆਹੇ ਜਦੋਂ ਗੁਲਾਮ ਹੋਏ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੁਝ ਬਣ ਗਏ। ਜੀਵਨ ਦੀ ਬੇਸਵਾਦੀ ਦਾ ਰੋਗ ਉਤਨਾ ਈ ਪੁਰਾਣਾ ਏ ਜਿਤਨਾ ਮੱਲਵਾਨੀ ਦਾ ਸੁਆਦ। ਮੱਲਵਾਨੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਏ “ਧਨ” ਤੇ ਧਨ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ। ਆਓ ਵੇਖੀਏ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਆਰ ਰੀਤ ਧਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦੱਸਦੀ ਏ, ਫਰੀਦ ਜੀ ਤੋਂ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੇ ਆਂ ਫੇਰ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦ “ਧਨ” ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝ ਕਰ ਵੇਖਣੇ ਹਾਂ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਸੁਣਿਆ, ਗਾਵਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ:

ਜਿਤੁ ਦਿਹਾੜੈ ਧਨ ਵਰੀ ਸਾਹੇ ਲਏ ਲਿਖਾਇ

॥

ਮਲਕੁ ਜਿ ਕੰਨੀ ਸੁਣੀਦਾ ਮੁਹੁ ਦੇਖਾਲੇ ਆਇ

॥

ਸਾਡੀ ਆਮ ਰੀਤਲ ਤੇ ਵਿਹਾਰੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹੀ ਸਮਝ ਬਣੀ ਏਸ ਦੋਹਰੇ ਦੀ। ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੇਲਾ ਮਿਥਿਆ ਹੋਇਆ ਏ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਆ ਜਾਂਦਾ ਏ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੌਤ ਦਾ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਏ ਤੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਨ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਜੇ ਗੱਲ ਇਤਨੀ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਰਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜੰਮਿਆ ਏ ਉਸ ਮਰਨਾ ਵੀ ਏ। ਜੇ ਆਇਆ ਏ ਉਸ ਜਾਣਾ ਵੀ ਏ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਏਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਫੇਰ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਕਿਉਂ ਰਚਿਆ? ਪੁੱਛ

ਬਣ ਗਈ, ਕਿਤਨੇ ਈ ਵਰ੍ਹੇ ਏਸ ਪੁੱਛ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਧ ਕੀਤਾ ਪਰ ਵਲਵਾ (ਜਵਾਬ) ਨਾ ਲੱਭਾ। 2019 ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਪੰਜਾਵੇਂ ਗੁਰਪੁਰਬ ਉਪਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਨਜ਼ਮ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਚੋਣ ਛਾਪਣ ਦਾ ਆਹਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਚੋਣ “ਨਾਨਕ ਪਾਠੀ ਅਜੋਕੇ ਪੈਰ” ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਹੋਣ ਛਪੀ। ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਗੱਲ ਲਿਖਣ ਬੈਠੇ ਤੇ ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖਲੋਤਾ। “ਅਖੇ ਮੈਂ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਆਂ, ਲਿਖ ਮੈਨੂੰ ਵੀ” ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਲਿਖਣਾ ਕੀ ਏ? ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੇ ਆਂ ਤੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਐਂ। ਦੋਹਰੇ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਸੁਣੀ ਸੁਣਾਈ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਐਂ ਪਈ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮੌਤ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰੇ ਜਿਹੜਾ ਮਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਰੀਦ ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਏ ਪਿਆ। ਜਿਹਨੇ ਮੌਤ ਵੇਖੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਮੌਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏ? ਦੋਹਰੇ ਦੀ ਏਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਬਣ ਖਲੋਤੀ ਸੋ ਦੋਹਰੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਦੋਹਰੇ ਨੇ ਆਪ ਦੱਸਿਆ “ਧਨ” ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਮਝ, ਕਿ “ਧਨ” ਕੀ ਏ? ਗੱਲ “ਧਨ” ਦੇ ਨਾਲ “ਵਰਨ” ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਪਈ ਏ, ਨਿਰੀ ਸਵਾਣੀ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਨਿਰੀ ਤ੍ਰੀਮਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਨਾਰ ਯਾ ਜਣੀ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਜਣੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮਰਨਾ? ਕੀ ਜਣਾ ਸਦਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦਾ ਏ? ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖਣ ਤੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਨਰ ਨਾਰ ਨੂੰ ਦੁਈ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਵੰਡ ਸਕਦਾ ਏ?

ਗੱਲ “ਧਨ” ਦੀ ਹੈ। “ਧਨ” ਜੋ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਸੈਅ ਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਰਦਾ (ਵਿਆਹਿਆ) ਏ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਵੇਲਾ ਮਿਥਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਫਰੀਦ ਧਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਿਆ ਸੋ ਫਰੀਦ ਜਿਉਂਦਾ ਏ ਪਿਆ। ਫਰੀਦ ਕੋਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਫੁਰਮਾਣ ਆਏ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਆਫੀਆਂ (ਮੁਆਫੀਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਸਤ, ਜਾਗੀਰ ਬਖਸ਼ ਦੇਣਾ) ਦੇ ਫੁਰਮਾਣ ਆਏ ਪਰ ਫਰੀਦ ਨੇ ਮੌਤ ਦਿੱਤੇ, ਆਖਿਆ ਇਹ ਲੈ ਜਾਓ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਨੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੋੜੀਂਦਾ। ਸਾਡੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਜੀਅ ਜੀਅ ਦਾ ਸੰਗ ਏ, ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਏ। ਜੀਅ ਦਾ ਜੀਅ ਨਾਲ ਸੰਗ ਤੁੱਟਾ ਧਨ ਦੇ ਮੱਲ ਬਣਨ ਪਾਰੋਂ, ਸੋ ਰਚਿਆ ਈ:

ਜਿਤੁ ਦਿਹਾੜੈ ਧਨ ਵਰੀ ਸਾਹੇ ਲਏ ਲਿਖਾਇ॥

ਮਲਕੁ ਜਿ ਕੰਨੀ ਸੁਣੀਦਾ ਮੁਹੁ ਦੇਖਾਲੇ ਆਇ॥

ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਸਤੀ ਧਨ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਝ ਗਈ, ਧਨ ਦੀ ਕੈਦੀ ਹੋਈ, ਯਾ ਧਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਗਈ (ਇੰਝ ਰਾਸਵਾਲ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੈਦ ਤੇ ਵਿਆਹ ਇਕੋ ਰੰਗ ਈ ਨੋ) ਸਮਝੋ ਮਰ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਹੋਂਦ ਨੇ ਧਨ ਨੂੰ ਚੁਣ ਲਿਆ, ਹੋਂਦ ਦਾ ਵੇਲਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੋਂਦ ਮੁੱਕੀ ਸਮਝੋ। ਕੀ ਧਨ ਵਾਲਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਏ? ਜੇ ਧਨ ਦੇ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਜ਼ੋਰ ਏ ਤੇ ਫੇਰ ਧਨ ਨਵੀਂ ਯਾਤਰੀ ਜੰਮੇ ਵੀ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਜੰਮੀ ਏ ਉਹਨੂੰ ਮਰਨ ਵੀ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਤੇ ਮੰਨੀਏ ਧਨ ਦਾ ਜੋਰ ਏ। ਧਨ ਦੀ ਇਹ ਬੱਝੀ ਸ਼ਕਲ ਕਰਨਹਾਰਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਏ। ਆਮ ਕਾਮਿਆਂ, ਸੇਪੀਆਂ, ਰਾਹਕਾਂ, ਵਾਹਿਕਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਏ। ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਏ। ਮਿਹਨਤੀਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਖੋਹਣ ਦਾ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸਾਂਭਣ ਕੀਤੇ ਈ ਟਕਸਾਲਾਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਧਨ ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਧਨਵਾਨਾਂ ਨੇ ਮਿਥਿਆ। ਕਿਹੜੀ ਧਾਤ ਮਹਿੰਗੀ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਸਸਤੀ ਹੋਸੀ। ਘੱਟ ਲੱਭਣ ਵਾਲੀ ਮਹਿੰਗੀ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਲੱਭਣ ਵਾਲੀ ਸਸਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਟਕਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਟਕੇ ਤੇ ਸਿੱਕੇ ਬਣਦੇ ਨੇ ਜੋ ਕਰਨਹਾਰ ਦੀ ਕਰਨੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਘੱਟ ਪਾ ਕੇ ਵਧੂ ਲਾਹਾ ਧਨਵਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਏ। ਸਾਹੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਦੇ ਨੇ, ਇਸੇ ਧਨ ਦੇ ਜੋਰ 'ਤੇ ਮਹਿਲ ਬਣਦੇ ਨੇ, ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀ ਭਰਤੀ ਹੋਂਦੀ ਏ। ਜੇ ਜੀਅ ਦਾ ਜੀਅ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗ ਹੈ, ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਏ ਤੇ ਫੌਜ ਪੁਲਸ ਦੀ ਲੋੜ ਕੀਹਨੂੰ ਏ? ਜੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ, ਕ੍ਰੋਧ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਏ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੁੱਝ ਜੋੜਿਆ ਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਦਾ ਡਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਏ। ਜੇ ਰਾਸਵਾਲ ਵਿਹਾਰ ਚੋਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਏ। ਪੁਲਸਾਂ, ਫੌਜਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ, ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਸਭ ਰਾਸਵਾਲ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕੱਜਣ ਕੀਤੇ ਨੇ। ਚੋਰੀ ਹੈ ਮਿਹਨਤ ਦੀ, ਕਸ਼ਟ ਦੀ, ਘਾਲ ਦੀ। ਕਰਨਹਾਰ ਦੀ ਕਰਨੀ ਖੋਹ ਕੇ ਉਸ ਕਰਨੀ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾ ਕੇ, ਟਕਾ ਸਿੱਕਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੈਕ ਭਰਨ ਦੀ। ਐਸੇ ਜੋੜੇ ਧਨ ਨੇ ਮਿੱਲਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਵਾਏ

ਤੇ ਲਾਹਾ ਹੋਰ ਧਨ ਹੋ ਜੁੜਿਆ। ਜਿਤਨਾ ਲਾਹਾ ਵਧਿਆ ਉਤਨਾ ਧਨ ਜੁੜਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਰੱਜਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਉਤਨੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਸੋ ਸਾਰਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਧਨ ਉੱਤੇ ਟੁਰਦਾ ਏ ਪਿਆ। ਧਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੌਣ ਉਚਾ ਏ ਤੇ ਕੌਣ ਨੀਵਾਂ ਏ? ਕੌਣ ਵੱਡਾ ਏ ਤੇ ਕੌਣ ਛੋਟਾ ਏ? ਧਨ ਨੇ ਬੋਲੀ ਬਦਲੀ, ਧਨ ਨੇ ਮੇਲਬੰਦੀ (ਕਲਾਸ ਸੁਸਾਇਟੀ) ਬਣਾਈ। ਧਨ ਨੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕੰਨੋ ਵਿਜੋਗਿਆ ਤੇ ਧਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਪਰ ਜੇ ਧਨ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਲੱਭ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਧਨਵਾਨ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਖੁਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਪਤਾ ਏ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੋਗਿਆ ਏ, ਤੇ ਖੋਹ ਕੇ ਜੋੜਿਆ ਏ, ਅੱਰ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਏ ਉਸ ਦਾ ਧਨ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਚਾਨਣ ਵੀ ਏ। ਧਨ ਦੀ ਏਸ ਬੱਝੀ ਸ਼ਕਲ ਨੇ ਇੰਜ ਕਮਲਾ ਕੀਤਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਓਸ ਦੇ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵਿਚੋਂ ਧਨ ਦਾ ਅਸਲ ਰੂਪ ਈ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਜ਼ਮ ਜੀ 'ਧਨ' ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਨੇ:

“ਧਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵੱਸ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿੱਤ ਵਧਣਹਾਰ ਭੁੱਖ, ਧਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ, ਧਨ ਨਾਲ ਧਨ ਹੋ ਵੱਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਯਾ ਰੋਗ ਤਦ ਬਣੀ ਏ ਜਦ ਵਾਹੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਪਿਗਾਣ ਰਾਹੀਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀ ਬਈ ਏ”। (ਆਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾਹੀਆਂ। ਸ 184)

ਹੀਰ ਕਹਾਣੀ ਨਾਰ ਦੀ ਆਪ ਸਿਆਣ ਦੀ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ਏ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਧਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਕੱਥ। ਨਜ਼ਮ ਹੀਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਏ:

“ਹੀਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੇਖਣੇ ਆਂ ਹੀਰ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰਾਨ ਧਨ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਜਣੇ ਜਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਪਜਾਏ ਰਿਜ਼ਕ ਨੂੰ ਰਮਜ਼ ਬਣੀਂਦੀ ਏ ਆਪਣੀ ਮਿਲਾਪ ਸਕਦੀ ਦੀ। (ਚਾਕ ਦੀ ਚੂਰੀਓਂ ਜੋਗੀ ਦੇ ਚੀਠੇ ਤਾਈਂ ਇਕ ਮਹੀਨ ਕੇਰਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦਾ) ਪਰ ਇਹ ਏਸੇ ਪਾਰੋਂ ਹੈ ਜੋ ਹੀਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਈ ਉਪਜ ਨੂੰ ਧਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਵਰਜਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ। ਧਨ ਬਣੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਰਨਹਾਰ ਦਾ ਤੱਤ ਸੰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ, ਲੋੜ ਨੂੰ ਲੋਭ ਦੀ ਢਾਲ ਵਿਚੋਂ ਗਾਲ ਨਿਤਾਰਨ ਦੀ, ਲੋੜ ਦੀ ਕੰਡ ਤੋਂ ਲੋਭ ਦਾ ਛੁੱਟਾ ਹਟਾਵਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਉਸਰੀ ਦੇ ਵਾਰ ਦੀ ਓਸ ਪੜਤ ਸਿਰ ਜਿਹੜੀ ਮਿਹਨਤੀਆਂ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਕਸਾਕੋਂ ਅੱਧ ਨਹੀਂ ਚੁਰਾਂਦੀ, ਮਿਹਨਤ ਮਾਲਕੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੀ ਏ ਇਹ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਪੜ੍ਹਾਵਨੋਂ ਨਹੀਂ ਟਲਦੀ।” (ਆਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਾਹੀਆਂ। ਸ 184) ਚਲਦਾ

-ਡਾ. ਆਸਮਾ ਕਾਦਰੀ

1984: ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਆਏ

2018 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਬਰਲਿਨ (ਜਰਮਨੀ) ਘੁੰਮਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਜ੍ਹਾ ਸਰਬਨਾਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਫਰੈਕਫਰਟ ਤੋਂ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਯੂਰਪ 'ਚ ਆਪਣੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਤਾ ਲਈ ਰੁਕੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਮਾਰਟਿਨ ਨਿਮੋਲਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਰਹਿਣ ਲਈ ਟਿਕਾਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਪਰ

ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਈ ਕਿ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +1-778-862-2454

ਉੱਥੇ ਸਾਰੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਰਮਨ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਓਪਰੀ ਸੀ। ਵੈਬਸਾਈਟ ਉੱਪਰ ਜੋ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਉੱਪਰ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਿਮੋਲਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਸਾਸ਼ਤਰੀ ਅਤੇ ਪਾਦਰੀ ਨਿਮੋਲਰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਕਾਵਿਕ ਟੁਕ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ; “ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਆਏ, ਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ - ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟਾਂ ਲਈ ਆਏ, ਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ - ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਆਏ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ - ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਯਹੂਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਏ - ਤੇ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚਿਆ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੋਲਦਾ।”

ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਆਲੋਚਕ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਤਸੀਹਾ ਕੈਪਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਨੇ ਪਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਰਲਿਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜ਼ਕਸਿਨਹੌਜੇਨ ਦਾ ਤਸੀਹਾ ਕੈਪ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਗਏ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਮੋਲਰ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਉਦੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਚਰਚਾ ਉੱਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਾਜ਼ੀਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਮੋਲਰ ਨੇ ਕਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਇਆਪਲਟੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।

ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਨਿਮੋਲਰ 1984 ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਾਲ ਸੀ।

ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਭਾਵੇਂ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ (ਸਿੱਖਾਂ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰ ਕੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਡਰੇਟ ਸਿੱਖ

ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ‘ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ’ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਸਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਾਲੀ ਹੀ ਵਿਚ ਛਪੇ ਦੋ-ਭਾਸ਼ੀ ਕਿਤਾਬ ‘1984: ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਆਏ’ ਬਾਰੇ ਛਾਪਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਸਮੁੱਚਾ ਲੇਖ ਆਪਣੇ ਸੁਖੜ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਰ ਖਾੜਕੂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕੀਤੀ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਤਲ ਦਸਤਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ। ਠੀਕ 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖੀ ਭਰ ਬਾਗੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਮੰਦਭਾਗੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੇਕਸੂਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ, ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਬਦਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਵਾਂਗ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ। ਇਸ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦਾ ਅੰਜਾਮ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਤੱਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ 'ਚ ਹੋਇਆ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਸਨ।

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਕੱਲੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਭੀੜਾਂ ਵੱਲੋਂ 3000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਸੀ, ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੱਡੇ ਫਤਵੇ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਖਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ।

ਉਂਝ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਜਿਹੇ ਘੋਰ ਜਬਰ-ਜੁਲਮ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਗਊ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ-ਭਾਸ਼ੀ ਕਿਤਾਬ ‘1984: ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਆਏ’ ਦਾ ਮੁਖੜਾ।

ਇਕ ਦੁਖੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਖੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਹ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕਪਾਸਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਵਹਿਣ 'ਚ ਵਹਿ ਗਏ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਰੂਪ 'ਚ ਬਖ਼ੂਬੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੇਆਮ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਦੋਂਕਿ ਹੋਰ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਕਾਂਗਰਸ ਜਿੱਤੀ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ

ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ।

ਹੁਣ ਫਰਵਰੀ 2002 ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਤੱਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਨਾਉਣਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇਖਣ 'ਚ ਆਇਆ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਨਾਲ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਤਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ।

ਮੋਦੀ ਜੋ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਤਹਿਤ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੇ 2002 ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਸਲਾਮੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਉੱਪਰ ਲਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੋਦੀ ਉੱਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਜਿੰਦਾ ਬਚੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਵੀ 1984 ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਲਾਹਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 2014 ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਇਕ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਜਪਾ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਛੱਟ ਪਾਊ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਜੁਟੀ ਰਹੀ। 2008 ਵਿਚ ਇਕ ਇਸਾਈ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜ ਉੜੀਸਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਮਾਰਵਾਦੀ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਸਨ ਕਿ ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਹੈ। ਸੋ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਉੱਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ

ਬਦਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਹਿੱਸੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਦਲਿਤ (ਅਖੌਤੀ ਅਛੂਤ) ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ (ਮੂਲਵਾਸੀ ਲੋਕ) ਅਕਸਰ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰਲੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਜੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਇਸਾਈ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਈ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ 2014 'ਚ ਅਤੇ ਫਿਰ 2019 'ਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੂਜੀ ਚੋਣ 'ਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ 'ਚ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਹਮਲਿਆਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

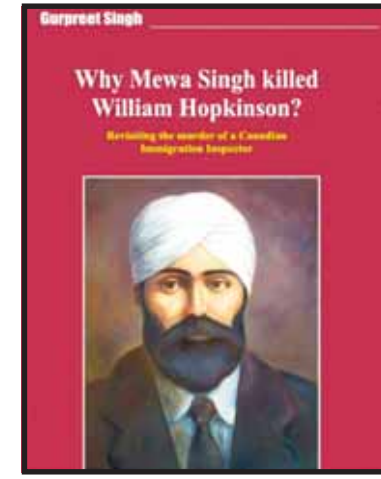
ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 1984 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਕਿੱਧਰ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਨਾਜ਼ੀ ਯੁੱਗ ਦੀ ਕਿਸੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪਰਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਾਜ਼ੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਰਵਉੱਚਤਾਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਗਠਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਸਰਬਨਾਮ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਸੋਸ਼ਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮਤੰਤਰੀ ਰਾਜ 'ਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਲੋਕ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਕਾਸ਼! ਅੱਜ ਨਿਮੋਲਰ ਜਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅੱਜ ਜੋ ਇੱਥੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਬੇਖੌਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਉੱਪਰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੇ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਲਏ ਸਨ। ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਾਂਚਾਗਤ ਵਿਤਕਰਾ ਸਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਿੰਦੂਕਰਨ ਕੀਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਤਾਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ, ਭਾਰੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਨਿਮੋਲਰ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਘਿਆੜਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਮਹੀਨੇਵਾਰ ਆਨਲਾਈਨ ਪਰਚੇ ‘ਰੈਡੀਕਲ ਦੇਸੀ’ ਦੇ ਇਕ ਅੰਕ ਦਾ ਮੁਖੜਾ, ਪ੍ਰੋ. ਜੀ.ਐੱਨ. ਸਾਈਬਾਬਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੀਤੇ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵੇ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਤੇ (ਐਨ ਸੱਜੇ) ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਲੋਪੋਕੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਟਾਈਟਲ।

ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੇਰੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ...

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਮੇਕ ਬੰਬ ਕਾਂਡ: ਨੀਲਮ ਆਜ਼ਾਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਜੀਂਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਘਾਸੇ ਖੁਰਦ ਦੇ ਬਾਲਮੀਕੀ ਚੌਪਾਲ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਟਿਊਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਕੁਰਸੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਯੂਜ਼ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਕ ਕੰਧ ਉੱਪਰ ਬੈਨਰ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪੁਸਤਕਾਲਿਆ'।

ਬੈਨਰ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੌਣੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: 'ਯੁਵਾ ਸੇਚ, ਯੁਵਾ ਜੋਸ਼' ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੰਬੇਡਕਰ, ਸਾਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਫੂਲੇ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਸ਼ਿਵ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਨ। ਮੇਜ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਸਾਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਫੂਲੇ ਦੀ ਜੀਵਨੀ, ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਬਾਂਗਰ ਉਤਸਵ 2023, ਉਚਾਨਾ ਏਕ ਨਜ਼ਰ', 'ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਕੇ ਕੁਛ ਵਿਸ਼ੇ' ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਿੱਲਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੀਲਮ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜੋ 13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਚ ਧੁੰਦੇ ਵਾਲੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਉੱਪਰ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸੰਸਦ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਸਮੇਕ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਨੀਲਮ ਆਜ਼ਾਦ ਸੰਸਦ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਬਾਹਰ 'ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ', 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ' ਅਤੇ 'ਜੈ ਭੀਮ, ਜੈ ਭਾਰਤ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਨੀਲਮ ਆਜ਼ਾਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਣਨ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਘਾਸੇ ਖੁਰਦ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਤਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ 25 ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਨੀਲਮ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਜਾਓ। ਫਿਰ ਅੱਧੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ।"

ਪਿੰਡ ਦੇ 70 ਸਾਲਾ ਫੂਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੀ ਨੀਲਮ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਗ਼ਲਤ ਤਾਂ ਮੈਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

ਨੀਲਮ ਅਤਿ ਪਿਛੜੀ ਘੁਮਿਆਰ ਜਾਤੀ 'ਚੋਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੋਰ ਸਿੰਘ ਹਲਵਾਈ ਹਨ ਜੋ ਵਿਆਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਮਨਿਆਈਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਨੀਲਮ ਦੇ ਭਾਈ ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਦੁੱਧ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨੀਲਮ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਬੇਖ਼ਬਰ ਸੀ। ਉਹ 11 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਘਰੋਂ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿਸਾਰ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਦੇਖ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਲਮ ਨੇ ਘਾਸੇ ਖੁਰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਗਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਉਠਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿਵਾਇਆ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੇਟ ਬਣਵਾਇਆ। ਨੀਲਮ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਰਗਰਮ ਰਹੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਬਣੇ ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੀਲਮ ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਬੀ.ਆਰ.

ਨੀਲਮ ਆਜ਼ਾਦ 13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਧੁੰਦੇ ਵਾਲੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਉੱਪਰ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸੰਸਦ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਸਮੇਕ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਨੀਲਮ ਆਜ਼ਾਦ ਸੰਸਦ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਬਾਹਰ 'ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ', 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜੈ' ਅਤੇ 'ਜੈ ਭੀਮ, ਜੈ ਭਾਰਤ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅੰਬੇਡਕਰ, ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੀਲਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਘਰ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨੀਲਮ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਡਾਇਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਵਿਆਹੇ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਮਾਂ, ਇਹ ਲੋਕ ਬੇਗਾਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਮੈਂ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹਾਂ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।"

ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੁਤਾਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਗੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਿਉਂ ਲੱਗਣ?"

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲੈ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਨੀਲਮ ਦੀ 57 ਸਾਲਾ ਮਾਂ ਸਰਸਵਤੀ ਦੇਵੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਪੁੱਤ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਇਸ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰ ਲੈਣਾ ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨਾ ਦੱਸ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੇ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਗ਼ਲਤ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ। ਨੀਲਮ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣਾ ਵੀ ਗੁਨਾਹ ਹੈ?" ਮਾਂ ਸਰਸਵਤੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਬੀ.ਏ. ਤੱਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੀਲਮ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਗੈਂਡਾ ਖੇੜਾ ਦੇ ਗੁਰੂਕੁਲ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੀ.ਐੱਡ., ਐੱਮ.ਐੱਡ., ਸੀ.ਟੀ.ਬੀ.ਟੀ., ਐੱਮ.ਫਿਲ ਅਤੇ ਨੈੱਟ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਐਨਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਕਮਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀ? ਉਸ ਨੇ ਉੱਥੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਤਾਂ ਉਠਾਇਆ ਸੀ।"

ਨੀਲਮ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਬੈਠੀ ਪਰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2015 'ਚ ਨੀਲਮ ਘਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਪੌੜੀ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਉਹ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਈ ਰਹੀ ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਜਦੋਂ ਨੀਲਮ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨੀਲਮ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, ਪੁੱਤ ਕਿਉਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਓਲੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਤੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਘਰ ਵਸਾ ਲੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਮਾਂ

ਨੀਲਮ ਦੇ ਭਾਈ ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੀਲਮ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਉਤਸੁਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਗ਼ਰੀਬਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਪਿਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਲੈ ਕੇ ਨੀਲਮ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨੀਲਮ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਸੀ।

ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਧੁੰਦੇ ਵਾਲੇ ਪਟਾਕੇ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਪਾਸ ਉੱਪਰ ਅੰਦਰ ਗਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ

ਕਾਪੜੇ ਕਲਾਂ ਪਿੰਡ 'ਚ ਜਦੋਂ ਬੰਬੂਆ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਸੜਕ ਉੱਪਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਨੀਲਮ ਨੇ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ। ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਉਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਪਰ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਧਮਤਾਨ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਇਕ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਇਆ, ਨੀਲਮ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਨੀਲਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਘਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਉਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਲਗਾਈਆਂ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਸਾਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਫੂਲੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਉੱਪਰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੀਲਮ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਈ। ਹੁਣ ਇਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਲਮੀਕੀ ਚੌਪਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਨੀਲਮ ਇਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ 15 ਅਗਸਤ, 26 ਜਨਵਰੀ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਸਾਵਿਤਰੀ ਬਾਈ ਫੂਲੇ ਦੇ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਦਲਿਤ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਪਿਛੜੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਨੀਲਮ ਦੇ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਾਥੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਰੱਖੇ ਬੈਂਚ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਚੰਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਖਰੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਗੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ 18 ਸਾਲਾ ਸਮੀਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਨੀਲਮ ਭੂਆ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰੁਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸੀ।"

ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਨੇ ਮਗਨਰੇਗਾ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਨੀਲਮ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ, "ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਮਗਨਰੇਗਾ ਮੇਟ ਸੀ, ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਗਨਰੇਗਾ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਗਤਬਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ

ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਹਾੜੀ ਕੱਟ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਲੋਕ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਗਜ਼ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਪੈਸੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਨੀਲਮ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ।"

ਨੀਲਮ ਦੀ ਇਸ ਸਰਗਰਮੀ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਂਦੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਪਰ ਨੀਲਮ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੀ। ਉਸ ਮੇਟ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੀ.ਐੱਮ. ਵਿੱਡੋ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੇਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੀਲਮ ਨੇ ਘਾਸੇ ਖੁਰਦ ਅਤੇ ਘਾਸੇ ਕਲਾਂ ਦੇ ਦਲਿਤ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਗਨਰੇਗਾ ਵਿਚ ਮੇਟ ਬਣਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮਗਨਰੇਗਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਔਰਤ ਵੀ ਮੇਟ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਗਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨੀਲਮ ਨੇ ਹੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ।" ਨੀਲਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਘਾਸੇ ਕਲਾਂ, ਦਾਬਤੀ ਕਲਾਂ, ਸਫਾ ਖੇੜੀ, ਤਾਰਖਾ, ਕਰਸਿੰਦੂ, ਖਗਰਪੁਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਵੀ ਮਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ।"

ਘਾਸੇ ਖੁਰਦ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਨਰੇਗਾ ਔਰਤ ਮੇਟ ਮੋਨੀਆ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਮੇਟ ਬਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਿਆ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਆਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਮਗਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਸਾਡੀ ਦਿਹਾੜੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਆ ਗਈ ਹੈ।" ਮੋਨੀਆ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਇਸੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਘੁੰਡ ਕੱਢੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਭ ਸਾਡੀ ਭੈਣ ਨੀਲਮ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਿਆ।" ਮੋਨੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਨੀਲਮ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਸਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਗਨਰੇਗਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਤਰੇ ਦੇਵੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੇਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਡੇ ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।"

ਕਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਨੀਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਮੈਂ ਗ਼ਰੀਬ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਹਾਂ। ਮਗਨਰੇਗਾ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਨੀਲਮ ਬਹਾਦਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੁੜੀ ਹੈ। ਨੀਲਮ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਾਨੂੰ ਮਗਨਰੇਗਾ ਦਾ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।" ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੀਲਮ ਨੇ ਉਸ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ 'ਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਗ਼ਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਚੁੱਢਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਘਾਸੇ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਹੇਠਾਂ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਪਿਛੜੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਬੰਦੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਨੀਲਮ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋ ਗਿਆ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਤੌਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਹੁਣ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕੰਸ਼ ਹੁਣ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਵਾਟ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੱਕਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵਾਟ ਤਾਂ ਅੱਖ ਝਪਕਦਿਆਂ ਹੀ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਆਣ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਆਦਿ ਬੈਠੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਥਾਂ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕ ਬੜਾ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆਉਂਦੇ/

ਗੁਰਦੀਪ ਢੱਡੀ
ਫੋਨ: +91-95010-20731

ਲਿਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੇ ਕਿਤੇ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਬੜੇ ਕੁਝ' ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਦਿੱਖ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੋਟਲੀਆਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੋਟਲੀ ਜਿਥੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਰਲਗੱਡ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਵਾਦ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਘਟਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਹੀਏ ਉਸ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਗੁਆਚਿਆਂ ਵਰਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉੱਝ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਚਕੀਲਾਪਣ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੇ ਹੋਰ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣਾ ਇੰਨਾ ਸਹਿਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਅਚੇਤ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਨ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਡੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਸੀਹ ਪਸਾਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਇਸ

ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਮੁੱਚਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਲਰਾਂ ਪਾਉਂਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਤੀਆਂ ਦੀ ਤੌਰ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਹੁਣ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਤੱਕਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕੇਵਲ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹੁਣ 'ਚੰਦਾ ਮਾਮਾ ਦੂਰ' ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਟੁੱਟ ਕੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫੈਲਾਓ ਵਿਚ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਸੰਦਾਂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕਹੀਏ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਇਸ ਪਸਾਰੇ ਨੇ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅੱਧਾ ਅੰਗ

ਆਮ ਹੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ/ਸੱਸ ਅੱਜ ਬਾਬੂਬੀ ਜਾਣਦੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ, ਪੁੱਤ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਧੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਅੱਜ ਬਿਗਾਨਾ ਧਨ ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਪਰਵਾਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਈਟੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਬੰਗਲੌਰ, ਗੁਣਗਾਉਂ, ਮੁੰਬਈ, ਦਿੱਲੀ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ

ਜਿਹੜਾ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸਿਰਜਕ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਵਸਰ ਤੋਂ ਅੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਆਇਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵਲਗਣਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ, ਦੋਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਫੈਲਾਓ ਨੇ ਇਸ ਦੂਸਰੇ ਅੰਗ ਦੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅੱਤਰ ਕੁੜੀ-ਚਿਤੀ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ/ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰਾ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਾਘਾਂ ਪੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ-ਫਕੀਰਾਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਅੱਤਰ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮਾਜ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਅੱਤਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਪਸਾਰੇ ਸਦਕਾ ਦੋਇਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਵਧਾ ਲਏ ਹਨ। ਉੱਠ ਬਹੁ ਤੂੰ ਬੱਕੀ, ਤੂੰ ਵੇਲਣੇ ਮੈਂ ਚੱਕੀ ਵਾਲੀ ਅਖਉਤ ਨੂੰ ਅੱਜ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਹ ਅੰਬਰੀ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਦੀ

ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਲੈਣਾ ਅੱਜ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। 'ਲੱਜ' ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਲੱਜ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਗਾਹ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਹੁਣ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਤੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾ ਦੇ ਬਾਬਲਾ ਭਾਵੇਂ ਦੇਈ ਨਾ ਦਾਜ ਵਿਚ ਗਹਿਣੇ' ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਜਿਆ ਗੀਤ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਿਰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜੋਕਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਕਮਾਉ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ਕਰਮਭੂਮੀ ਵਿਚ ਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ 'ਝਿਜਕਦਾ ਨਹੀਂ' ਉਹ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਧੰਦਾ ਵਿਸਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਮਉਮਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਲਾਮਾਂ' ਨੂੰ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ

ਪਹਿਲੀ ਪੰਜ ਦ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮਾਪੇ 'ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਅਤੇ ਕਰਮ ਭੂਮੀ' ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਿੰਨ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਵਿਚ ਭਟਕਿਆਂ ਵਰਗੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਇਧਰ ਕਦੇ ਉਧਰ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ 'ਆਪਣੇ ਘਰ' ਜਾਂ ਫਿਰ 'ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਧੀ ਦੇ ਘਰ' ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ 'ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ' ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੜੀ ਵਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ 'ਮਸ਼ੀਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਦੀ ਉਹ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੁਲ-ਖੁਲ ਕੇ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਕੇਵਲ ਪੈਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਰਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਰ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਪੈਕੇਜ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਬੜਾ ਹੁੱਬ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਉਹ ਉਸੇ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਤੰਗ ਆਏ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।
ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ, ਪਿੱਪਲ ਸਿੰਘ, ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ, ਬੋਹੜ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉੱਝ ਵੀ, ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਚਾਹਤ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਅੰਬਰੀ ਉਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿਤਵਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਮੁੱਚਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਲਰਾਂ ਪਾਉਂਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਤੀਆਂ ਦੀ ਤੌਰ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਹੁਣ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਤੱਕਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕੇਵਲ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹੁਣ 'ਚੰਦਾ ਮਾਮਾ ਦੂਰ' ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਟੁੱਟ ਕੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਚੰਦ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ, ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਨਹੀਂ ਟੇਕਣਾ' ਦੇ ਲੋਕ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪਸਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਸਦਕਾ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਾਬਸਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਧਰਤੀ (ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ) ਹੁਣ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਲ ਮਾਰਕੀਟ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੇ 'ਹੱਟੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ' 'ਤੇ ਮਿਲਣੇ ਰਹਿ ਗਏ' ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੌਬਾਈਲ ਫੋਨ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਘਰਾਂ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਹੁਣ ਸਮਾਪਤੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਤਿਆਗਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਬਦਲਾਓ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਨਵ-ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦਰਖਤ ਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾ ਛੱਡਣ ਵਾਂਗ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਨਵੀਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਨੇ ਸਮੁੱਚਤਾ ਵਿਚ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਨਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਨਾਲੋਂ ਭਲਕ ਕਾਹਲਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਧੋਹੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ...

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੌਣ ਉਠਾਏਗਾ। ਕਾਪੜੇ ਕਲਾ ਪਿੰਡ 'ਚ ਜਦੋਂ ਬੰਧੂਆ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਸੜਕ ਉੱਪਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਨੀਲਮ ਨੇ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ। ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਉਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰ ਉਪਰ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਧਮਤਾਨ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਇਕ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਇਆ, ਨੀਲਮ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਵਰਿੰਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੀਲਮ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਆਧਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਨੀਲਮ ਕੋਲ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਨੀਲਮ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਗਈ। ਉਹ ਪਹਿਲਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਦਿੱਲੀ ਵੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਨੀਲਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜਾਟ ਵੀ ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਕਈ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੀਲਮ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਅੱਗੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਏਕਤਾ)-ਉਗਰਾਹਾਂ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ, ਨੇ ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ

ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਿਛਲੇ 18 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਨੀਲਮ ਦੇ ਪਿੰਡ ਘਾਸੇ ਖੁਰਦ ਵਿਚ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਨੇ ਵੀ ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਉੱਪਰ ਲਗਾਇਆ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 27 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗੰਭੀਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ। 29 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਨਰਵਾਣਾ ਵਿਚ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਹੋ ਕੇ ਨੀਲਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਨੀਲਮ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਏਕਤਾ)-ਉਗਰਾਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਮਹਾਵੀਰ ਘਾਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਨੀਲਮ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਕਦਮ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਮੇਂ ਇਹ ਕਦਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ।"

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਣਜੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ

ਕਿ 8 ਅਪਰੈਲ 1983 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਬੀਬੀ ਅਮਰ ਕੌਰ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਸ਼ਕ ਗੈਲਰੀ ਤੋਂ ਪਰਚੇ ਸੁੱਟੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਨੀਲਮ ਦਾ ਕਿਸੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਨੀਲਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਭਾਈ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਪੋਲੀਗ੍ਰਾਫ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੀ ਨੀਲਮ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਮੇਰੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਧਰਨੇ ਵਿਚ ਨੀਲਮ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਧਰਨੇ ਵਿਚ ਨੀਲਮ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਡੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੈ,

ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀ: ਨਾ ਕਿਸਾਨ ਦੀ, ਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ, ਨਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ, ਲੋਕ ਦਲ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ।"

ਜਦੋਂ ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੇ, "ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨੀਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੀ 80 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੋੜੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀ ਵਾਲੇ ਨੀਲਮ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਨੀਲਮ ਉੱਪਰ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਨੀਲਮ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਨੀਲਮ ਵੀ ਪਿੰਡੇ ਹਟਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਰੁਟੀਨ ਮੰਨ ਲਿਆ।" ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਨੀਲਮ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਰਸਵਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਨੀਲਮ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਾਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਹੇ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਾਮਨਿਵਾਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ।"

ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅੱਗ

ਕਹਾਣੀ

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ। ਨਵੀਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲੋਨ ਅਪਰੂਵ ਹੋ ਗਿਆ। ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਵੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾ ਮਿਲ ਗਈ।

ਮੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੋਦ 'ਚ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਰੁੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਘਿਰਿਆ ਚਾਰ ਬੈਡ ਰੂਮ ਦਾ ਘਰ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੁਣ ਕੰਪਨੀ। ਹਰ ਪਲ ਉਸ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ...

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹਮਸਫ਼ਰ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆਂ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਮੀਟਿੰਗ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆਂ। ਪ੍ਰੀਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਏ। ਉਸਨੂੰ ਹਲਕੇ ਬਦਾਮੀ ਟਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਸਕਾਰਫ ਪੂਰਾ ਜਚ ਰਿਹੈ।

ਕਮਰੇ 'ਚ ਵੜਦੇ ਹੀ ਉਸਦੀ ਇਕੋ ਮੁਸਕਾਨ ਨਾਲ, ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਕਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖਿੜ

ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ

ਗਈ...। “ਜਲਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆ ਜਾਓ। ਤੁਆਡੇ ਕੱਪੜੇ ਪੁੱਸ ਹੋ ਕੇ ਆ ਗਏ।” “ਜੋ ਹੁਕਮ!” ਮੈਂ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਸਿੰਧਾ ਸ਼ਾਵਰ ਲੈਣ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹਾਂ...। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜੀ ਟਹਿਲਦੇ ਹੋਏ ਬੀਅਰ ਬਾਰ ਵੱਲ ਆ ਗਏ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਿਸਕੀ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਵਾਈਨ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਆ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਵਿਸਕੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਫੜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਪਿਆਰ ਭਰ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਫੋਹਿਐ...।

“ਕੀ ਗੱਲ ਬੜੇ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਲੱਗ ਰਏ ਓ...?” “ਇਸ ਤਰਫ਼ ਚਿਤਰੇਗੀ ਤੂੰ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਪੀਘ ਉਸ ਤਰਫ਼ ਰੰਗਾਂ 'ਚ ਖੁਰ ਜਾਵਾਂਗਾ ਮੈਂ।” “ਵਾਹ! ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਲੱਗਦਾ।” “ਹਾਂ! ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਾਥ ਦਾ ਅਸਰ।” ਆਖਦੇ ਹੀ ਮੈਂ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਪੈਨ ਕੱਢ ਕੇ ਨੈਪਕਿਨ 'ਤੇ ਸ਼ਿਅਰ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। “ਤਾਂ ਫਿਰ ਚਲੋ! ਇਸ ਸ਼ਿਅਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਡਾਂਸ ਕਰੀਏ।” “ਚਲੋ ਜੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਮੂਡ ਬਣਾਈ ਬੈਠਾਂ।”

ਡਾਂਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਨਰ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਹੋਟਲ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ ਹਾਂ...। ਹੋਟਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਈ ਫੇਸ ਬੁੱਕ ‘ਮੈਸੇਜਰ’ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਿਐ। ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦਾ ਗੀਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ, “ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਵੇ...।”

ਮੈਨੂੰ ਬੀਬੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਸਾਗ, ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਭਾਧਾ ਜੀ ਦੀ ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਮਨ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਐ...? ਮੈਂ ਨਾਈਟ ਸੂਟ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ‘ਤੇ ਪਏ ਸਿਰਾਹਣੇ ਉਪਰ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਮੀਟ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸੁਪਨਾ ਆ ਰਿਹਾ-

‘ਪ੍ਰੀਤ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਈ ਆ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਰੁਮਾਂਚਿਤ ਹੋਇਆ ਗੀਤ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ‘ਅੱਧ ਸੁੱਤੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਚੁੜੇ ਵਾਲੀ ਨੱਪੀ ਜਾਵੇ’ ਵਾਲੀ ਫੀਲਿੰਗ ਲੈਣੀ ਚਾਹ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਖਿੱਚੀਐ। ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਮਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋਰ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਕੰਘੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੰਨਤ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਮਾਣ ਰਿਹਾਂ...। “ਹਾ-ਹਾ-ਹਾ! ਬਾਹਰ ਬੀਬੀ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਏ। ਜਲਦੀ ਛੱਡੋ ਮੈਨੂੰ...।” ਪ੍ਰੀਤ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਛੁਡਾ ਕੇ ਪੰਜੇਬਾਂ ਛਣਕਾਉਂਦੀ ਵਿਹੜੇ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਈ ਏ। ਬੀਬੀ ਰਸੋਈ ‘ਚ ਰੰਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਸਾਗ ਘੱਟ ਰਹੀ ਆ। ਦਾਰ ਜੀ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ‘ਚ ਚਿੱਟਾ ਕੁਤਬਾ-ਪਜਾਮਾ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਨਕ ਵਾਲੀ

ਡੱਬੀ ਮੇਜ਼ ‘ਤੇ ਪਈ ਏ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਆ ਬੈਠਾਂ। “ਜਗਦੀਪ! ਸਾਗ ਬਣ ਗਿਆ।” ਬੀਬੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਏ। ਮੈਂ ਰਸੋਈ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਅਹੁਲਿਆ ਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ ਏ...।

ਹੈ! ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਹਕੀਕਤ? ਅਮਰੀਕਨ ਕੂੜੀ ਕਿੱਥੇ ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟ ਸਕਦੀ? ਮੈਂ ਡੌਰ-ਡੌਰ ਹੋਇਆ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਦੇਖਦਾ। ਮੇਰਾ ਫੋਨ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵੱਜ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਅੱਧ-ਸੁੱਤੀ ਅਵਸਥਾ ‘ਚ ਫੋਨ ਚੁੱਕਦਾ ਹਾਂ-

“ਹੈਲੋ!” “ਹੈਲੋ! ਜਗਦੀਪ! ਮੈਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਬੋਲਦਾ।” “ਹੈਲੋ! ਭਾਅ ਜੀ! ਕੀ ਹਾਲ ਨੇ?”

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆਂ ਜਗਦੀਪ! ਦਾਰ ਜੀ ਜ਼ਰਾ ਵਿੱਲੋ ਹੋ ਗਏ। ਮੈਂ ਏਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਦਿੱਨਾ। ਆਹ ਲੈ ਆਪ ਗੱਲ ਕਰ ਲਾ...।”

“ਹੈਲੋ! ਦਾਰ ਜੀ! ਇਕ ਦਮ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ?”

“ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਣੀ ਜੁਆਨਾ! ਸਾਹ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਵਧ ਗਈ।”

“ਦਾਰ ਜੀ! ਹੌਸਲਾ ਰੱਖੋ। ਘਬਰਾਉਣਾ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਭਾਅ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਨਾ ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਕਰਨੀ।”

“ਉਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆ ਪੁੱਤਰਾ ਪਰ ਤੁਆਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ।”

“ਦਾਰ ਜੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਦੋ ਕੁ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਆਉਂਗਾ।”

“ਤੂੰ ਵੀ ਹੱਦ ਕਰਦਾ ਬਰਖਰਦਾਰ?... ਕੱਲਾ ਨਾ ਆਈਂ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਈਂ। ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਓਦਰਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨੂੰ। ਹਾਏ ਓਏ ਰੱਬਾ!” ਦਾਰ ਜੀ ਤੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਕਰਾਰ ਰਹੇ ਨੇ।

“ਦਾਰ ਜੀ! ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਬਈ ਤੁਸੀਂ ਅਰਾਮ ਕਰੋ। ਚਿੱਤਾ ਨੂੰ ਕਰਨੀ। ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਈ ਆਮਾਂਗੇ।”

“ਹਾਂ ਜੀ! ਠੀਕ ਆ, ਤੁਸੀਂ ਮਿਲ ਈ ਆਓ। ਦਾਰ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਹਰ ਵਾਰੀ ਮਿਲ ਜਾਓ-ਮਿਲ ਜਾਓ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇਖ ਲਉਂਗੀ।”

“ਪ੍ਰੀਤ! ਕਾਸ਼ ਦਾਰ ਜੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਨਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਿਮਾਰ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਿੱਦਾਂ ਕਰਾਂ ਕਿ ਅਜੇ ਕੰਪਨੀ ਨਮੀ ਖੋਲ੍ਹੀ? ਤੁਆਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ‘ਕੱਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ।”

“ਜਗਦੀਪ!... ਪਰ ਇਸ ਵਕਤ ਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਤੁਆਡੀ ‘ਜਾਦਾ ਲੋੜ ਆ। ਸਾਡੀ ਚਿੱਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ‘ਤੇ ਟਿਕਟ ਚੈੱਕ ਕਰੁੰਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸੌਂ ਜਾਓ। ਸਵੇਰੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਆ।”

... ਪਰ ਮੇਰੀ ਨੀਂਦ ਤਾਂ ਖੰਡ ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ ਆ...। ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਬਦਲਣ ਲਈ ‘ਮੋਮ ਦੇ ਲੋਕ’ ਗਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਕੇ ਫੋਲਡੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਨੇ। ਸਵੇਰ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਅਲਾਚਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਅ ਦਿੱਤੀ ਏ। ਮੈਂ ਨਾਸਤਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹਾਂ...।

ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਬੇਚੈਨੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਸਿਰ ਦਰਦ ਨਾਲ ਜਕੜ ਹੋ ਰਿਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਕੋਫੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਖਤਮ ਕੀਤੀ। ਪੈਰ ਘੜੀਸਦਾ ਵਾਪਸ ਹੋਟਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆਂ। ਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਕਿਹੈ, “ਜਗਦੀਪ ਟਿਕਟ ਮਿਲ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਤੁਆਨੂੰ ਦਾਰ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਿੱਤਾ ਪਰ ਏਦਾਂ ਵੇਰੀ ਵਾਇਆਂ ਨੂੰ ਸਰਨਾ...।”

“ਪ੍ਰੀਤ! ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨੂੰ। ਜੇ ਤੂੰ ਕੁਝ ਖਾਣਾਂ ਤਾਂ ਬੋੜਾ ਰੁਕ ਲੈਨੇ ਆਂ, ਨਈਂ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਚੱਲੀਏ।”

“ਭੱਖ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀ। ਚੱਲੋ ਵਾਪਸ ਈ ਚੱਲਦੇ ਆਂ। ਰਸਤੇ ‘ਚ ਕਿਤੇ ਰੁਕ ਲਮਾਂਗੇ। ਤੁਆਡੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵੀ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਹੋਈ।”

ਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੈਗ ‘ਚ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਚਾਟ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਇਸ ਬਿਗਾਨੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਨਬੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾਂ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਪਰਦੇਸ ਮੈਨੂੰ ਬਿਗਾਨੇ ਬਿਰਖ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਚੀਸਾਂ ਦਾ ਜਵਾਰਭਾਟਾ ਉੱਠ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਟੇਬਲ ਤੋਂ ਡਾਇਰੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ

ਆਪਣੀ ਮਨੋ ਅਵਸਥਾ ਪੇਪਰ ‘ਤੇ ਉਕਰਦਾ ਹਾਂ- ਬਿਗਾਨੇ ਬਿਰਖ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਕਮਲਿਆ ਬਹਿ ਕੇ

ਕਦੇ ਤੂੰ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਏ ਕੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਤੇਰੀ? ਮੇਰੀ ਜੇਬ ‘ਚ ਪਿਆ ਫੋਨ ਵੱਜ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਪੈਨ ਟੇਬਲ ‘ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਫੋਨ ਚੁੱਕਿਐ, “ਹੈਲੋ! ਜਗਦੀਪ!”

“ਹੈਲੋ! ਭਾਅ ਜੀ, ਸਭ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੈ ਨਾ?” “ਜਗਦੀਪ! ਦਾ-ਅ-ਰ ਜੀ...।”

“ਭਾਅ ਜੀ? ਦਾ-ਅ-ਰ ਜੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ?”

“ਦਾਰ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਗਦੀਪ।”

“ਨਈਂ! ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਓ? ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈੱਕ ਵੀ ਕੀਤਾ?” ਪ੍ਰੀਤ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਕੇ ਸਪੀਕਰ ਆਨ ਕਰਦੇ ਬੋਲੀ ਹੈ, “ਭਾਅ ਜੀ ਓਹ ਮਾਈ ਗਾਡ! ਯਕੀਨ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ। ਕਲੂ ਬੋੜੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਤਾਂ ਹੈਗੀ ਸੀ ਪਰ ਚੰਗੀਆਂ ਭਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੀ।”

“ਪ੍ਰੀਤ! ਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਦ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਫਟਾਫਟ ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਅਜੇ ਬਲੱਡ ਟੈਸਟ ਈ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸੀ ਕਿ ਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਆ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਸਵਾਸਾਂ ਦੀ ਪੁੱਜੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।” ਭਾਅ ਜੀ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਏ ਆ।

“ਹਾਏ ਰੱਬਾ! ਭਾਅ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਲੂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਟਿਕਟ ਵੀ ਲੈ ਲਈ। ਅੱਜ ਰਾਤ ਦੇ ਵਜੇ ਦੀ ਫਲਾਈਟ ਆ।”

“ਪ੍ਰੀਤ! ਦਾਰ ਜੀ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ? ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ ‘ਵਾਜ ਮਾਰ ਕੇ...।”

“ਦਾਰ ਜੀ! ਏਡੀ ਕਰਤੀ ਸਜਾ? ਨਈਂ! ਨਈਂ! ਨਈਂ!” ਮੈਂ ਬੇਵਸੀ ਦੇ ਹਟਕੋਰੇ ਭਰ ਰਿਹਾਂ।

“ਪ੍ਰੀਤ ਇਹਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਫੋਨ ਕਰਾਂਗਾ।”

“ਭਾਅ ਜੀ! ਚੰਗਾ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਆਂਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ, ਬੀਬੀ ਦਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ...।”

ਮੈਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗਮਾਂ ਦੀ ਦਾਦਰ ਤਾਣ ਕੇ ਬੈਠ ‘ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਰਾਤ ਮੁੱਕਣ ‘ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰਾ ਬਦਨ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਦੇ ਸੇਕ ਨਾਲ ਝੁਲਸ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜ ਰਿਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨੂੰ ਗਿਆ? ਦਾਰ ਜੀ ਮੇਰੇ ਤਰਲੇ ਕੱਢਦੇ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਤੇ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਸੀ। ਘਰ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਜੋ ਧੋਈ ਸੀ। ਕੀ ਡਾਲਰਾਂ ਨਾ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ? ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੱਥੂਆਂ ਦੀਆਂ ਘਰਾਲਾਂ ਵਗ ਤੁਰੀਆਂ ਨੇ...।

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਚੁੱਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਰ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਤੀਆਂ ਨੇ ਜਕੜ ਲਏ ਨੇ...। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਠੀ-ਮੱਠੀ ਭੂਰ ਨਾਲ ਤਾਕੀ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਗਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤਾਕੀ ਦੇ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਗਿੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ‘ਚ ਵਿਲਕ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਝੁਰੜੀਆਂ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ- ਉਹ ਬਲਦੀ ਜੋਤ, ਆਥਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਇਬਾਦਤ,

“ਬੀਬੀ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ...?”

“ਨਾ ਤੂੰ ਖੁਸ਼ ਹੋ! ਤੇਰਾ ਪੁੱਤ ਜਹਾਜ਼ੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ। ਐਵੇਂ ਕਿਉਂ ਡੁਸਕਣ ਡਹਿ ਪਈ?” ਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਮਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਝਿੜਕ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਜਗਦੀਪ! ਚੱਲ ਪੁੱਤ ਤੂੰ ਜਾਹ ਅੰਦਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਹਾਜ਼ੇ...।”

“ਉਹ ਦੇਖੀਂ ਬੀਬੀ, ਕਿਤੇ ਮੇਰਾ ਜਹਾਜ਼ ਈ ਨਾ ਲੰਘਾ ਦੇਈ!” ਮਾਹੌਲ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਖਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ...।

ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਦੇ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਨਾਲ ਚੁੰਧਿਆ ਗਿਆ। ਬਰਕਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲਈ। ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਚਾਅ। ਕੰਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ। ਪ੍ਰੀਤ ਨਰਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ...।

ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਧਾ ਜੀ ਨੂੰ ਡਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲੋ-ਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਘਰ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਧੋ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਨਵੀਂ ਕੋਠੀ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਟੈਕੀ ਦੇ ਉਪਰ ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਕੋਠੀ ‘ਤੇ ਲੱਗਾ...।

ਦਾਰ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਨੇ ਭਤੀਜੇ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ‘ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਪਰ ਮੈਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜਾ ਰਿਹਾ। ਬੀਬੀ ਤੇ ਦਾਰ ਜੀ ਹਰ ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ। ਮੈਂ ਟਾਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਬੀਬੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਟੁੱਟਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੈਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮਾਰਿਆ...। ਦਾਦੀ ਮਰੀ ‘ਤੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਆਪ ਨਾ ਗਿਆ। ਭੂਆ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਜਾਣ ਲਈ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਇਰਾਦਾ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਕਿਤੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲ ਆਉਂਦਾ... ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਨ-ਮਨ ਬੇਚੈਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਪਗਡੰਡੀ ‘ਤੇ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਏ...।

ਮੇਰੀ ਬੀਬੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਚਚੇਰੀ ਭੈਣ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਨਿੰਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਕੁਮਲਾ ਕੇ ਬੋਲੀ ਸੀ, “ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਜਗਦੀਪ ਨੂੰ ਬਾਰੂ ਭੇਜਣਾ। ਮੇਰਾ ਲਾਲ ਤਾਂ ਕਦੇ ਤੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਨਕੇ ਨੂੰ ਰਿਹਾ। ਪਰਦੇਸਾਂ ‘ਚ ‘ਕੱਲਾ ਕਿਮੇ?’”

ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਿਆ। ਮੇਰੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਦਮ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਬੀਬੀ ਜੀ ਆਹ ਨਾਨਕੇ ਤਾਂ ਦੋ ਮੀਲ ਦੂਰ ਨੇ। ਪਤਾ ਈ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਫੇਰ ਆ ਜਾਂਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਤਾਂ ਰਹਿ ਈ ਲਉਂਗਾ। ਏਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਵੀ ਕੀ? ਆਹ ਪੰਜ-ਛੇ ਖੇਤਾਂ ‘ਚ ਖੇਤੀ ਕਰਕੇ ਮਸਾਂ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਈ ਚੱਲਦਾ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮਿੱਟੀ ‘ਨਾ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਗੰਦੇ-ਮੰਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਰਹਿਣਾ। ਨਾਲੋਂ ਏਥੇ ਕਿਹੜਾ ਨੌਕਰੀ ਧਰੀ ਪਈ? ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਨੋਟਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਤੇ ਤਕੜੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਚਾਈਏ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਹੁੰਦੀਆਂ ਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਟੀਆਂ ਬਿਝਾਈਆਂ।”

ਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ, “ਭਲੀਏ ਲੋਕ! ਕੁੜੀ ਵੀ ਚੰਗੀ। ਘਰ ਵੀ ਚੰਗਾ। ਘਰ ਦੀ ਜੂਨ ਸੁਧਰ ਜਾਊ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਦੋਨੋਂ ਭਰਾ ਐਮੇ ਚਾਰ ਸਿਆਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣ ਕੇ ਭਿੜਦੇ ਫਿਰਨਗੇ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਸੁਕਰ ਮਨਾ ਪਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਆ। ਉਹ ਵੀ ਏਸ ਕਰਕੇ ਪਈ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤ ਸੁਹਣਾ ਗੱਭਰੂ ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ। ਨਈਂ ਤਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਮਗਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ‘ਲੈਨ ਹੁੰਦੀ ਆ।”

“ਮਖਿਆ ਜੀ! ਮੇਰਾ ਮਨ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ। ਸੁਣਿਆ ਕੁੜੀ ਦਾ ਰੰਗ ਪੱਕਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਲਾਲ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਮੈਲਾ ਹੁੰਦਾ...।”

“ਉਹ ਭਾਗਵਾਨੋ! ਕਿਹੜੇ ਚੱਕਰਾਂ ‘ਚ ਪੈ ਗਈ। ਰੰਗ ਤਾਂ ਦੇ ਈ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਨਾਲੋਂ

ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਪਰਾਮਤਾ- ਚਿੰਤਾਜਨਕ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ 20 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। 97 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਬੀਜਾਂ, ਖਾਦਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਜਿਹੇ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਉਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤੀ ਦੇ ਬੁਰੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਨਵੇਂ ਵੰਗ-ਤਰੀਕੇ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਪਨਾਏਗੀ, ਪਰ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਬਜਟ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਰੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

2022-23 ਦੇ 1.33 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘਟਾ ਕੇ 2023-24 'ਚ 1.25 ਲੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਲ 2021-22 ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਬਜਟ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਜਟ ਦਾ 3.78 ਫੀਸਦੀ ਸੀ, ਜੋ 2022-23 ਵਿਚ 3.36 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 2023-24 ਦੇ ਬਜਟ 'ਚ 2.78 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ (ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ) ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਦੀ 1947 ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 60 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 15 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਅਸਥਿਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2005-06 ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਇਹ ਦਰ 5.8 ਫੀਸਦੀ ਸੀ, ਉਹ 2009-10 ਵਿਚ 0.4 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ 2014-15 ਵਿਚ 0.2 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਟਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਹਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਆਖਰ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਉਦੇ-ਉਦੇ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਖੇਤੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਘਟਿਆ। ਅੱਜ ਪਿੰਡ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ-ਤਿਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰੀ-ਪੇਂਡੂ ਅੰਤਰ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦੌਰ 'ਚ ਇੱਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਨਾਜ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਲੇਕਿਨ 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਬਾਅਦ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। 2015-16 ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖਾਧ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 78 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਘੱਟ ਹੈ।

1950-51 'ਚ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਉਪਜ 'ਚ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। 2014-15 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ 2017 ਕਿੱਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਸੀ, ਜਦਕਿ 2021 ਵਿਚ ਇਹ 2394 ਕਿੱਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੰਨ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਵਾਧਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ

ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ 1981 'ਚ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਉਪਜ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿਚ 1981 'ਚ 1.3 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਸੀ ਜੋ 2011 'ਚ ਵਧ ਕੇ 4.9 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 2000-01 ਵਿਚ ਉਪਜ 1.9 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਅਤੇ 2021-22 'ਚ 2.8 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਹਾਲੀ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਔਸਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਚੀਨ ਵਿਚ ਚਾਵਲ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ 4.3 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 6.7 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ 2050 ਤੱਕ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਉਤੇ ਦਸ ਅਰਬ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਬਾਦੀ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ 'ਚ ਅਨਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਅਨਾਜ, ਖਾਧ ਪਦਾਰਥ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੇਤੀ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੜਕੀ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਥਿਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨਾਲ ਤਾਪਮਾਨ ਤਾਂ ਵਧੇਗਾ ਹੀ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 'ਚ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਧਣਗੀਆਂ। ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸੁਸਤੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਮੌਸਮ ਅਨਿਯਮਤ ਹੈ। ਸਿੰਚਾਈ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਉਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਸਲ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਸਲ ਪਰਵਹਿਨ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਾਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫਸਲ ਕਟਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ

ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਵੱਲ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਸੰਕਟ 'ਚ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਔਕੜਾਂ ਹੋਰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਅਤੇ ਜੀਡੀਪੀ 'ਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ। ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਸਧਾਰਨ, ਗਰੀਬ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਖੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਭੁੱਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਰੇ, ਜਦਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖੇ ਮਰਨ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਬਣਨ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਭ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੌਰ 'ਚ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕਨੀਕੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਧੰਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਭੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਤ ਸਿਆਸਤ, ਵਪਾਰ ਹੱਤਪਣ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਲੋਕ-ਗਿਰੋਸ਼ੀ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੇਤੀ ਸਮੇਤ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀ, ਜ਼ਰਖੇਜ ਜ਼ਮੀਨ, ਜੰਗਲ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਜੀਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਪਰਾਮਤਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ।

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਜਟ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 30 'ਤੇ)

ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅੱਗ (ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ, ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਫੂੜੀ ਵਿਛੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਫਸੋਸ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਭਾਅ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਆ। ਮੇਰੇ ਸਬਰ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਾਅ ਜੀ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਭਿੱਜ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਭਾਅ ਜੀ ਦੇ ਹੰਝੂ ਮੇਰੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।

“ਮੇਰਿਓ ਸ਼ੇਰੇ! ਹੌਸਲਾ ਕਰੋ! ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਕੌਣ ਟਾਲ ਸਕਿਆ? ਇਹ ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣਾ ਈ ਪੈਣਾ।” ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਧੀਰਜ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੀ।

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀਆਂ ਸੋਜਲ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿਹਰੇ ਉਪਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। ਭਾਅ ਜੀ ਸਭ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਨੇ।

“ਭਾਅ ਜੀ ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲਾਂ...?”
“ਹਾਂ! ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਈ ਨੋ, ਚਲ ਮਿਲ ਲੈ।”
ਭਾਅ ਜੀ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ ਨੇ।
“ਬੀਬੀ! ਉੱਠ ਕੇ ਬਹਿ। ਦੇਖ ਕੌਣ ਆਇਆ?” ਆਖਦੇ ਹੀ ਭਾਅ ਜੀ ਨੇ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਸਿਰਾਹਣੇ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੇ।

“ਜਗਦੀਪ! ਮੇਰਾ ਲਾਲ!”
ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਹੁਬਕੀਆਂ ਲੈ ਰਿਹਾ।

“ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਗਏ? ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੁੜ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖੋ ਜਗਦੀਪ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਜਗਦੀਪ! ਬੱਚਿਆ ਭਾਧਾ ਜੀ ਕਿਹਨੂੰ ਜੇ ਕੈਣਾ...?” ਬੀਬੀ ਦਾ ਵਿਰਲਾਪ ਰੂਹ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹ ਰਿਹਾ।

“ਬੀਬੀ ਮੈਨੂੰ ਨੂੰ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਦਾਰ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਨੂੰ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ।”
“ਪੁੱਤਰਾ! ਤੈਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਈ ਚਲੇ ਗਏ।”

“ਬੀਬੀ ਜੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਕਢੇਗੀ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਈ ਰਹੁੰਗਾ। ਮੈਂ ਵਾਪਸੀ ਟਿਕਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਹਰ ਸਾਲ ਆਇਆ ਕਰੂੰਗਾ।”

“ਜਗਦੀਪ ਪੁੱਤ, ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਕੀ ਬਣੈ?”
“ਬੀਬੀ! ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਂ। ਤੂੰ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।” ਭਾਅ ਜੀ ਨੇ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੰਦੇ ਕਿਹਾ।

“ਜਗਦੀਸ਼! ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਓ। ਖੋਰੇ ਵਾਟੇ ਕੁਝ ਖਾਧਾ ਵੀ ਆ ਕਿ ਨਈਂ?”
ਮੈਂ ਨਹਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਝਦੇ ਹੋਏ ਮੁੜ ਬੀਬੀ

ਕੋਲ ਆ ਬੈਠਾਂ। ਭਾਬੀ ਰੋਣੀ ਲੈ ਆਈ ਆ। ਰੋਣੀ ਦੀ ਬੁਰਕੀ ਮੇਰੇ ਗਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਰਹੀ। ਬੀਬੀ ਨੇ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ ਪੁੰਝਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਹੱਥ 'ਨਾ ਬੁਰਕੀ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪਾਈ ਆ। ਬੀਬੀ ਦਾ ਮਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਦੋ ਫੁਲਕੇ ਖਾ ਲਏ ਨੇ...।

ਬੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਸਨੂੰ ਰੋਂਦੇ ਤੱਕ ਕੇ, ਦਿਲ ਤਰਲੋਮੰਡੀ ਹੋ ਰਿਹੈ। ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਜਾਂ ਡਲਹੋਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵਾਂ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਵੇ। ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ...।

ਭਾਅ ਜੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਨੇ, “ਜਗਦੀਪ! ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਰ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਰਖਵਾਏ ਅਖੰਡ-ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਤੇਰੇ ਡਾਲਰਾਂ 'ਨਾ ਪਿੰਡ 'ਚ ਹਰ ਸਾਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਕੋਈ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਨਰਸਰੀ ਬਣਵਾਈ। ਹਰ ਗਰੀਬ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਫ਼ੇ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੁਰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਦਾਂ ਅਚਾਨਕ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਗੋਚਾ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਭੋਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰੋਣਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾਂ। ਮੈਂ ਬਾਹਰਲੇ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲਦਾਂ ਤੇ ਤੂੰ ਘਰੇ ਬੀਬੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੀ।”

“ਜੀ ਭਾਅ ਜੀ! ਨੋ ਪਰੋਬਲਮ।”
“ਪਾਪਾ ਜੀ! ਬਾਹਰ ਆਓ। ਮਕਾਣ ਆਉਂਦੀ ਪਈ ਆ।” ਬਾਹਰੋਂ ਮੇਰੀ ਭਤੀਜੀ ਸੋਨਮ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ...।

ਮਾਮਾ ਜੀ ਮਕਾਣ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਭਾਅ ਜੀ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ ਪਰ ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਸਰਸਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਝਦੇ ਕਿਹੀ, “ਜਗਦੀਪ! ਪੁੱਤ ਤੂੰ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਜਾ! ਅਸੀਂ *ਬੁਰਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ।”

ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬੋਲੇ, ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਉੱਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਬੀਬੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਸਦੀ ਧੌਣ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲੁੜਕ ਗਈ ਹੈ।
“ਬੀਬੀ!” ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ।
ਬੀਬੀ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਆ।
“ਬੀਬੀ!” ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਲੁਣਿਆਂ।
ਬੀਬੀ ਨੇ ਇਕ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ...। ਇਕ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ...।
“ਬੀਬੀ! ਬੀਬੀ!!ਬੀਬੀ...!!!”

“ਜਗਦੀਸ਼! ਜਲਦੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ।” ਮਾਮੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਬ ਰਹੀ ਏ।
ਬੀਬੀ ਦੇ ਸਾਹ ਹੋਰ ਡੂੰਘੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ। ਹੁਣ ਬੀਬੀ ਨੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲਿਆ...।
ਡਾਕਟਰ ਆ ਕੇ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਰ ਰਿਹੈ।
“ਬੀਬੀ ਜੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ।” ਆਖਦੇ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ

ਬਾਂਹਾਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ।

“ਕੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਬੂ? ਮੁੜ ਕੇ ਚੈੱਕ ਕਰੋ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ? ਬੀਬੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਤਾਂ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਆ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੁੜਕੇ ਚੈੱਕ ਕਰੋ, ਪਲੀਜ਼।”

“ਜਗਦੀਪ ਬੇਟੇ! ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ।”

ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਭੁਚਾਲ ਆ ਗਿਐ। ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਮਾਮੀ ਦੀਆਂ ਅਲਾਹੁਣੀਆਂ ਪਰਬਤਾਂ ਦਾ ਸੀਨਾ ਪਾੜ ਰਹੀਆਂ।

“ਬੀਬੀ!” ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ।

“ਜਗਦੀਪ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਹ। ਤੈਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਰੋਣੀ ਖਲਾ ਕੇ ਗਈ ਆ।” ਭਾਅ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਮੇਰੀ ਧੌਣ ਦੁਆਲੇ ਵਗਲੀ ਆ।

ਪਿੰਡੋਂ ਲੋਕ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਨੇ-
“ਰੱਬ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।”
“ਦੇਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਤਾਂ ਬੋੜੂ ਗੁੜ੍ਹਾ ਸੀ।”
“ਕੁਛ ਵੀ ਕਹੋ ਆਹ ਤਾਂ ਅਣਹੋਣੀ ਹੋਈ।”

“ਜੋੜੀ ਧੁਰੋਂ ਬਣ ਕੇ ਆਈ ਸੀ।”
“ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਵਸਾਹ ਨੂੰ ਸੀ ਖਾਂਦੇ।”
ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਸੂਝ ਦੇ ਘੋੜੇ ਦੌੜਾ ਰਿਹਾ...।

ਬੀਬੀ ਦੀ ਅਰਥੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ ਹਾਂ। ਉਛ ਮੈਥੋਂ ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹ ਭਾਰ ਏ। ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਦੇ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਂਦੀ ਝਿੜੀ ਕੋਲ ਆਣ ਪੁੱਜੇ ਹਾਂ...। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬੀਬੀ ਇਸ ਝਿੜੀ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਮੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਦੀਵਾ ਬਾਲਦੀ। ਦੀਵੇ ਦੀ ਲੋਅ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮੁਖ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਧੋਂਦੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਦੀਵੇ ਨੂੰ ਬਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੱਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਕ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਝਿੜੀ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਧਰਤੀ 'ਨਾ ਟਕਰਾ ਰਹੀਆਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਿਲਾ ਕੇ ਖੇਡਣ ਲੱਗਾ। ਬੀਬੀ ਬਾਲੀ 'ਚ ਦੀਵਾ ਰੱਖੀ ਆਈ ਤੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, “ਜਗਦੀਪ! ਪੁੱਤ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਰੁੱਖ ਵੀ ਬੰਦਿਆਂ ਆਂਗ ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋੜੀਦਾ ਨਹੀਂ।” ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੱਥ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਣ ਵੇਲੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੋੜਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਪੌਣਾਂ ਨਾਲ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਬਿੰਬਾਂ: ਰੁੱਖ, ਝੀਲਾਂ, ਨਦੀਆਂ, ਸਾਗਰ, ਸੂਰਜ, ਚੰਨ ਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ

ਵਰਣਨ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀਵੇ ਦਾ ਵੀ, ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ-

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੂਰਜ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਢਲਦਾ ਰਹਾਂਗਾ ਮੈਂ ਬੜਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਦੀਵਾ ਹਾਂ ਪਰ ਬਲਦਾ ਰਹਾਂਗਾ।

ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ 'ਚ ਦਾਦ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਮੇਰੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸਾਥੀ ਵਾਹ! ਵਾਹ! ਮੁਕੱਰਰ! ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਆਖਦੇ ਸ਼ਰਸ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...। ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਭਾਅ ਜੀ ਨੇ ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੈ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਰੋ ਪਿਆ, ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਕਿੱਦਾਂ ਲਾਮਾਂ...?”

ਮੈਂ ਦਿਲ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਭਾਅ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਆ। ਸਭ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਬੋਰੇਕ ਹੰਝੂ ਨੇ। ਸਿਵਾ ਬਲ ਰਿਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਦਾਰ ਜੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਨੇ।

ਬੀਬੀ- ਦਾਰ ਜੀ! ਬੀਬੀ- ਦਾਰ ਜੀ!! ਬੀਬੀ- ਦਾਰ ਜੀ!!!
ਮੈਂ ਚਿਖਾ ਵੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੌੜਦਾ ਹਾਂ...।

ਬੀਬੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਐਤਵਾਰ ਦਾਰ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਅ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗ ਬੱਝ ਗਈ...।

ਸਾਡਾ ਘਰ ਇਕ ਦਮ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਐ। ਭਾਬੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲਈਆਂ, “ਜਗਦੀਪ, ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੀ! ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਗੋੜਾ ਮਾਰੀ...।”

ਭਾਅ ਜੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੱਕ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆਟੈਚੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਏ ਨੇ...।

ਟੈਕਸੀ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੋੜ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਸਿਵਿਆਂ ਕੋਲ ਰੁਕਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਦਾਰ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜੀ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਗਏ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਭਾਅ ਜੀ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਮਨ ਹਲਕਾ ਲਿਐ...।

ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਮਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਦਾ ਚਾਅ ਨਹੀਂ। ਸਾਹਮਣੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਭਈਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਰੋੜੀ ਕੁੱਟ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਬੈਗ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾਂ-

ਬੇਵਸੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਸਹਿ ਰਹੇ ਨੇ
ਅੱਗ ਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨੇ।

ਮੈਂ ਸੀਟ ਬੈਲਟ ਲਗਾਉਂਦਾ ਦਹਿਲ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ...।

* ਬੁਰਾ ਪਾਉਣਾ-ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਕਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਸਮ।
ਨੋਟ: ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਸ਼ਿਅਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦੇ ਹਨ।

ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ- ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ

“ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਦੀ ਚੌਥੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ‘ਪੰਜ ਆਬਾਂ ਦੀ ਜਾਈ’, ‘ਇੱਕ ਬੁੰਦ ਸਵਾਤੀ’, ‘ਬੁੰਦ ਬੁੰਦ ਬਰਸਾਤ’ ਕਾਵਿ ਕਿਤਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜਿੱਥੇ ਕਲਮ ਦੀ ਧਨੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਹ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਪਿਆਰੀ, ਸੁਰੀਲੀ, ਮਿੱਠੀ ਅਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਦਰਤ ਅਤੇ ਕਾਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਂਟਿਟਰੀ ਅਤੇ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੰਗਮ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

“ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-

“ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਾਇਆ ਏ, ਤੇਰੇ ਹੀ ਦਰ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਏ।

ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਨਗਮਾ ਗਾਇਆ ਏ, ਤੇਰੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਗਾਇਆ ਏ।

ਤੇਰੀ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਹੱਥ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ‘ਸੁਰਜੀਤ’ ਹੋਈ,

ਬੱਸ, ਇਹੋ ਮੇਰੀ ਦੌਲਤ ਹੈ, ਏਹੋ ਮੇਰਾ ਸਰਮਾਇਆ ਏ।”

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ

ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਸਕਰੋਦੀ
ਫੋਨ: 84276-85020

ਨਾਲ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਟੇਜੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੜੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਫਲਤਾ ਸਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਵਿਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਲਗਪਗ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਇਹ ਵੀ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਆਲੋਚਕਾਂ, ਵਿੱਦਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ, ਗਜ਼ਲਾਂ, ਰੁਬਾਈਆਂ, ਨਜ਼ਮਾਂ, ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਖਿਆ, ਲੇਖ, ਆਰਟੀਕਲ ਲਿਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੋਣ ਦਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਹ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ “ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ, ਆਲੋਚਕਾਂ, ਖੋਜੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਸੰਘਰਸ਼, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਕੀਤੇ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਵੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੀਬੀ ਜੀ ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ- ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਕਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਲਈ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਤ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

“ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਡਿਆਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੀਤ, ਵਾਰਾਂ, ਘੋੜੀਆਂ, ਕਬਿੱਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਦੀ, ਸਰਲ, ਮੁਹਾਵਰੇਦਾਰ ਮਿੱਠੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਪਾਠਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਰਸ ਮਾਣਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਾਰੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸਕਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਦਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਵਿੱਦਿਕ, ਸਾਹਿਤਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਮੇਰੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ,

ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਹਤਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ।

“ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉਘੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਧੁਨੀ ਇਸ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਚੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹਨ।

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਦਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚੋਂ ਪਿਤਾ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਐਲ ਸੋਬਰਾਟੋ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਬਾਲੜੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ - “ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਖ ਸੌਖ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਰੱਖੀ ਹੈ।”

ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵੁਕ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਨਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਰੇ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ -

“ਮੈਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂ ਸੇਵਕ ਤੇਰੇ, ਬਣ ਬੈਠੀ ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੀ ਚੋਰੀ।

ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਦੀ ਤੂੰ ਹੀ ਹੋ ਗਈ, ਮੁੱਕ ਗਈ ਸਾਰੀ ਹੂੰ ਹੂੰ।”

“ਲਗਨ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਐਸੀ ਲੱਗੀ ਮੈਂ ਰੱਬੀ ਸੰਗੀਤ ਹੋ ਗਈ,

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਹੋਈ ਮੁਰਦੇ ਤੋਂ ‘ਸੁਰਜੀਤ’ ਹੋ ਗਈ।”

“ਉੱਚਾ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇਹ, ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ ਦੇਹ। ਬਾਣੀ ਦਾ ਖੁਮਾਰ ਦੇਹ, ਨਾ ਹੋਵਾਂ ਵਿਪਰੀਤ ਮੈਂ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਹੱਥ, ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖ, ਬੱਸ ਹੋਰ ਕੁਝ ਚਾਹੀਦਾ ਨਈਂ, ਹੋ ਜਾਂ ‘ਸੁਰਜੀਤ’ ਮੈਂ।”

“ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਾਇਆ ਏ, ਤੇਰੇ ਹੀ ਦਰ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਏ।

ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਨਗਮਾ ਗਾਇਆ ਏ, ਤੇਰੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਗਾਇਆ ਏ।

ਤੇਰੀ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਹੱਥ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੈ ਤਾਂ ਧੀ ਤੇਰੀ ‘ਸੁਰਜੀਤ’ ਹੋਈ,

ਬੱਸ, ਏਹੋ ਮੇਰੀ ਦੌਲਤ ਹੈ, ਏਹੋ ਮੇਰਾ ਸਰਮਾਇਆ ਏ।”

“ਕਲਮ ਦਿੱਤੀ ਏ, ਕਲਮ ਚਲਾ, ਸੱਚ ਦੇ ਪਰਚਮ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਆ।

ਸੱਚ ਲਿਖੀ ਤੇ ਸੱਚ ਹੀ ਬੋਲੀ, ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਕਦੀ ਨਾ ਡੋਲੀ।”

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ “ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਮਾਤਾ ਦੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੀੜ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਲਿਖਦੀ ਹੈ -

“ਮਾਂ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅੰਦਰ ਭੁੱਖ ਸੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਕਦ ਵੇਹੜੇ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰ ਖੇਡੇ, ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਸੀ ਖੁੱਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ।”

ਕਵਿਤਰੀ ਨਾਨਕ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੀੜਦੀ ਹੈ -

“ਉੱਠਦੀ ਬਹਿੰਦੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਨਿੱਕੜਾ ਜਿਹਾ ਇੱਕ ਵੀਰਾ ਦੇ ਦੇ,

ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਾ ਕੋਈ ਪਾਵੇ ਉਹ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਹੀਰਾ ਦੇ ਦੇ।”

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦੇ

ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸੁਹਿਰਦ ਵੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੰਗੀ ਪੇਸ਼ ਹੈ -

“ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਦਿਨ ਪੁੰਨਿਆਂ ਦਾ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿਚ ਵਜੀ ਵਧਾਈ।

ਕੂੜ ਹਨੇਰੇ ਉਡ ਗਏ ਸਾਰੇ ਚਹੁੰ ਕੁੰਟੀ ਹੋ ਗਈ ਰੁਸਨਾਈ।”

ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮੇਂ ਦਰਸਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਨਾਨਕੀ ਵਿਸਮਾਦ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵੀਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਰੀ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ -

“ਭੈਣ ਨਾਨਕੀ ਖੀਵੀ ਹੋ ਹੋ, ਮੁੜ ਮੁੜ ਵੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖੋ, ਕਦੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ, ਕਦੀ ਵੀਰ ਦੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਣ ਭੁਲੇਖੇ।”

ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਅਤੇ ਵਰਗ ਵੰਡ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਣ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਥਾ ਕਥਿਤ ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਨਿਮਨ ਵਰਗ ਨਾਲ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਥਾਂ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਗਮਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚੋਂ ਵਰਗ ਵੰਡ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕਵਿਤਰੀ “ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦੀ” ਵਿਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ਲਿਖਦੀ ਹੈ -

“ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਲੀਕ ਹਟਾਈ।

ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ ਤੋਲ ਤੋਲ ਕੇ ਜਿਸਨੇ ਜੱਗ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਈ।

ਨਾ ਕੇ ਬੈਰੀ ਨਹੀਂ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ।

ਉਸ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤਾਈਂ ਝੁਕ ਝੁਕ ਸਿਜਦੇ ਕਰੇ ਖੁਦਾਈ।”

“ਜਿਸ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਵਸੇਦਾ ਐਸਾ ਪੁਰ ਕਰਤਾਰ ਵਸਾਇਆ।

ਖੇਤੀ ਕਰਕੇ ਫ਼ਸਲ ਉਗਾ ਕੇ ਕਿਰਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਸਮਝਾਇਆ।

ਖੱਤਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੂਦ ਵੈਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦਿਖਾਇਆ।

ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਆਖੇ ਕਲ ਤਾਰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਇਆ।”

ਕਵਿਤਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਹੋਇਆ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਕਦਰਤ ਦੀ ਦੇਵੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਵਿਤਰੀ “ਸੱਚਖੰਡ ‘ਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋਤ ਤੁਰੀ” ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ -

“ਸੱਚਖੰਡ ‘ਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋਤ ਤੁਰੀ ਤੇ ਵਿਚ ਤਲਵੰਡੀ ਆਈ,

ਲੱਖ ਸੂਰਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਈ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਰੁਸਨਾਈ।

ਨੀਲ ਗਗਨ ਤੋਂ ਬੱਦਲ ਆਏ ਧੌਣਣ ਦੇ ਲਈ ਰਾਹਵਾਂ,

ਫੁੱਲ ਵਰਸਾਵਣ ਰਾਹਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਆਪ ਹਵਾਵਾਂ।”

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਨਨਕਾਣਾ, ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇੰਧਰਲੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਹ ਇਹੋ ਜੋਦੜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਨ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ। ਇਸੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਕਵਿਤਰੀ ਲਿਖਦੀ ਹੈ -

“ਸੁਣਿਆ ਏ ਉਹਦੇ ਦਰ ‘ਤੇ ਅੰਮੀਏਂ ਹੁੰਦੀ ਏ ਸੁਣਵਾਈ,

ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਆਖਾਂਗੀ ਮੈਂ ਪਰਦੇਸ਼ਣ ਦੂਰ ਤੋਂ ਆਈ।

ਵੇਖੀ ਉਸ ਨੇ ਝੱਟ ‘ਸੁਰਜੀਤ’ ਨੂੰ ਚਰਨੀ ਲਾਣਾ ਏ, ਨਨਕਾਣੇ ਜਾਣਾ ਏ, ਮੈਂ ਨਨਕਾਣੇ ਜਾਣਾ ਏ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ‘ਤੇ ਤੁੱਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਾਰਸ ਬਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਭਾਵ ਦਾ ਕਵਿਤਰੀ “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ” ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਉਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ -

“ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ, ਤਾਂ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣ ਪਾਈਐ।

ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਮੇਵਾ ਮਿਲਦਾ ਏ, ਲਹਿਣੇ ਜੱਗ ਤਾਈਂ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ।

ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਰਵ੍ਹੇ, ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੀ ਇਹ ‘ਸੁਰਜੀਤ’ ਰਵ੍ਹੇ,

ਸਭ ਅਉਗਣ ਮੇਰੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।”

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਦਿਆਂ ਕਵਿਤਰੀ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਸਰੋਤੇ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਲਿਜਾ ਖੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ:

“ਤੱਤੀ ਅੱਗ ਤੱਤੀ ਰੇਤ ਤੱਤੀ ਤੱਤੀ ਲੋਹ ਦੇ ਉੱਤੇ,

ਛਾਲੇ ਛਾਲੇ ਹੋਇਆ ਮੇਰੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹੈ।”

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਭਾਈ ਮਤੀਦਾਸ, ਭਾਈ ਸਤੀਦਾਸ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਸੰਗ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸ਼ਹੀਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਵਿਤਰੀ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ “ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸੁਬਹ ਸਵੇਰੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਦਿਲ ਡੋਲ” ਵਿਚ ਇੰਝ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ:

“ਧੜ ਤੋਂ ਸੀਸ ਜਦੋਂ ਵੱਖ ਹੋਇਆ ਧਰਤ ਰੋਈ ਅਸਮਾਨ ਵੀ ਰੋਇਆ,

ਮਾਰ ਦੁੱਖੜਾਂ ਆਇਤਾਂ ਪਿੱਟੀਆਂ ਤੱਕ ਕੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੁਰਾਨ ਵੀ ਰੋਇਆ

ਸਰਮ ਧਰਮ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਰੋਏ, ਰੋਇਆ ਦੀਨ ਈਮਾਨ ਵੀ ਰੋਇਆ,

ਖੀਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ, ਜ਼ਾਰ-ਜ਼ਾਰ ਭਗਵਾਨ ਵੀ ਰੋਇਆ।”

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮਾਂ ਗੁਜਰੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਕਵਿਤਰੀ ਲਿਖਦੀ ਹੈ -

“ਮੇਰੇ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੈ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਗੁਜਰੀ,

ਜਿਨ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਜਰੀ।

ਉਹ ਧਰਤੀ ਧੰਨ ਹੈ ਪਟਨੇ ਦੀ ਜਿਨੂੰ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਿਜਦੇ ਕਰਦੀ ਏ,

ਤੇਰੀ ਝੋਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਰੱਬ ਖੇਡੇ ਤੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਆਖੇ ਤਾਂ ਗੁਜਰੀ।

ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਗੁਜਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ,

ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਸਾਈਂ ਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਕਰ ਗਈ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਗੁਜਰੀ।

ਇਸ ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਪਿਆਰੇ ਲਈ ਬਲੀਦਾਨ ਤੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ,

ਸੁਰਜੀਤ ਸਦਾ ਤੂੰ ਰਹਿਣਾ ਏ ਤਾਂਹੀਓਂ ਹੈ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਗੁਜਰੀ।”

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਉਪਰੰਤ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਕਵਿਤਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

“ਮੈਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਜਾਵਾਂਗਾ, ਗਿੱਦੜਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰ ਬਣਾਵਾਂਗਾ।

ਲੱਖ ਲੱਖ ਨਾਲ ‘ਕੱਲਾ ਸਿੰਘ ਲੜੂ ਇਹ ਵੇਖੇਗਾ ਜੱਗ ਸਾਰਾ।”

“ਮੈਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਰਾਜ ਮੁਕਾਵਾਂਗਾ, ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਵਾਂਗਾ,

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਚੁਲਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਆਪ ਸਹਾਰਾ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਵਿਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੇਤੰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਸ ਕੇ ਪਖੰਡੀ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। “ਵਿਚ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ ਬੈਠਾ ਇੱਕ ਬਾਲਕ” ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਵਿਤਰੀ ਲਿਖਦੀ ਹੈ :

“ਸਿੰਘਾ ਜੇ ਸਿੰਘ ਅਖਵਾਨਾ ਏ, ਕਿਉਂ ਸਾਧਾਂ ਡੇਰੇ ਜਾਨਾ ਏਂ।

ਤੁਰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ‘ਤੇ, ਤੇਰਾ ਹੋ ਜਾਏ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ।

ਸਿਰ ਧਰ ਕੇ ਤਲੀ ਜੋ ਆਵੇਗਾ, ਜੱਗ ਵਿਚ ‘ਸੁਰਜੀਤ’ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ,

ਇਸ ਖੰਨਿਓਂ ਤਿੱਖੇ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਤੁਰ ਕੇ ਵੇਖ ਨਜ਼ਾਰਾ।”

ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਅਸਾਵੀਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਦੇਵੇਂ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਉਪਰੰਤ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੜ੍ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਕੇ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਗੀ ਸਜਾ ਕੇ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ “ਵਿਚ ਚਮਕੌਰ ਜਦੋਂ, ਪੁੱਤ ਦਿੱਤੇ ਤੋਰ ਜਦੋਂ” ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ -

“ਤੇਗ ਦੇ ਦੁਲਾਰੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੇ ਤਾਰੇ,

ਅੱਜ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਆਪਣਾ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਪਣਾ ਪੁਸ਼ਾਕਾ ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਕਲਗੀ ਦੇ,

ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪਲਟਾ ਦਿੱਤਾ।”

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੇ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ

(**ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ’**)

ਨਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ - ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਕੀ?

ਸੰਨ 2017 ਵਿਚ 86,001 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਜਾਂ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਸੰਨ 2021 ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 89,200 ਕੇਸਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੇਪਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 2 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤਾਂ ਸਨ ਅਤੇ 98 ਫੀਸਦੀ ਮਰਦ।

- ਧਾਰਾ 354 ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥ:-
1. ਬੇਪਤੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹੋਵੇ
 2. ਬੇਪਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਰੁਤਬਾ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ
 3. ਔਰਤ ਨੂੰ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਹੋਵੇ।
- ਇਹ ਬੇਪਤੀ ਭੱਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਰਤ ਕੇ ਜਾਂ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚਾਰ ਦਸੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਨ 2022 ਵਿਚ 31.4 ਫੀਸਦੀ

ਡਾ. ਹਰਸ਼ਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਐਮ.ਡੀ.,
ਫੋਨ: 0175-2216783

ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਸਹਿਣ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਜ ਹੋਈਆਂ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਔਰਤ ਦੀ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, 19.2 ਫੀਸਦੀ ਉਧਾਲੇ ਜਾਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ, 18.7 ਫੀਸਦੀ ਔਰਤ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਦੀਆਂ ਅਤੇ 7.1 ਫੀਸਦੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਉੱਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਅਜਿਹੀਆਂ 4.45 ਲੱਖ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸੰਨ 2022 ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜੋ ਅਸਲ ਨਾਲੋਂ ਲਗਭਗ 60 ਗੁਣਾ ਘੱਟ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕੁੱਝ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁੰਦੇ ਜੁਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ 51 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟ ਦਰਜ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੀ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 268 ਔਰਤਾਂ ਭਾਰੀ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਆਂ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੁੰਦੇ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ 14,247 ਕੇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਏ ਜੋ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਔਸਤਨ 66.4 ਦੀ ਥਾਂ 144.4 ਪ੍ਰਤੀ ਲੱਖ ਸਨ।

ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 66,743 ਕੇਸ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ 43,331, ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ 45,058, ਬੰਗਾਲ 'ਚ 34,738 ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 32,765 ਕੇਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ ਮਿਲਾ ਲਈਏ ਤਾਂ 2,23,635 ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਏ ਜੋ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਕੁੱਲ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਏ ਕੇਸਾਂ ਦਾ 50.2 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੱਖ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ

ਵੰਡੀਏ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ 144.4, ਹਰਿਆਣਾ 118.7, ਤੇਲੰਗਾਨਾ 117, ਰਾਜਸਥਾਨ 115.1, ਉੜੀਸਾ 103, ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 96.2, ਅੰਡਾਮਨ ਨਿਕੋਬਾਰ 93.7, ਕੇਰਲ 82, ਆਸਾਮ 81, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 78.8, ਉਤਰਾਖੰਡ 77, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 75.1, ਬੰਗਾਲ 71.8 ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ 58.6 ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਜੁਰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਨ 2020 ਵਿਚ 3,71,503 ਕੇਸ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਨ 2021 ਵਿਚ 4,28,278 ਕੇਸ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੰਮ ਕਾਰ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਜਿਨਸੀ ਛੇੜਛਾੜ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਰਮ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਲੈਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਔਰਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਮਰਦ ਨਾਲ ਤਾਕਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਵਕਤ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਬੁਠੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਸੰਨ 2023 ਦੀ! ਨੌਂ ਦਸੰਬਰ 2023, ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕ 19 ਸਾਲਾ ਗਰੀਬ ਬੇਟੀ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਜੈਪੁਰ ਬਸ ਵਿਚ ਗਈ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਬੇਟੀ ਨੇ ਟਿਕਟ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸੀਟ ਹੀ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੋਬਿਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਦੇਰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਬੇਟੀ ਸੌਂ ਗਈ, ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਦੋ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਉੱਚੀ ਗਾਣੇ ਲਾ ਕੇ, ਲੜਕੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਘੱਟ ਕੇ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਅੱਧ ਰਾਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਘੁਕ ਸੁੱਤੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਸਵੇਰੇ ਜੈਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬੇਟੀ ਬੱਲੇ ਉਤਰੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਨਜ਼ਰੀ ਆਇਆ।

ਨਿੱਕੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਘਰ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕਰਦਾ ਲੱਭਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਮ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਸੁਣਨ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਦਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ! ਜੇ ਔਰਤ ਆਪ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿਨਸ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੋਗੇ! ਸੰਨ 2014 ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਨਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ

ਮਕਾਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖਮ ਲੱਭੇ ਗਏ।

ਇਸ ਕਾਰੇ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਦੋਣ ਵਿਖੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੈਣਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਬੇਹੁਦਗੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉ ਹੈ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਖਤ ਉੱਤੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬੱਲੇ ਚੋਂਦੀਆਂ ਲਗੂ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਧਰਤੀ ਵੀ ਝੱਲਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਜਾਪਦੀ ਸੀ।

ਨਿਰਭਯਾ ਕਾਂਡ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੈਸਿਕਾ ਲਾਲ ਕਤਲ ਜਾਂ ਨੈਨਾ ਨੂੰ ਤੰਦੂਰ ਵਿਚ ਭੁੰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੱਕ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਔਰਤ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਵੇ!

ਤਾਜ਼ੀ ਘਟਨਾ ਔਰਤ ਦੀ ਲਾਚਾਰਗੀ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਰਲ ਵਿਖੇ ਵਕੀਲ ਮਨੂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਪੀੜਤ ਮਹਿਲਾ ਦਾ ਕੇਸ ਲੜਨ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਉਸ ਦਾ ਜਬਰ-ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਕੋਰਟ ਅੰਦਰਲੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ! ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮਹਿਲਾ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜੱਜ ਬਣਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆ ਚੱਲੀ ਹੈ! ਸੋਚ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜੱਜ ਬਣ ਕੇ ਅੱਗੋਂ ਕੀ ਨਿਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ!

ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ (24 ਜੂਨ 2022 ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ) 32 ਸਾਲਾ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਹੀ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਰਲਾ ਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਲਈ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਜੱਜ ਇੱਛਾ ਮੋਤ ਤੱਕ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ।

ਕਾਰਨ?

ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੱਝ ਮੰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਚੰਦਰਚੂੜ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਉੱਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਔਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੱਝ ਮੰਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੱਦ ਕੇ, ਰੱਜ ਕੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ!

ਉਸ ਬਾਕੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸੁਨੇਹਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਰੱਖੋ! ਜਿੱਥੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਜੱਜ ਹੀ ਬਲਾਤਕਾਰੀਏ ਹੋਣ ਤੇ ਔਰਤ ਜੱਜ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਕੋਲੋਂ ਨਿਆਂ ਮੰਗਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹੋ?

ਇਹ ਸੁਣਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੇ

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ।

ਨਿਤ ਵਧਦੇ ਜਾਂਦੇ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜੁਰਮ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ :-

1. ਔਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਕੈਦ ਕਰ ਕੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਔਰਤ ਦੀ ਪੱਤ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਸ਼ਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

2. ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ, ਚੂੜੇਲ, ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਆਦਿ ਕਹਿ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੋਸਿਆਂ ਵਿਚ ਜਕੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਕਰ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉੱਠਦੀ ਹਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੱਬ ਕੇ, ਮਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਆਗੂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਚੁਫੇਰੇ ਭੈਅ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋ ਜਾਵੇ।

4. ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਖਾਂਦਿਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

5. ਬਥੇਰੇ ਜੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਤਾ-ਉਮਰ ਕੈਦਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

6. ਆਪਸੀ ਵੈਰ ਭਾਵ ਜਗਾ ਕੇ, ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਨਫਰਤ ਭਰ ਕੇ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਧੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਬਚੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਪਤ ਬਚਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤਾਕਤ ਵਿਹੁਣੀ ਬਣਾ ਕੇ!

8. ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਔਰਤ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਮਰਦ ਅਫਸਰ ਜੁਲਮ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਸਹਿੰਦੀ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮਰਨ ਤੱਕ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਸਹਿੰਦੀ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ, ਕੋਈ ਦੱਸਣ ਦੀ ਹਿਮਾਕਤ ਤਾਂ ਕਰੇ ਕਿ ਹੁਣ ਔਰਤ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ, ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਇੱਕੋ ਰਾਹ ਬਚਿਆ ਹੈ-ਔਰਤ ਦੇ ਕੁੱਖੋਂ ਮਰਦ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੋਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਏ?

ਹਾਲੇ ਵੀ ਜੇ ਅਣਖੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪੀ ਤੋੜ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਸਮਝ ਕੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਉਮੀਦ ਉੱਤੇ ਦੁਨੀਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ! ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਤਾਂ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੈਅ ਵਿਖਾਉਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਘ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਆਂਗੇ!

ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ- ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ (ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਵਿੱਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੇਖੋ -

- “ਗਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨੇ ਘੋੜੀ, ਮੌਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਤੇਰੀ ਪੋਤਿਆਂ ਦੀ ਜੋੜੀ। ਸੁਕਰ ਗੁਜਾਰੇ ਨਾਲੋਂ ਜਪੁ ਜੀ ਪੜ੍ਹੇ, ਗੁਜਰੀ ਮਾਂ ਪੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਗਨ ਕਰੇ।”
- “ਉੱਠੋ ਫਤਹਿ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਦਾਦੀ ਪਈ ਜਗਾਵਾਂ, ਸੋਹਣੀਆਂ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਵਾਂ। ਜੰਝ ਇਹ ਅਨੋਖੀ ਦੁਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹੇ, ਗੁਜਰੀ ਮਾਂ ਪੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਗਨ ਕਰੇ।”

ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਕਵਿੱਤਰੀ ਦੀ ਕਲਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੱਤਰਦੀ ਹੈ - “ਜਿਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਸੰਜਦਾ ਖੰਡਾ ਦੇ ਧਾਰਾ, ਜਿਸ ਖੰਡੇ ਵਿਚੋਂ ਸਾਜਿਆ ਫਿਰ ਪੰਥ ਪਿਆਰਾ। ਜਿਸ ਲੈ ਕੇ ਹੁਕਮ ਅਕਾਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜੈਕਾਰਾ। ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ ਸਿੰਘ ਪਿਆਰਾ। ਸੁਰਜੀਤ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਵਾਂ, ਅੱਜ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾਵਾਂ।”

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ

ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਉਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜ, ਰਾਜ, ਦੇਸ਼, ਕੌਮ ਉੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ -

“ਇਹਦਾ ਸਿਮਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਮਿੱਠਾ ਏ, ਇਹ ਸੁਰ ਵੀ ਹੈ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਹੈ।

ਇਹ ਭਗਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ 'ਸੁਰਜੀਤ' ਕਰੇ ਇਹਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਬੁਕਦਾ ਜਹਾਨ ਹੈ,

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਹੈ ਸਾਡਾ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ।”

ਜਿੱਥੇ ਕਵਿੱਤਰੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਚੇਤੰਨ ਹੈ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਥਾ ਕਥਿਤ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ, ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਮਿਆਰ, ਕਿਰਦਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀ ਕਈ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ -

“ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾ ਕੇ ਫੌਜ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕੀਤੀ ਤਿਆਰ,

ਖ਼ਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ, ਆਖਿਆ ਸੀ ਇਹ ਬਾਰੰਬਾਰ।”

ਅਤੇ ਹੁਣ

“ਪੰਥ ਖ਼ਾਲਸਾ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਨੇ ਹੁਣ ਕਈ ਗਦਾਰ, ਪੈਸਾ, ਚੌਧਰ, ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਲਈਆਂ ਮਾਰ।”

ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਉ ਸਟਾਰ (1984), ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲੈਕ ਥੰਡਰ (1986) ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਬੇਦਰਦੀ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ਿਆਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੈਂਕੜੇ ਬੇਦੋਸ਼ੀ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਅਤੇ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਨਾ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਅਜਿਹੇ ਅੱਲ੍ਹੇ ਜ਼ਖਮ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੌਲੂਮ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਵੰਨਗੀ ਪੇਸ਼ ਹੈ -

“ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਤੇ ਪੀੜਾਂ ਲੈ, ਯਾਦ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨ,

ਦਿਲ ਦੇ ਅੱਲ੍ਹੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਉਤੇ, ਲੂਣ ਨੇ ਪਾਉਂਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨ।

ਦੜ ਦੜ ਦੜ ਦੜ ਟੈਂਕ ਦੌੜਦੇ, ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਆ ਗਏ,

ਠਾਹ ਠਾਹ ਠਾਹ ਬੰਬ ਚਲਾ ਕੇ ਤਖ਼ਤ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਢਾਹ

ਗਏ।

ਰੂਪਕ ਪੱਖ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ “ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਰੂਪਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਗਲ ਅਤੇ ਅਰੁੱਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਬਿੱਤ ਛੰਦ, ਬੈਂਤ ਛੰਦ, ਘੋੜੀਆਂ, ਵਾਰਾਂ, ਰੁਬਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ, ਲੈਅ, ਤਾਲ, ਅਦਾ, ਤਰੰਨੁਮ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਵਿੱਤਰੀ ਨੇ ਯੋਗ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਰੁਣਾ ਰਸ, ਸ਼ਾਂਤ ਰਸ, ਵਾਤਸਲ ਰਸ, ਬੀਰ ਰਸ ਦੀ ਬੜੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

“ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਨੇ ਸਟੋਜੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਫਲ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਨੂੰ “ਰੂਹਾਨੀ ਰਮਜ਼ਾਂ” ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਰਚਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕ ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਿਧ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਮੀਨ।

ਮਹਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੁਰਜਨ ਜ਼ੀਰਵੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਲੇਖਕ ਸੁਰਜਨ ਜ਼ੀਰਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ੀਰਾ ਵਿਚ 1 ਦਸੰਬਰ 1929 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ 24 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਨੂੰ ਮਿਸੀਸਾਗਾ, ਉਨਟਾਰੀਓ ਵਿਚ ਉਹ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ 1962 ਤੋਂ 1990 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪੱਖੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੇਵਾਲ

ਸੁਰਖੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1990 ਵਿਚ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਗਏ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਕਲਮਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ। ਕਲਮਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 24 ਨਵੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਇਕ ਭਾਵਪੂਰਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੜਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ੀਰਵੀ ਨੇ ਕਦੇ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਉੱਚੀ ਬੋਲੇ। ਬਮਾਮ ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਬੜਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਗਤੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ 2013 ਵਿਚ ਜੁਗਿੰਦਰ ਬਾਨ ਦੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਬਲਰਾਜ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੀਰਵੀ ਜੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, “ਜੁਗਿੰਦਰ ਹੁਣ ਇਹ ਉਹ ਜ਼ੀਰਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ”। ਉਹ ਜ਼ੀਰਵੀ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਹਸਮੁੱਖ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਕਠਿਨ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਕੁਝ ਸਿਹਤਯਾਫ਼ਤਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕਈ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਸਨੇਹੀਆਂ, ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਸਾਗਿਰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਲਾਹਾਂ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜ਼ੀਰਵੀ ਦੇ ਸਾਗਿਰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੁਰਜਨ ਜ਼ੀਰਵੀ ਦੇ ਸਿਖਾਏ ਹੋਏ ਅਨੇਕਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਮਾਰਕੇ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੋਹਲ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਨਵੇਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇਕ ਕਾਲਜ ਵਾਂਗ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ “ਇਹ ਹੈ ਬਾਰਬੀ ਸੰਸਾਰ” ਅਤੇ

“ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਸੱਚ” ਲਿਖੀਆਂ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ। ‘ਇਹ ਹੈ ਬਾਰਬੀ ਸੰਸਾਰ’ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਮੋਹ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਬਾਰਬੀ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਡੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਕਿਵੇਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਸੱਚੀ-ਮੁਚੀ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ‘ਬਾਰਬੀ’ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਬਾਰਬੀ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ, ਫ਼ਰਨੀਚਰ, ਭਾਂਡੇ, ਦਿਲ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸੁਹਣਾ ਮੁੰਡਾ, ਘਰ-ਘਾਟ, ਕਾਰਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕੀ-ਗੱਲ ਕੀ ਨਿੱਤ ਨਵੀਂ ਮੰਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਇਕ ਗੁੱਡੀ ਬਾਰਬੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੁਰਜਨ ਜ਼ੀਰਵੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕਈ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਜੋ “ਆਉ ਸੱਚ ਜਾਣੀਏ” ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਲੇਖ ਹੈ “ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਬੀਮਾਰ ਹੈ” ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਸਤਰ ਹੈ “ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ।” ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ 23 ਸਾਲਾ ਸੁੰਗ ਹੁਣੀ ਵੱਲੋਂ ਵਰਜੀਨੀਆ ਟੈੱਕ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਦੇ 31 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਲਮਬੀਆ ਦੇ ਦੋ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵੱਲੋਂ 12 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਨਿਭਾਅ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੰਦੂਕਾਂ ਆਮ ਤੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੈਂਟਲ ਹੈਲਥ ਮਤ੍ਰੂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਹੋਈ। ਪਰ ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਰੱਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਣ ਨਾਲ ਆਮ ਮਨੋਰੋਗੀਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਰਿਸਰਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਰੋਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਿੱਤੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਕਿਵੇਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਟੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਉਪਰ ਚੁਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਨੱਬੇਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਇਰਾਕ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਮਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ

ਵਰਜੀਨੀਆ ਟੈੱਕ ਅਤੇ ਕੋਲਮ ਬਾਈਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਕਵਰੇਜ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ

ਕੋਲ ਹਮਸ, ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਯੁੱਧ ਦੀ ਵੱਧ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਤੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਯੂਕਰੇਨ-ਰੂਸ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਬਹਿਸ ਛਿੜੇਗੀ। ਬੰਦੂਕਾਂ ਬੈਨ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਮਸਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਫਿਰ ਕੋਈ ਗੰਨ ਚੁੱਕੇਗਾ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੇਗਾ। ਨੋਟ 2023 ਵਿਚ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਮੌਨਰੇਅ ਵਿਚ, ਨਾਰਥ ਕੈਰੋਲੀਨਾ, ਟੈਨੇਸੀ, ਜਾਰਜੀਆ, ਇਲੀਨੋਇਸ, ਮਿਸੀਸਿਪੀ, ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ, ਕੋਲਾਰਾਡੋ, ਓਹਾਇਓ, ਅਟਲਾਂਟਾ, ਟੈਕਸਸ, ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ, ਐਲਾਬਾਮਾ, ਵਰਜੀਨੀਆ, ਲਾਸ ਵੇਗਸ ਵਿਚ ਦਸੰਬਰ 2023 ਤੱਕ ਸੂਟਿੰਗ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ। ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਥਨ ਸਹੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ।

“ਜਮਹੂਰੀਅਤ: ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ” ਨਾਮੀ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਗਠਨ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥ-ਯੁਕਤ ਸੁਝਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ‘ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੰਤਵ ਸੁਝਵਾਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਜਗਿਆਸਾ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕਤਈ ਨਿਰਣੇ ਦੀ

ਹੈਸੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।’ ਇੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਅਤੇ ਹਲੀਮੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਬਾਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਬਣਾਇਆ।

ਉਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਆਦਮ ਦੀ ਗਜ਼ਲ, ‘ਮੈ-ਕਦਾ ਬਾ ਚਾਂਦਨੀ ਬੀ ਮੈਂ ਨਾ ਬਾ,’ ਅਕਸਰ ਸੁਰਮਈ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੋ ਵੀਡੀਓ ਵਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਸਦੇ ਆਖਰ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗਾਈ ਹੋਈ ਇਸੇ ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਵੀਡੀਓ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੌਰਨ ਦਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਭਾਵ ਯੁਕਤ ਅੰਦਾਜ਼ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜ਼ੀਰਵੀ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਵੀਡੀਓ ਆਪਣੇ ਫੇਸ-ਬੁੱਕ ਪੇਜ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਯਾਦ ਇਉਂ ਸੀ: ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ) ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਮਿਲਣ ਆਏ, ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਾਮ ਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬੰਦੇਬਸਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਘਰ ਹੀ ਆ ਗਏ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਬਰੇਕ ਫਾਸਟ ਸਮੇਂ ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੀ ਕੋਲ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛੀ ਕਿ ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਹਨ...?’

ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਹਾਸ ਰਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਹਰ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਚੁਟਕਲੇ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚੁਟਕਲਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਵਕੀਲ ਹਰਮੇਹਨ ਲਾਲ ਛਿੱਬੜ ਜੀ ਨੇ ਟਰਾਂਟੋ ਵਿਚ, ‘ਹਿਉਮਰਸ ਕਲੱਬ’ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਕਈ ਸਾਲ ਇਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਰਹੇ। ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਵਧੀਆ ਚੁਟਕਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਇਨਾਮ ਲਈ ਚੁਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਖਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਜ਼ੀਰਵੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ, ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ, ਖਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਢੰਗ, ਹਾਜ਼ਰ ਜਵਾਬੀ, ਵਿਅੰਗ, ਹਾਸ ਰਸ, ਗਾਉਣ ਕਲਾ, ਠੰਢਾ ਅਤੇ ਮਲੰਗ ਸੁਝਾਅ, ਅਣਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਅ, ਆਪਣੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਗੁਰ, ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗੁਣ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਓ ਟੂਣੇ ਚੱਕੀਏ !

ਮੈਨੂੰ ਐਂ ਜੇ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਚ ਜੋ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਸੱਚ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝ ਬਣਾ ਲਈਏ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਫਜ਼ੂਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਸਾ ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸੁਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਐ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਚੁਰਸਤੇ 'ਚ ਟੂਣਾ ਕਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਆਪਾਂ ਉਹ ਲਪੇਟਤਾ ਤੇ ਉਥੋਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਟੂਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਦੀ ਲੜੀ ਤੁਰ ਪਈ। (ਤਿੰਨ ਕੁ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ) ਤੇ ਇਸ ਪੋਸਟ/ਡਾਕ ਬਣੀ।

ਅਨੰਦ ਸਿੰਘ ਬਾਲਿਆਂਵਾਲੀ

ਮੈਂ ਬੀਏ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਬੋਹੜਾਂ ਥੱਲੇ ਬੈਠੇ ਤਾੜ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿੱਛ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਮੇਰੇ ਕੰਨ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਸਿਵਿਆਂ/ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਕੋਲ ਪੂਰਾ ਨਜ਼ਾਰੇਦਾਰ ਟੂਣਾ ਕਰਵਾਇਆ ਪਿਆ। (ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਟੂਣੇ ਟਾਣੇ ਸਮੇਟਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ।) ਏਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਟੂਣਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾ ਕੇ ਟੂਣਾ ਚੱਕ ਲਵੇ, ਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਪੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਟੂਣੇ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲ। ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਫਾਲਤੂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੰਪੂਰ ਵਗੈਰਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਟ ਕੇ ਵਿਸ਼ਕੀ ਦਾ ਅਧੀਆ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਲ ਚੈੱਕ

ਕਰ ਕੇ ਟੰਗਿਆ ਡੱਬ 'ਚ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿਚ ਹੀ ਟੂਣੀਆਂ ਤੋਂ ਕੱਜਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਅਧੀਆ ਰੱਖ ਕੇ ਲੁਕੇ ਕੇ ਜੇਹੇ ਰੱਖ ਆਇਆ ਤੇ ਆਬਣੇ ਜੇਹੇ ਅਸੀਂ ਦੇ ਜਣੇ ਗਏ। ਨਿਬੇੜ ਕੇ ਘਰ ਆ ਗਏ (ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਸਾਡੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਖਾਣ ਪੀਣ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੋਰਾ ਵੀ ਨਾ ਹੈ ਹੈ, ਨਾ ਖੈ ਖੈ)।

ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਐ ਜਦ ਮੇਰੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਸੀ ਸੈਦਕੇ 2017 'ਚ। ਸੈਦਕੇ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਸੂਏ ਦੀ ਟੋਲ ਪੈਂਦੀ ਐ। ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਸੂਏ ਤੇ ਗੋੜਾ ਮਾਰਨ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਖੋਪੇ ਦੇ ਗੁੱਟ/ਲਲੋਰ ਅਕਸਰ ਜਾਂਦੇ ਸੀ... ਬਸ ਫੇਰ, ਰਹਿੰਦੇ ਖੁੰਦੇ ਗਿਆਰਵੀਂ-ਬਾਰਵੀਂ ਦੇ ਮੂੰਡੇ ਮਿਲ ਗਏ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ/ਹਫਤੇ 'ਚ ਤਿੰਨ ਕੁ ਦਿਨ ਚੰਗਾ ਛਾਟ ਛਾਟ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟੂਣਾ ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖੋਪਾ ਗਿਰੀ,

ਛਕਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਲ ਕੁ ਸੈਦਕੇ ਕੇ ਲਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸਾਲ ਭਰ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਟੂਣਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਰੀ ਐ। ਪਿਛਲੇ ਸੁਨਿਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਘਰ ਨੇੜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਚੁਰਸਤੇ 'ਚੋਂ ਇਕ ਦੇ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚ ਬਚ ਕੇ ਜੋ ਲੰਘਦੇ ਵੇਖਿਆ, ਮੈਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਤਿੰਨ

ਚਾਬੀਆਂ ਵਾਲਾ ਜਿੰਦਾ ਚੁਰਸਤੇ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਟੂਣਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੀ ਕਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੋਟਰ ਕਮਰੇ ਵਾਲਾ ਜਿੰਦਾ ਬੋੜਾ ਅੜਕ ਕੇ ਜੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਬਦਲਣਾ ਹੀ ਸੀ ਇਕ ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਤਕ। ਚਲੋ ਜੀ ਬਣ ਗਈ ਗੱਲ। ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਬਚ ਗਿਆ। ਆਪਾਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਿੰਦਾ ਤੇ ਬਣਾ ਤਾ ਮੋਟਰ ਕਮਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ। ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਵੇਖਦੇ ਆਂ ਕਿ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾ ਕੀ ਮਿਲਦੈ। ਨਵਾਂ ਟੂਣਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ।

(ਸਫ਼ਾ 27 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਯੋਗ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਅਧਾਰਤ ਧੰਦਿਆਂ ਬਾਗਬਾਨੀ, ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਿੰਚਾਈ, ਭੰਡਾਰਨ, ਪਰਵਹਿਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਉਦਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ-ਜੋੜ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪਰ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

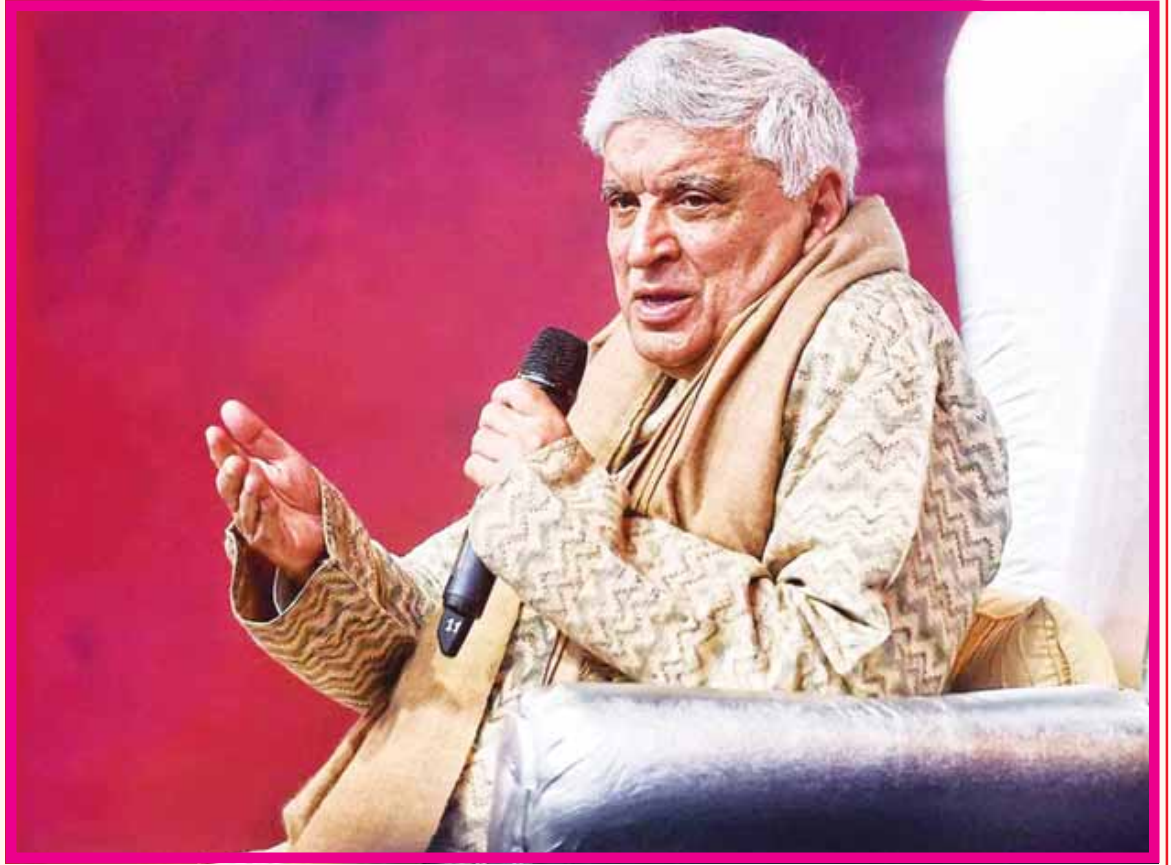
ਵਧਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੇ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਲਚਕੀਲੇਪਨ, ਸਰਲਤਾ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ “ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ” ਬਣਨ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਤਦੇ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ, ਛੋਟੇ ਸੀਮਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਾਂਗੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਕੜੇ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।

ਪਰੰਪਰਿਕ ਅਜੀਵਕਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਧੁਨਿਕੀਕਰਣ ਦਾ ਸੰਤੁਲਿਨ ਬਣਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਾ ਕੇਵਲ ਬਦਲਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਲਾਭ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਹੋਵੇ। ਨਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਧਨ ਕੁਝ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੀ ਇਕੱਠਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਲੋਕ ਦੋ ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਵੀ ਆਤੁਰ ਹੋ ਜਾਣ।

ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ: ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ

‘ਸ਼ੋਅਲੋ’ ਵਰਗੀ ਮਿਸਾਲੀ ਫਿਲਮ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੱਟ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਣੀਆਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਸਲਾ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਹੈ।

ਦੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਬਿਮਾਰ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਇਕਪਾਸਤ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿੱਸਕ ਫਿਲਮਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨਿਘਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਨੇ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਫਿਲਮ ‘ਐਨੀਮਲ’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਕਿਹਾ, “ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਤੌਹੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿੱਸਕ ਫਿਲਮਾਂ ਹਿੱਟ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੀ ਦਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਇੰਨਾ ਨਿਘਾਰ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ‘ਤੇ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ

ਇਸੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਉਘੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮਣੀ ਰਤਨਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਵਰਗੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਣੀ ਰਤਨਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਅਸਫਲਤਾ ਸਿਰਫ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਫਿਲਮ ਲਿਖਣਗੇ

ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ‘ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਉਹ ਉਘੇ ਅਦਾਕਾਰ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ‘ਠੱਗ ਲਾਈਫ’ ਬਣਾ ਰਹੇ

ਆਮਨਾ ਕੌਰ

ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮਣੀ ਰਤਨਮ ਤਾਮਿਲ, ਤੈਲਗੂ, ਕੰਨੜ ਅਤੇ ਮਲਿਆਲਮ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਉਘਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ‘ਰੋਜ਼ਾ’ ਅਤੇ ‘ਦਿਲ ਸੇ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ।

ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਨੇ ਮਣੀ ਰਤਨਮ ਦੀਆਂ

ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਣੀ ਰਤਨਮ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਨੇ ਸਲੀਮ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ‘ਸ਼ੋਅਲੋ’ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ‘ਜ਼ਿੰਦਗੀ’ ‘ਦੀਵਾਰ’, ‘ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲ’, ‘ਸੀਤਾ ਔਰ ਗੀਤਾ’ ‘ਮਿਸਟਰ ਇੰਡੀਆ’, ‘ਸ਼ਕਤੀ’, ‘ਕ੍ਰਾਂਤੀ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਗੀਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ‘ਐਨੀਮਲ’ ਫਿਲਮ ਸੰਦੀਪ ਰੈਡੀ ਵਾਂਗ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਮਾਈ ਕਰ

ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ, ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੀਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਲਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਭੁੱਲਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ। ਉੱਝ ਵੀ ਬਿਮਾਰ ਸਮਾਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਲਾ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਹੁਤ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ।

ਮਧੁਰ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ

ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਵੀ ਰੁਖ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਥਕ ਸਿਨੇਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛੁਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ‘ਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ‘ਦਿਲ’, ‘ਸਾਜਨ’, ‘ਹਮ ਆਪਕੇ ਹੈ ਕੌਨ?’ ਵਰਗੀਆਂ ਸੁਪਰ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਾਧੁਰੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ‘ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਵਿਚ ‘ਆਜਾ ਨੱਚ ਲੈ’, ‘ਬਕੇਟ ਲਿਸਟ’, ‘ਡੇਢ

ਕੁਦਰਤ ਕੌਰ

ਇਸ਼ਕੀਆ’ ਅਤੇ ‘ਮਾਜਾ ਮਾ’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਜੋ ਔਖੇ ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ।” ਉਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮਰਾਠੀ ਫਿਲਮ ‘ਪੰਚਕ’ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਮਾਧੁਰੀ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਨੇ ਨੇ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

15 ਮਈ 1967 ਨੂੰ ਜਨਮੀ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਹੁਣ ਤੱਕ 70 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਆਰੰਭ 1984 ਵਿਚ ਫਿਲਮ ‘ਅਬੋਧ’ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਹੁਤੀ ਚੱਲੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਖੂਬ ਤਾਰੀਫ ਹੋਈ। ਫਿਰ 1985 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਅਵਾਰਾ ਬਾਪ’ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ। ਉੱਝ, 1988 ਵਿਚ ਆਈ ਫਿਲਮ ‘ਤੇਜਾਬ’ ਨੇ ਉਸ

ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਖੰਭ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਏਕ ਦੋ ਤੀਨ’ ਅੱਜ ਵੀ ਵੱਜਦਾ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ‘ਰਾਮ ਲਖਨ’, ‘ਦਿਲ,

‘ਇਲਾਕਾ’, ‘ਪ੍ਰਿੰਦਾ’, ‘ਮ੍ਰਿਤੁਦੰਡ’, ‘ਦਿਲ ਤੋ ਪਾਗਲ ਹੈ’, ‘ਗੁਲਾਬ ਗੈਗ’, ‘ਹਮ ਆਪਕੇ ਹੈ ਕੌਨ?’ ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਕੁਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਰੀਅਰ

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਯਾਰੀਆਂ’ ਰਾਹੀਂ 2014 ਵਿਚ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਕੁਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੋਲੀਵੁੱਡ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਫਰ ਬਾਰੇ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਜਿਸ ਮੁਕਾਮ ‘ਤੇ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਨਿਸ਼ਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ।

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਉਸ ਨੇ ਕੰਨੜ ਫਿਲਮ ‘ਗਿੱਲੀ’ ਰਾਹੀਂ 2009 ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ‘ਕੇਰਾਤਮ’, ‘ਯੁਵਾਨ’, ‘ਪੁਥਾਗਮ’ ਆਦਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਿਮਾਂਸ਼ ਕੋਹਲੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਯਾਰੀਆਂ’ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲੀਵੁੱਡ ‘ਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਦਿਵਿਆ ਖੋਸਲਾ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਫਿਲਮ ‘ਯਾਰੀਆਂ’ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਲੋਨੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਰਕੁਲਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਅਕਾਊਂਟ ‘ਤੇ ‘ਯਾਰੀਆਂ’ ਫਿਲਮ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੋਲੀਵੁੱਡ ‘ਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹ ਮੁਟਿਆਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੁਫਨੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਜਿੱਥੇ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ। ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।”

10 ਅਕਤੂਬਰ 1990 ਦੀ ਜਨਮੀ ਰਕੁਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੀ, ਤੈਲਗੂ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਈ ਇਨਾਮ

ਅਤੇ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਕੁਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਫੌਜ ਵਿਚ ਅਫਸਰ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਰਕੁਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਆਈ ਲਵ ਯੂ’ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਕਸ਼ੈ ਓਬਰਾਏ ਅਤੇ ਪਵੇਲ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਅਦਾਕਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਰਾਮ ਰਾਜਿਆ’ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਫਿਲਮ 2022 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਫਿਲਮ ਚੱਲੀ ਨਹੀਂ।

Noblesville

Trucks & Trailer Repair Shop

15203 Stony Creek Way,
Noblesville, IN 46060

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And
Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Sam Bhullar: 317-995-2020
Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976

Reliable

Trucks & Trailer Repair Shop

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

Reliable

Semi Trucks & Trailer Repair Shop

5520S Harding St., Suite : C,
Indianapolis, IN 46217

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair,
And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air
Dryer
Radiator Change

Jasbir Singh: 317-702-6302
Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976

TRUCK PARTS KING USA

Heavy duty Trucks &
Trailer Parts

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

We will sell Trucks & Trailers tires
as well.

COMING SOON...

Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020